BABEL
Immanuel
MIFSUD
Necunoscuta
din Berlinul
de Est
NEMIRA

colecție coodonată de Dana Ionescu

BABEL

IMMANUEL MIFSUD s-a născut în 1967, în orașul Paola din Malta. De la șaisprezece ani, când și-a făcut debutul în literatură, a publicat volume de proză și poezie, iar textele sale au fost incluse în numeroase volume colective și antologii și este considerat liderul de generație al scriitorilor maltezi de azi. În 2002 a câștigat National Book Award pentru volumul *Sara Sue Sammut's Strange Stories.* În 2005, când era deja cunoscut ca regizor de teatru, i-a apărut volumul de proză scurtă *Chimie*, care a fost retras imediat din librării și după aceea publicat la o altă editură, autorul fiind acuzat de pornografie de presa de stânga și de cea conservatoare de limbă engleză. A semnat și cărți pentru copii, iar poeziile lui figurează în antologii importante. Predă literatură și teorie literară la Universitatea din Malta. *Necunoscuta din Berlinul de Est* este cel mai recent volum de proză pe care l-a semnat.

Immanuel
MIFSUD

Necunoscuta din Berlinul de Est

Traducere din limba engleză
Ioana Văcărescu

NEMIRA

Volum apărut cu sprijinul
Project Support Grant, Malta Art Funds – Arts Council Malta

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MIFSUD, IMMANUEL
Necunoscuta din Berlinul de Est / Immanuel Mifsud; trad. din lb. engleză: Ioana Văcărescu. – București: Nemira Publishing House, 2019
ISBN print: 978-606-43-0433-9
ISBN epub: 978-606-43-0497-1
ISBN mobi: 978-606-43-0498-8

I. Văcărescu, Ioana (trad.

821.111

Immanuel Mifsud
JUTTA HEIM
Copyright © Immanuel Mifsud
First published in Malta with the title Jutta Heim by Klabb Kotba Maltin.
The present edition is translated from the English edition signed by Albert Gatt.

© Nemira, 2019
Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU
Redactor: Monica ANDRONESCU
Lector: Ecaterina DERZSI
Tehnoredactor: Magda BITAY
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Cuprins

[Despre autor]
[Necunoscuta din Berlinul de Est]
[Note]

Popor al Tebei, compatrioți tebani! Priviți acum spre acest om, spre-acest Oedip ce a Sfinxului ghicitoare a dezlegat-o; omul ce-n a sa mână ținut-a o putere mai presus ca orișicare alta. Măreția de mulți i-a fost pizmuită! Dar iată-l covârșit de-o înfricoșare ce-l împresoară ca marea-nvolburată. Priviți, deci, cu luare-aminte și, până-n cea din urmă clipă, nu socotiți pe nimeni fericit – pe nimeni, până ce omul nu pășește pragul vieții, eliberat din al durerii jug. [1]

Final de act. Un scurt răgaz de liniște. Apoi se dezlănțuie ropotele de aplauze, devenind și mai asurzitoare când își face apariția Regele, merge spre centrul scenei și, mână în mână cu Iocasta, se apropie de reflectoare cu figura scăldată în sudoare, cu ochii strălucitori atunci când se uită de jur împrejur. Iocasta îi dă drumul la mână și face câțiva pași în spate – aplauzele devin și mai puternice, și mai frenetice. Acolo, în mijlocul scenei, cu tâmplele sclipind sub picăturile de sudoare, Regele atotputernic ce decăzuse cumplit cu doar câteva clipe înainte, iar acum era privit cu admirație de toți din jur, face o plecăciune recunoscătoare, apoi se întoarce și iese iar din scenă.

Se trezește tresărind și își dă seama că a lăsat lumina aprinsă, iar micul ceas de pe noptieră îl îndeamnă să se ridice și să ia un taxi până la aeroport. Apoi se aude țârâitul telefonului de la capul patului.

– E ora cinci, domnule.

A privit de la fereastră cum bărbatul înarmat cu semnalizatoare portocalii îndruma pilotul către locul în care trebuia să se oprească avionul. În sala de așteptare erau doar câțiva oameni, răsfirați prin încăpere. A durat o veșnicie până s-a adus scara la ușa avionului. Între timp, Erik Xerri și-a desfăcut centura de siguranță, a luat o geantă mică din compartimentul pentru bagaje, și-a strâns geaca și a tras adânc aer în piept. Se întorsese pe Stâncă. Nu era nimic de făcut: fiecare nou început cunoaște, în cele din urmă, și un sfârșit. Câțiva turiști se întreabă sau îi întreabă pe cei din jur de ce durează atât să fie deschise

ușile ca să iasă pasagerii, însă nu știe nimeni. Erik Xerri se așază din nou și se uită pe geam, încercând să-și dea seama dacă poate vedea până în zona de așteptare, dacă le vede acolo, gata să-l întâmpine. Zărește niște oameni, însă pe ele nu. Observă și că steagurile încep dintr-odată să fluture agitate; azi nu sunt murdare, iar culorile nu par prea estompate. Scara pentru avion sosește în cele din urmă, iar pasagerii se încolonează pentru coborâre. Când ajunge la ușă, bărbatul e întâmpinat de o adiere călduță. Turiștii deja își scot jachetele în vreme ce se îndreaptă agale spre terminal.

Soldați însoțiți de câini agitați, cu limbile atârnând pe-afară.

Pașaportul are culoarea ierbii din Volkspark, din Berlin. Ștampila e trântită pe o pagină, la întâmplare, marcând reintrarea lui în țară: 30 Mar 1980.

– Așa. Cât ați cheltuit?

Ce să-i răspundă ofițerului vamal cu expresia aspră și mustața bine creionată?

– Ce era să cumpăr de-acolo? N-am cheltuit nimic.

– Deci ce-ați cumpărat?

– Nimic.

– Nimic?

– Absolut nimic.

– Suveniruri?

– Cred că glumiți! Suveniruri?!

Lângă el se află un bărbat chel, căruia parcă i se face tot mai cald sub gulerul de la cămașă, în vreme ce ofițerul vamal îi scotocește prin valiză. Din mânecile hainelor bine împăturite cad câteva ciocolate.

– N-ați cumpărat nici ciocolată?

– De ce-aș fi cumpărat așa ceva?

– Nu vă place?

– Ce să-mi placă?

– Și suvenirurile?

– N-am. V-am zis deja că n-am luat suveniruri, nu?

– Atunci, deschideți puțin geanta, să vedem și noi.

Își saltă cu greu pe masă valiza plină cu haine purtate și o deschide, văzând cu coada ochiului că vameșul de pe partea cealaltă îi poruncește unei femei înalte să-și dea la o parte lenjeria intimă murdară așezată peste lucrurile din valiză, ca să vadă ce este sub ea.

– Ăsta nu-i un suvenir?

– E un ursuleț de pluș pentru fetița mea, nu e suvenir.

– Ursuleț de pluș?

– Un ursuleț de pluș pentru fiica mea. Ceva cu care să se joace, știți?

– Deci ați cumpărat ceva, totuși.

– Am cumpărat un ursuleț pentru fiica mea.

– Ați luat ceva și pentru soție?

– O carte.

– O carte? Înseamnă că doamnei îi place să citească?

– Vreți să vă uitați?

Christa Wolf, *Kindheitmuster* [2].

– E nemțoaică?

– Cine? Christa Wolf?

– Soția dumneavoastră.

Chelul începe să urle. Soțul femeii înalte îi strecoară discret o bancnotă ofițerului vamal, care îi spune doamnei că poate să-nchidă valiza. Între timp, soția chelului scormonește prin poșetă și scoate portofelul.

Bine ați venit în Malta!

Xerri se uită la ofițerul din fața lui și-și aduce aminte de tipul în costum cenușiu. Tipul în costum cenușiu era destul de înalt și stătea drept de spate.

O vede pe turista care stătuse pe scaunul alăturat în avion – trece pe lângă el cu o geantă mică, îl zărește și-i face cu mâna. În avion îl întrebase unde i-ar fi sugerat să meargă cât se afla acolo în concediu, mai ales seara. Nu era cine știe ce frumoasă și, oricum, gândurile lui Xerri se îndreptau spre bărbatul în costum cenușiu, care îl privise cu atâta atenție la Café Mokaba. Turista îl întrebase dacă locuiește în Valletta, cu ce se ocupă, dacă e căsătorit, dacă are copii. Apoi tăcuse, când îl văzuse scoțând un volum cu piesele lui Ibsen și apucându-se de citit. Tipul în costum cenușiu. De dimineață se așezase la aceeași masă la care stătuse și cu o seară înainte – în seara în care el o văzuse pe Jutta Heim prima dată. Tipul în costum cenușiu avea o ceașcă de cafea și un sendviș ori vreun pateu, ceva. Sosise la scurtă vreme după el, se așezase la două mese distanță, comandase ceva și apoi începuse să-l fixeze cu privirea. Nu-l observase din prima, fiindcă se uitase întâi să vadă unde e Jutta și apoi, când în cele din urmă o zărise, îi zâmbise, însă ea-și îndepărtase imediat privirea. Nu înțelegea de ce. Cu doar câteva ore înainte fuseseră în pat împreună, la etajul opt al unei clădiri cenușii din Berlinul de Est. Cu câteva ore înainte, îi privise părul blond, lung și mătăsos.

– Bine, atunci.

Erik Xerri își închide valiza.

– Să nu vă uitați ursulețul de pluș!

În timp ce se îndepărtează, observă că bărbatul chel încă mai calcă în picioare micul munte de ciocolată, înjurând de zor guvernul, în vreme ce vameșul și un polițist îl privesc cu răceală, iar pe obrajii soției lui lacrimile curg șiroaie; mâna femeii tremură pe portofelul deschis. Se uită apoi la soldat și la câinele lui, care stă tot cu limba pe-afară. Într-un sfârșit, ajunge la ușa dincolo de care se află libertatea. Își vede fetița, cu fețișoara strălucind de bucurie, repezindu-se spre el cu un

strigăt de încântare.

Stând în Café Mokaba, se uită afară și parcă simte în propria ființă pustietatea pieței.

Este deja martie, însă e tot vreme de iarnă. Polițiști în uniforme verzi patrulează dintr-o parte în alta a pieței, oprindu-se în fața fântânii de prost-gust, unde doi oameni citesc ceva, privind în depărtare și fumând țigară după țigară. Din când în când, din Centrum Warenhaus ies câteva femei cu sacoșe goale, iar polițiștii le studiază cu atenție, însă în cele din urmă își pierd orice urmă de interes și-și continuă patrularea. Alexanderplatz. Erik Xerri scoate portofelul, vrând să verifice câți bani mai are, și-și dă seama că poate cumpăra mult mai mult decât ce-i oferă meniul. Femeia tânără, cu părul blond, se apropie și-l întreabă ce dorește. Un suc de portocale și un pahar cu apă. Ochii ei sunt ca două statui părăsite într-un spațiu deschis, vast, au aceeași expresie pe care a văzut-o în metrou, înainte de a ieși la suprafață și de a ajunge în piață, unde a fost întâmpinat de frigul înțepător, de spațiul larg, de cenușiul ce domnea pretutindeni.

La Checkpoint Charlie [3] văzuse aceeași expresie în ochii soldaților care îi analizaseră pașaportul – și acolo cerul fusese plumburiu, iar tăcerea, stranie.

– La cât ieși din tură?

Ochii aceia stranii continuă să privească în față chiar și atunci când el le zâmbește.

– Te conduc eu până acasă, dacă vrei.

– Cine-a zis că stau singură?

– Dacă nu, poți să vii la mine, la hotel. E chiar aici, aproape, la câțiva pași. Dar cred c-ar fi mai bine la tine acasă, ar fi mai puțini care să caște gura, nu?

– La șapte.

– Atunci, la șapte sunt aici.

Nu-i plac deloc polițiștii și oamenii în uniformă. Văzând că bărbatul cu chelie protestează și calcă în picioare ciocolatele, furios, aruncă o privire spre soldatul cu pușcă semiautomată, care stă în dreptul ușii ce duce spre holul exterior. Își mușcă buzele. Imediat ce trece de ușă, le vede pe Mildred, care țopăie de colo colo, și pe Alexandra, care încearcă s-o convingă să stea locului. Bucuria copilei, chipul ei zâmbitor.

– Da' știu că ți-a luat ceva!

– A durat o grămadă să aducă scara pe care am coborât din avion.

– Și?

– Și pe urmă am stat la ditamai coada, fiindcă era un singur funcționar care să ne ștampileze pașapoartele.

– Și a durat mult și până au venit bagajele, nu?

– Păi, da, a durat ceva și la bagaje.

– Ți-au umblat prin lucruri?

– Normal!

Mildred se joacă alături cu ursulețul de pluș. Alexandra îl privește și zâmbește. Erik face cafea și încearcă, din nou, să-și amintească trăsăturile tipului care purta costumul acela de un cenușiu ce bătea spre maro-închis; cafeaua aburește, răspândind un miros ademenitor. Așezat la două mese distanță de el, cu ceașca pusă lângă farfurioară, tipul în costum cenușiu îi supraveghease fiecare mișcare. Apoi, imediat ce apăruse tânăra cu păr blond – cea care locuia în micul apartament de la etajul opt al unei clădiri de pe o stradă mult prea dreaptă, din cartierul Marzahn –, se foise imperceptibil pe scaun. Până și Erik Xerri se mișcase un pic, cu ceva mai multă siguranță de sine, e drept. Însă privirea fetei rămăsese neclintită, ațintită cu multă hotărâre asupra podelei. În ochii aceia se învolburase pasiunea cu doar câteva ore înainte. Chiar și atunci când erau pe jumătate închiși de plăcere

emanau o fervoare care îl încurajase pe Erik să continue, să meargă și mai departe.

Îi asculta gemetele și răsuflarea tăiată, și-o imagina zâmbind și încruntându-se în același timp. În apartamentul acela cu două camere, Erik Xerri redescoperise iubirea și pierduse orice legătură cu timpul, cu trecerea firească a minutelor și a orelor. Câteva clipe pierduse chiar și legătura cu spațiul – era atât de transportat, încât a uitat că se afla pe un teritoriu străin. A face dragoste într-o țară străină îi dădea cu totul alte senzații decât a face dragoste acasă – așa cum și tăcerea era cu totul diferită într-un loc străin, așa cum și mirosul păturilor era cu totul altfel. Până și întunericul părea diferit. Femeia își dorise să stingă lumina înainte să fi apucat să se apropie de ea, iar imediat ce a apăsat pe comutator, în loc să simtă neliniștea și teama de a fi îngropat de viu în întunericul ca de smoală, Xerri a simțit o nerăbdare înfierbântată, ca un copil care de-abia așteaptă să descopere ce se află în cadoul frumos împachetat pe care îl ține în mână. Până și gustul ei era diferit – cu totul diferit de gustul Alexandrei, al Liżei, al ciocolatei pe care se bucurase s-o savureze din nou, al cafelei. Totul era altfel, totul era mai bun.

– Crezi c-o să ne mai vedem vreodată?

– Mâine-dimineață trebuie să merg la muncă devreme.

– Cât de devreme?

– Trebuie să prind autobuzul de la șase. Rămâi aici acum. E târziu și nu te descurci să ajungi înapoi singur, dar mâine-dimineață va trebui să te trezești cu noaptea în cap. O să fac cafea, bine?

– Stai, lasă-mă pe mine s-o fac! Cum o bei?

Imediat ce a ieșit de sub pătură, a simțit îmbrățișarea de gheață a frigului. A scos un pachet de cafea pe jumătate gol din dulapul din aluminiu, a pus fierbătorul pe foc și a așteptat, cu fața întoarsă de la tânăra blondă, a cărei privire o simțea arzându-i spatele.

– E un loc tare trist, nu?

– Ești tristă?

– La tine mă refeream, nu la mine.

– Te-am cunoscut pe tine, așa că nu pot să mă plâng.

– Îți place?

– Da, bineînțeles. Ție?

– Ai o casă frumoasă?

– Nu e cea mai frumoasă pe care am văzut-o în viața mea, dar nici cea mai urâtă. Casa mamei era mult mai rea. Chiar hidoasă, de fapt.

– Îți place aici?

– Am fi putut merge la hotelul unde stau eu, dar m-am gândit că nu ți-ar conveni. Lumea e tare curioasă, nu?

– Nu, nu mi-ar fi convenit.

– Presupun că nu poți să hotărăști să pleci când ai tu chef, nu?

– Să plec? De ce? Ca să mă-mpuște?

– Deci chestii din astea chiar se întâmplă?

– Sigur că da. Acum vreo doi ani. L-a omorât pe un cunoscut de-ai mei.

– A vrut să treacă dincolo?

– N-ar trebui să-ți povestesc lucrurile astea.

– Cine era?

– Nu contează.

– Îl cunoșteai bine?

– Te rog!

– Ce anume în legătură cu locul ăsta te întristează?

– O grămadă de chestii.

– Cum ar fi?

– O grămadă de chestii. Dincolo de zid e o cu totul altă lume. Ai văzut zidul?

– L-am văzut. Doar am venit de dincolo, nu?

– Atunci, îți dai seama și singur de ce e un loc așa de trist. N-ai nevoie să-ți spun eu. Pe partea cealaltă nu e nimeni împușcat, fiindcă nimeni nu vrea să vină aici. Iar tu pleci poimâine.

– Aș putea să mă întorc, dacă vrei.

– Să te întorci aici?

– La tine. Dacă vrei.

– Mai e zahăr?

– M-ai aștepta?

– Dacă nu mai e, vezi că am o punguță cu dropsuri cu lapte, pune câte unul pentru fiecare. Și vino repede înapoi, c-o să răcești.

A găsit câteva dropsuri și a aruncat câte unul în fiecare cană.

– Ia spune-mi, ai familie?

– Le am pe soră-mea – are cinșpe ani – și pe maică-mea. Mama și tata au divorțat după ce s-a născut soră-mea, iar mama nu și-a revenit după despărțire. E pe altă lume. Ele două locuiesc în afara Berlinului, e de mers vreo două ore cu mașina până acolo. Tata nu știu unde stă. Acum aproape un an l-am văzut din întâmplare – sau, în caz că nu era el, oricum era cineva care-i semăna foarte bine. La ele merg cam o dată la trei săptămâni. Tu?

– Eu ce?

– Ești căsătorit, presupun. Ai copii?

– O fată.

– Cum o cheamă?

– Mildred. Are șase ani.

– N-au venit și ele cu tine?

– Nu. Am venit singur.

– Dar nu le iubești?

În tăcerea care s-a lăsat au deslușit strigătele ce se ridicau din stradă până la geamurile apartamentului – cel mai probabil, un tip beat mort. În același timp, aveau senzația că se pot auzi unul pe altul gândind, fiecare își pregătea replica următoare. Erik Xerri nu se gândea niciodată la iubire, cu atât mai puțin în ultima vreme. A învățat, grație profesiei lui, să profite de fiecare moment și să-l trăiască cât mai intens cu putință. Lucrurile se petrec exact ca succesiunea stagiunilor teatrale: decorul este construit și apoi demontat, odată cu pregătirile pentru următorul spectacol; o cortină se ridică și alta se lasă, pentru ca apoi să se ridice din nou, dezvăluind un alt scenariu. Este frumos și simplu. Lucrurile chiar au devenit extrem de simple, de ușoare. Chiar și felul în care a pătruns în apartamentul acela, în gaura aceea dintr-un munte de beton, cu o bucătărie cu mobilă portocalie, din aluminiu, cu o canapea ce se deschidea și se închidea după cum era nevoie – și asta fusese foarte simplu. *La șapte. La șapte sunt aici.* La puțin după ora opt, se aflau deja în apartament. La puțin după ora nouă, erau întinși în pat. Simplu.

– Mai povestește-mi despre țara ta! Trebuie să fie tare frumos acolo, nu? Marea, soarele. E minunat soarele!

– Tu ești și mai minunată.

Jutta zâmbește, îl sărută și întinde mâna, scotocind după pachetul de țigări. Lumina chibritului îi scaldă figura pentru o clipă doar, iar apoi, pe întuneric, o aude suflând fumul și o mângâie pe umărul gol, plinuț.

– Trebuie să ne trezim devreme mâine.

– O să mă întorc. Poate prin octombrie. Ce zici?

– Aici nu se întoarce nimeni niciodată.

– Eu am să mă întorc ca să te văd pe tine.

– În octombrie?

– Da, încerc să vin în octombrie.

– Până în octombrie mai e o groază. Și în octombrie o să fie iar iarnă.

– Toamnă.

– Octombrie e o lună tare stranie. Toamna poate să fie frumoasă: frunzele au niște culori încântătoare.

– La fel de încântătoare ca tine.

– Când plec de la serviciu mă duc la mici cumpărături, în funcție de ce-mi trebuie, iar duminica, în ziua mea liberă, merg să mă plimb în parc și uneori chiar mă așez pe câte o bancă și citesc.

– Citești?

– Citesc sau mă gândesc. Uneori cânt de una singură.

– Putem să mergem acolo când mă întorc, în octombrie. Găsim banca pe care te așezi tu de obicei să cânți. O să stăm pe banca ta.

– N-am o bancă a mea. Mă așez unde apuc. Și uneori nu mă așez deloc, fiindcă începe deja să fie frig.

– Octombrie. Cred că în octombrie ești și mai frumoasă.

– Unde am pus scrumiera?

Frumos și simplu, așa a mers totul. Felul în care, imediat ce a stins țigara, ea a ațipit cu capul lipit de al lui; felul în care el a continuat să privească în gol, în întunericul ce-l înconjura; felul în care Jutta s-a întors apoi cu spatele, dormind deja adânc; l-a luat și pe el somnul și a dormit până a sunat soneria de la ceas, la ora cinci. Și, când a deschis ochii, a văzut că ea se îmbrăcase deja. Se întinde și, cu ochii cârpiți de somn, se ridică din pat și merge să se spele pe față la chiuveta din colț. Apa rece ca gheața îl trezește brusc și, când se întoarce spre încăpere, își vede hainele așezate pe unul dintre cele două scaune de la masă, unde îl așteaptă deja și o cană de cafea, alături de o ciocolată mică. Ea îi spune să se grăbească în timp ce împăturește așternutul și strânge canapeaua. În autobuz nu schimbă o vorbă. Nimeni nu vorbește, de fapt, toți pasagerii stau cu privirile pironite în jos. Metroul îi întâmpină

cu mirosul cald de siguranțe arse.

– Și ce vrei să faci acum?

– Vin la cafenea cu tine.

– Nu. Mai durează până deschidem pentru clienți.

– Dar o să-și dea seama că n-am fost în camera mea azi-noapte.

– Și-au dat seama de mult, stai liniștit. Știi să ajungi la hotel?

– Da, e chiar dincolo de piață, nu? Trec pe-acolo mai târziu, poate pe la zece. Și azi lucrezi tot până la șapte?

– Nu veni la zece! La ora aia nu e nimeni în cafenea.

– Atunci, vin un pic mai târziu.

– Îl chema Dietmar.

– Dietmar?

– Dietmar Schwietzer. Cel de-acum câțiva ani.

– Aha. Dar îl cunoșteai bine?

– Las-o baltă! O să întârzii.

Ajuns în camera de hotel, îl fură somnul și, când se trezește, își dă seama că a dormit destul. Pe la trei după-amiază merge la cafenea și în curând apare un tip îmbrăcat într-un costum cenușiu. Când îi aduce comanda, Jutta nici nu-i vorbește, nici nu se uită la el.

– Cum să-i zicem ursulețului, papà?

– Hmm, ia să vedem… Ai vrea să-i zici Erich?

– Ca tine? Nu.

– Sau poate Honecker?

– Câh!

– Karl, atunci?

– Karl?

– Da, spune-i Karl! Sau Alexander. Spune-i Alexander!

– Dacă îi spun Alexander, o să sune ca numele lui *mamà*. Și e prea lung.

– Atunci, rămâne Karl.

– Da, Karl.

Peste cinci minute se ia lumina.

– Iarăși!

– Avem vreo lumânare, Alexandra?

– Nu cred, a fost și ieri o pană de curent și le-am folosit pe toate.

– Ah, grozav, felicitări!

– Păi, ce voiai să fac?

– Nu știi că se ia curentul o dată la două zile?

– Ieri n-am avut nici apă.

Gata, acum îi dă drumul Alexandra. O să înceapă să-i scoată ochii, să-i reproșeze că a adus-o pe stânca asta, unde la telefon ți se face legătura cu oameni ale căror numere nici nu le-ai format; unde curentul electric și apa se întrerup brusc, o dată la câteva zile; unde nu există nici măcar o bibliotecă așa cum trebuie; unde șoferii de autobuz te înjură și te suprataxează doar pentru că nu le vorbești limba; unde gunoiul e aruncat la drumul mare, în loc să fie pus la locul lui.

Alexandra o să înceapă să-și toarne toate nemulțumirile și are dreptate.

Își petrec seara privind întunericul pustiu ce-i înconjoară.

– Cum este Berlin Ost?

– Urât, cu ceva urme ale frumuseții de altădată. Cenușiu, în cea mai mare parte. Tăcut. Ba nu, nu tăcut, ci redus la tăcere.

– Cu alte cuvinte, socialist.

– Exact.

– Întunecat?

– Seara e întunecat. Dimineața… În fine, vremea n-a fost prea bună, așa că a fost destul de întunecat.

– Au și ei pene de curent?

– Nu știu. Cât timp am fost eu acolo, cel puțin, n-a fost nicio pană.

– Spre deosebire de aici. Vezi dacă îmi găsești tu țigările, Erik!

Chipul i se luminează la flacăra chibritului și el o aude suflând fumul. Pustietatea din Alexanderplatz se întinde în fața lui, ca și cum ar fi adus-o acasă cu el. Tăcerea care se lasă între ei odată cu întunericul este asemenea liniștii ce învăluia zidul pe lângă care trecuse în plimbările pe străduțele cenușii, străduțe pe care le traversa și pe care hălăduia încotro avea el chef. Alexandra e undeva în fața lui, însă abia îi vede chipul atunci când duce țigara la buze, trage cu poftă din ea și jarul licărește câte o clipă. Dacă vine curentul înainte să meargă la culcare, o să-i scrie Juttei. Când au ieșit din apartamentul ei, s-a uitat cu atenție la număr, la numele străzii. O să-i scrie că nu înțelege de ce în a doua seară, la ora șapte, nu l-a mai băgat în seamă deloc; doar știa că pe ea o aștepta în fața cafenelei! Dar, în loc să vină spre el, ea a trecut grăbită pe lângă el împreună cu o prietenă, mergând spre intrarea de la metrou și dispărând în marea de pardesie și de umbrele închise.

Jutta Heim.

– Mă duc la culcare.

– Sosesc și eu acum. Mai stau puțin, poate vine curentul și apuc să mai rezolv câte ceva.

– Să nu stai prea mult, dacă trebuie să te trezești devreme mâine. Lucrezi, nu?

– Mâine e sărbătoare națională.

Alexandra bâjbâie spre dormitor și Erik rămâne în urmă, cu privirea pierdută în întunericul ce pare, în același timp, imens și teribil de înghesuit. Ține o mână pe masă, iar cu cealaltă atinge ușor foaia de hârtie din buzunar, pe care a mâzgălit în grabă adresa Juttei. Așteaptă să revină curentul ca să-i poată scrie.

Dragă Jutta, nu știu ce s-a întâmplat. Am vrut să-mi petrec cu tine ultima noapte în Berlin. Oare ai uitat? Cam repede m-ai uitat! Am crezut c-o să ne mai întâlnim. Voiam să te văd. Dar am să vin să te văd în octombrie. Poate reușești să-ți iei liber câteva zile ca să mai petrecem un pic de timp împreună. Ce zici? Mă gândeam să mergem până la Rostock, să vedem marea. Sau să facem drumeții prin pădure. *În octombrie copacii o să arate minunat. Mă tot gândesc la noaptea pe care am petrecut-o împreună. Sunt multe lucruri pe care aș fi vrut să ți le spun, dar n-am avut timp. Ai idee cât mă supăr când se întâmplă asta, când trebuie să plec în grabă? Pe urmă te-am așteptat, dar ai plecat în fugă de la cafenea și n-am reușit să te prind din urmă. Apoi te-am pierdut la metrou. M-am întors la hotel și am încercat să găsesc o modalitate de a te suna undeva, dar nu am știut cum să-ți caut numărul de telefon. Am cerut o carte de telefon, dar la recepție mi-au spus că nu se poate. N-am idee de ce, dar asta mi-au zis. Așa că te-am pierdut. Jutta, m-am îndrăgostit de tine! Știu că n-ar trebui să spun asta, dar ăsta-i adevărul. Din clipa în care te-am văzut dispărând în Alexanderplatz, n-am mai putut să mă gândesc decât la tine. Ne vom vedea din nou în octombrie. Ai spus că până atunci mai e mult. Așa este, dar până la urmă vine și luna octombrie. Între timp, am să-ți scriu în continuare. Notează-ți adresa mea! Scrie-mi și tu! Jutta, te iubesc! Erik.*

Aprilie.

Mai.

Iunie.

Iulie.

August.

Septembrie.

Noiembrie.

Tolănit pe canapea, Erik trece repede peste canalele de televiziune, în căutarea unui buletin de știri. Lângă el se află un aparat de radio și un caiet în care își mai notează din când în când câte o idee. O pereche de ochelari coborâtă până pe la mijlocul nasului, o țigară care arde singură într-o scrumieră ce dă pe din afară de scrum, cu un miros înecăcios și mucuri de țigară.

– Eu o să plec. Pa!

– Acum?

– Păi, da, mă duc la serviciu. De ce? Vrei să mă duci tu cu mașina?

– Azi nu, Mildred.

– Nu poți să te dezlipești de televizor.

– Exact, azi nu pot să mă dezlipesc de televizor. Cum a mers ieri?

– Unde?

– La restaurant. Nu acolo ai fost și ieri? Îți dau ture zilnice?

– Cam așa. Știi că *mamà* n-a fost prea încântată că m-am angajat acolo?

– De ce i-ai spus?

– Păi, de unde era să știu? Nu departe de unde stă ea acum e un McDonald's și i-am propus să mergem acolo – dac-ai ști ce față a făcut! Pe urmă i-am spus că lucrez într-un restaurant *take away* și a făcut o față și mai și!

– Despre mine ați vorbit?

– Tu ce crezi? M-a întrebat dacă ai prietenă.

– Și ce i-ai zis?

– I-am spus că *papà* e băgat mereu în câte o combinație.

– Mil, dacă trebuie să pleci, poți să pornești de pe acum, că eu nu te duc cu mașina.

– Ce amabil din partea ta! Să știi că dup-aia ies în oraș.

– Să-ți las ceva de mâncare?

– Nu. Și s-ar putea să rămân peste noapte la o prietenă.

– Cum vrei tu.

– Pa! Să știi că nu-i adevărat, *mamà* nu m-a întrebat dacă ai iubită. Te-am luat eu peste picior, atâta tot. Dar să știi că am vorbit un pic despre tine când m-a condus la aeroport.

– Poftim?! Ați stat împreună o săptămână întreagă și a întrebat despre mine abia în ultima clipă?

– Pa, *mamà* nu e ca tine. Știi că nu e. Și, în plus, acum are pe cineva.

– Știu.

– De ce nu ai și tu pe cineva, Pa?

– Mildred, ți se pare că ăsta e momentul cel mai bun să discutăm despre asta?

– Nu. Bine, hai că plec! Să nu uiți că nu vin acasă după serviciu!

– Că s-ar putea să nu vii.

– Nu, sigur n-o să vin, fiindcă am hotărât să rămân peste noapte la prietena mea.

– Dar mâine ai cursuri, nu?

– Mă duc direct acolo. Mă întorc mâine-seară.

Fiica lui închide ușa încetișor. Imaginile de la televizor sunt incredibile. Niște oameni stau lângă un zid pe care l-a văzut și el, cu ani în urmă, și îl demolează. Unii se cațără pe el, se așază pe coama lui. La Poarta Brandenburg s-a adunat o mulțime uriașă, oameni cu chipuri ce sclipesc de sudoare, oameni care zâmbesc se îmbrățișează, beau șampanie. Și-o amintește pe Jutta Heim, tânăra blondă la care ar fi trebuit să se întoarcă în octombrie, cu nouă ani în urmă, însă acea lună octombrie nu sosise niciodată. În nici o lună îi trimisese vreo șase scrisori. Așteptase o lună, chiar șase săptămâni, dar Jutta Heim nu-i răspunsese. Nici scrisorile lui nu se întorseseră. Studiază cu atenție

fiecare chip asupra căruia zăbovește camera de filmat, încercând să zărească fata cu care făcuse dragoste pe o canapea, într-un apartament aflat la etajul opt al unei clădiri din cenușiul cartier Marzahn, din Berlinul de Est.

Cum ar fi fost dacă, asemenea lui Iuri Jivago în tramvai [4], ar fi văzut-o pe Lara lui mergând pe stradă, la fel de frumoasă ca atunci, cu păru-i blond prins la spate? Și dacă ar fi văzut-o la televizor… ce? Făcea infarct de prea multă bucurie? În fond, povestea Juttei Heim fusese repetată de multe ori, în multe alte țări, unde regimurile politice nu fuseseră o piedică, unde nu existaseră tipi în costume cenușii, care să se așeze la două mese distanță pentru a sta cu ochii pe ei. De ce nu sosise niciodată acea lună octombrie? Poate pentru că până în toamna aceea Alexandra își făcuse bagajele și plecase, iar el rămăsese cu o fiică în grijă și cu niște povești care duraseră doar câteva zile. Apoi sosiseră forțele speciale îmbrăcate în negru, cu scuturi și bastoane, cu gaze lacrimogene ce învăluiseră mulțimea ca o pâclă. Clădiri de birouri distruse, case dărâmate. Aeroportul fusese jefuit. Oameni cu craniile despicate după o bătaie cruntă. Parapete prăbușite la pământ. Camioane care stârneau spaima. Întunericul nopților fără curent. Fotografia unui tânăr care zăcea într-un lac din propriul sânge, un martir, care fusese declarat erou al poporului – al unei jumătăți din popor, în orice caz. Stătuse la balcon într-o seară, uitându-se în jos la mașinile care treceau în viteză pe stradă, claxonând tare, oamenii fluturau steaguri și învârteau prin aer iepuri morți înainte de a-i jupui, de a-i pune în tocănițe și de a-i înfuleca, în vreme ce vecinii se îmbrățișau și cântau. Văzuse oamenii privindu-se uluiți. Văzuse băile de sânge: sânge pe pereți, sânge pe marmura albă, haine pătate de sânge, sânge pe portierele mașinilor, dinți murdari de sânge, sânge în oalele cu tocană și cu spaghete, sânge.

La 6:30 seara, în liniștea amurgului din Alexanderplatz, Erik așteaptă în picioare, pătruns de frig până la os, cu ochii ațintiți asupra cafenelei Mokaba. Din când în când mai aruncă o privire la ceas. Se simte ca un puștan de cinșpe ani care-și așteaptă iubita în fața școlii. La 7:10 vede două tinere ieșind repede din cafenea și se simte ușurat. E acolo și un bărbat îmbrăcat în palton, pe care are impresia că l-a văzut și mai devreme, dar nu-l bagă în seamă. Pornește spre cele două femei înfofolite bine ca să se apere de frig, însă amândouă merg cu capul în jos, dând zor spre gura de metrou. Nu-i vine să creadă. În piață sunt și niște polițiști, vreo patru, care patrulează de colo până colo, ca de obicei, și un grup de punkeri cu părul ridicat ca țepii unor arici-de-mare, care tândălesc și vorbesc în gura mare. Lumina de la Hotel Berlinstadt se revarsă câțiva metri buni în Alexanderplatz. Iar ceasul universal îi amintește că dincolo de Zid există o lume uriașă, o lume nesfârșită. Vede toate lucrurile astea în timp ce le privește pe cele două tinere, în timp ce o privește pe Jutta Heim mergând cât de repede poate spre metrou. Se grăbește și el, iar în spatele lui, neobservat, pășește ușor bărbatul în palton. Nedumerit, cu inima bătându-i nebunește, Erik îi vede pe punkeri râzând și fumând, vede că polițiștii se uită spre el și apoi unul dintre ei îl oprește și-l întreabă dacă s-a rătăcit. Îi spune că se grăbește să prindă metroul, iar polițistul îl întreabă unde merge; siderat, zâmbește neliniștit și-i răspunde că se duce la teatru.

– Ar fi mai bine să luați un taxi, domnule, metroul e foarte aglomerat la ora asta. Pentru turiști e întotdeauna mai bine să ia un taxi. Avem cele mai bune taxiuri din lume, să știți.

Privește întinderea vastă din Alexanderplatz, întunericul, pe Jutta Heim în timp ce dispare. Și aude pașii regulați ai cuiva în spate și îl vede pe bărbatul ăla, care acum poartă o haină de piele, se miră de coincidență, se miră că dă încă o dată cu ochii de tipul care în dimineața aceea stătuse la două mese de el și care acum se îndrepta și el spre stația de metrou. Mai târziu, întins pe pat în camera de hotel, îi dă prin minte să ia un taxi și să meargă la ea. Este consternat că nu i-a

venit ideea mai devreme. Dar ce face dacă n-o găsește acasă?

– La adresa asta!

Șoferul îl privește lung. Lung îl privește și mai târziu, când, imediat ce ajung în Marzahn, îi cere să aștepte. Și iarăși îl privește lung când îl vede, peste cinci minute, că se urcă singur în Trabant și îi cere să-l ducă înapoi la hotel.

Aceea a fost ultima dată când a văzut-o pe Jutta Heim: în timp ce se îndrepta grăbită spre intrarea la metrou din Alexanderplatz, la braț cu altă tânără. Când a sunat la sonerie, a zărit o femeie de vreo cincizeci de ani privindu-l din ușa deschisă a apartamentului de alături; apoi femeia a intrat în casă și a închis ușa. Privirea ei îi era cunoscută. Era aceeași căutătură pe care o observase pe toată durata ședерii în Berlin: privirea polițiștilor care patrulau prin piață, privirea oamenilor din magazinele în care se vindea socialismul ca marfă de preț, privirea noii generații, a soarelui care strălucea acum mai puternic decât niciodată. Zărise privirea aceea de multe ori după ce trecuse granița cu pașaportul și cu viza în mână, de când trecuse prin zidul păzit de soldați cu arme semiautomate. După ce a mai sunat și o a treia și inutilă dată, s-a simțit copleșit de povara întunericului și a pornit înapoi spre hotel.

În fața televizorului, în timp ce știrile prezintă întruna aceleași imagini glorioase și el studiază figurile din mulțime, încercând să găsească chipul femeii cu care făcuse dragoste în apartamentul acela de la etajul opt, Alexanderplatz își face din nou apariția, sumbră și întunecată, rece, tăcută, mută, păzită de gărzi în uniforme verzui. Alexanderplatz. Berlin Ost. Pustiul din piață, de pe străzile pe care se plimbase, pe care îl condusese Jutta în noaptea de dinainte. Nu are ce să facă. Se plimbă și se uită în jur, iar se plimbă și se uită în jur și nu vede nimic. Nu simte nimic. E simplu. Totul e atât de simplu. În curând o să le vadă din nou pe Alexandra și pe Mildred, o să vadă din nou micimea acelui loc, are să vadă din nou soarele ce răsare și

strălucește dinspre est. Restul nu există, așa cum nu exista nimic nici în ochii celor doi polițiști care l-au sfătuit să ia un taxi până la teatru. Nimic. Iar tăcerea care îl înconjoară este asemenea tăcerii ce se citea în ochii Juttei Heim când venise în dimineața aceea la masa lui, să-l servească. Simțea că i se închid ochii de somn și îl dureau picioarele de la atâta mers fără țintă în jurul pieței pustii. Și se lăsase răcoare, chiar frig. Nimic nu avea nume. Nici măcar Jutta Heim nu avea nume. Nici măcar Erik.

Lumina din hotel și privirea recepționerei i-au oferit, totuși, o mică alinare. În orice caz, în ciuda întunericului cenușiu și a oamenilor care priveau pierduți în fântână, Alexanderplatz era un loc frumos.

– Bună seara, domnule!

– Aș vrea să fiu trezit mâine-dimineață cu un telefon, vă rog.

– La ce oră, domnule?

– La cinci ar fi foarte bine. Spuneți-mi, domnișoară, la ce oră ieșiți din tură?

Ochii ei aveau nuanța Alexanderplatz-ului, vocea ei avea timbrul Alexanderplatz-ului.

– La șapte.

– Adică șapte dimineața?

– Exact, domnule. Pot să vă mai ajut cu ceva?

– E ultima mea noapte în Berlin.

– Da, am lucrul acesta notat aici, domnule. Sper că ați avut timp să vizitați orașul și că veți pleca de la noi cu amintiri frumoase.

– Tocmai de asta v-am întrebat la ce oră ieșiți din tură.

Acum zâmbește și îl privește altfel.

– Mă tem că nu-mi pot părăsi locul de la recepție. Dar pot aranja ceva pentru dumneavoastră, dacă doriți. Nu vrem să plecați de la noi dezamăgit.

– Nu, nu. Treziți-mă la cinci mâine-dimineață! Și, dacă se întâmplă să aveți un pic de timp liber, știți în ce cameră sunt.

Simplu. În liftul care urcă spre etajul doisprezece e o femeie cu păr castaniu, cu haina închisă până la gât și cu poșeta pe umăr. Îl privește insistent. Apoi se uită la bucata de hârtie pe care o are în mână și coboară la etajul opt. Ușile liftului se închid și apoi se deschid din nou la etajul următor, unde urcă altă femeie, aproape identică celei care tocmai a coborât. Apasă pe buton la un etaj inferior, însă liftul urcă mai întâi până la etajul doisprezece.

La cinci dimineața sună telefonul, dar el e treaz deja.

– E ora cinci, domnule.

Nu însemnase mare lucru, până la urmă. Știa că nu însemnase mare lucru. În ziua în care a plecat Alexandra era soare, cald. Voia s-o conducă la aeroport, dar ea a insistat să ia un taxi și nu avea chef s-o conducă nimeni. Mildred a început să plângă pentru că pierduse ceva.

– Ar trebui să te conducem la aeroport. Fata vrea să vină, nu vezi?

Mă gândesc la tine. Mă exciți. Și te vreau. Chiar te vreau. Te visez goală, visez că tânjești după mine. Visez că gemi și că mă implori să nu mă opresc, vrei și mai mult. Ne dezlănțuim amândoi, țipăm după pofta inimii, fiindcă nu ne aude nimeni. Visez că te văd goală-pușcă, întoarsă cu spatele spre mine; îmi las privirea să zăbovească pofticioasă pe fundul tău. Te vreau atât de tare! Așa de tare! Nu știu de ce-mi imaginez toate lucrurile astea, adevărul e că nici măcar nu te-am văzut, de fapt. Ai stins lumina și te-ai întors cu spatele. Am simțit că te dezbraci, dar n-am văzut nimic. Ți-am simțit imaginea. Tu măcar m-ai văzut când te-ai trezit în dimineața următoare – cel puțin, așa cred. Dar eu nu te-am văzut. Nu te-am văzut niciodată goală. Și trebuie să te întreb: cine ești? Îți știu numele, te-am simțit, îți cunosc ochii și brațele, te cunosc pe dinăuntru, dar nu știu cum arăți.

O chema Jutta Heim.

Am citit o poveste despre o femeie care a fost măritată patru zile și jumătate. Într-o sâmbătă, prietena ei cea mai bună de la serviciu a venit într-un Volkswagen pe care tocmai și-l cumpărase și a condus-o la starea civilă. S-au întâlnit cu mirele, care le aștepta deja acolo, împreună cu fiul lui și cu logodnica acestuia. Și băiatul miresei era deja acolo, cu iubitul lui, dar și cu tatăl femeii, însoțit de domnișoara care în ultima vreme era mai mereu la el acasă. Mirele era într-un costum de culoare închisă, în cinstea ocaziei deosebite, și-și tunsese barba. Mireasa purta o rochie de culoare lila și prietena ei îi adusese un buchețel de flori – trandafiri albi și roz. Cei roz nu prea mergeau cu rochia lila, dar ce mai conta?

Miercuri la prânz, femeia era cu bărbatul ei la Urgențe. Era înconjurat de tuburi și de aparate pe care licăreau cifre colorate. La ora trei după-amiaza, asistenta a scos toate tuburile după ce a închis aparatele și i-a spus femeii să aștepte pe hol, în timp ce ei îi pregăteau trupul neînsuflețit. Vineri dimineața, prietena ei a luat-o de acasă cu mașina, Volkswagenul pe care tocmai și-l cumpărase, și a dus-o la crematoriu. Acolo le aștepta fiul lui, cu logodnica. Și fiul ei, cu iubitul lui, precum și tatăl ei, cu domnișoara lui. În ziua aceea a purtat din nou rochia lila și a avut un buchet de trandafiri roșii, care nu prea mergea cu rochia, dar ce mai conta?

Ajung la finalul poveștii și mă gândesc iar la tine. Mă gândesc la trupul tău, în timp ce te dezbraci, la felul nestăpânit în care îl doresc, cum vreau să-l posed, să-l simt lipit de mine, fierbinte, în timp ce stăm încleștați ca într-un dans, gata să se abandoneze, în brațele mele, dorinței mele fără margini.

Îmi amintește de vremea în care încă mergeam la biserică și acolo o vedeam pe Bella, cu pantofii ei cu toc, cu părul prins într-un coc în vârful capului. Vreau să continui să scriu. Mă gândesc la tine. Mâinile tale, degetele care țineau cana de cafea pe fundul căreia se topea un drops cu lapte. Degetele tale, croindu-și drum pe trupul meu. Bella era întotdeauna machiată. Chipul ei era ca un tablou: o acuarelă în toate culorile curcubeului. Se spunea că lucrează în oraș. O vedeam când se

întorcea acasă dimineața, devreme de tot, sau seara. Așa se spunea. Se ziceau multe despre Bella. Ea făcea totul altfel decât cei din jur; parcă nu înțelegea cum trebuie trăită viața. Dis-de-dimineață, ea tocmai ajungea acasă, în loc ca atunci să plece; pleca de acasă la ora la care ar fi trebuit să se întoarcă. Marion, pe de altă parte, fiica doamnei Agnese, pleca de acasă dimineața, cu o coală de hârtie cartografică rulată și băgată într-un tub, cu un teanc de caiete și cărți sub braț și încă un teanc ițindu-i-se din tașca maronie. Doamna Agnese zăbovea un pic la poartă și-i făcea cu mâna, înainte ca Marion să dispară după colțul străzii. De multe ori Bella își făcea apariția chiar în momentul acela, mergând agale spre casă. Când ea se apropia, doamna Agnese intra imediat înăuntru. Și probabil că nu o observa niciodată pe Ġemma, care privea din balconul de deasupra ei, așteptând. Și ea intra în casă când apărea fiica ei, Bella – mergea să-i facă o cafea. Eu priveam toată scena în timp ce mama ungea două felii de pâine cu unt, fierbea niște ouă și pregătea câteva bucăți de carne de la sare. Bella și Marion. Marion avea un chip frumos. Uneori mi se părea că seamănă cu figura păpușii surorii mele. Bella nu avea chipul frumos, dar… de la gât în jos…! Și-apoi mai era și felul în care mergea, legănarea aceea lenevă a șoldurilor. Marion era mereu în grabă, dimineața mergea la școală, după-amiaza se întorcea acasă, seara se ducea la slujbă, apoi iar acasă, apoi la Mișcarea Acțiunii Catolice și iar acasă. Iar în diminețile de sâmbătă, înainte ca Bella să se fi întors acasă, Marion apărea la ușa din față cu două găleți, un scăunel și o bidinea și începea să trudească la fațadă. Sâmbăta purta un compleu verde-închis, compus dintr-o bluză, o jachetă și o fustă maronie. După ce ștergea de praf ușa de la intrare, geamul și fereastra în evantai de deasupra ușii, se urca pe scăunel și spăla fereastra, ușa, apoi obloanele. Urca și cobora de pe scăunel întruna. Purta niște papuci roz ca puloverele surorii mele. Apoi clătea trotuarul, bucata din fața ușii lor, și obloanele. În momentul acela apărea Bella, cu o țigară în mână, cu mersul ei legănat. Marion reușea să strângă tot și să ducă repede lucrurile în casă, trântind ușa după ea. Intra și Bella în casă, închizând ușa în urma ei. Un sfert de oră mai târziu, apărea Ġemma cu un coș pentru

cumpărături și pornea spre alimentara lui Mary. Marion și Bella. Și Jutta Heim. Nu erau multe mașini pe strada noastră. Uneori apărea o mașină galbenă duminică după-amiaza, se oprea și claxona, Bella ieșea din casă și se urca în mașină, iar aceasta pornea. Câteodată, în loc să plece, mașina rămânea o vreme, iar Bella se urca și stătea înăuntru, cu un bărbat cu părul grizonant și cu încă unul, care îi semăna, așezat pe bancheta din spate. Peste o oră, peste tot în jurul mașinii erau împrăștiate chiștoace. Duminica mergeam la slujba de la ora opt. Stăteam sub naos, în partea dreaptă, de unde de-abia vedeam preotul. Dar pe Marion o vedeam destul de bine, cânta cu mult patos în corul bisericii, alături de celelalte fete de la Acțiune și de băieții de altar. *Nadurawk ja ħobż tas-Sema, frott l-imh–abba l-iżjed bnin* [5]. Mergea să-și ia împărtășania, se întorcea la locul ei ținând mâinile împreunate și capul plecat, îngenunchea cu ochii închiși. Și după ce-și mai făcea cruce o dată, pentru ultima oară, Marion împreună cu celelalte fete și cu băieții de altar cântau *Fil-Ħlewwa ta' Mejju* [6]. Marion. Afară, în parvis, în compania lui Madam Depasquale, a domnișoarei Grima și a domnișoarei Camenzuli. Apoi se apropia părintele Victor și Marion parcă se fâstâcea, cobora privirea. Apoi, după ce se foia un pic, își lua rămas-bun de la ceilalți și mergea la cofetăria Veronka. Acolo eu comandam mereu un baton Mars și Marion cumpăra *cannoli* [7] cu ricotta și o *sinizza* [8] sau rulouri dulci, din care se scurgea umplutura de frișcă. Uneori îmi zâmbea când ne nimeream amândoi la Veronka. Apoi traversa piața, grăbindu-se să ajungă acasă. Câteodată se oprea în piață. Alexanderplatz: soldații, și frigul, și pustietatea, și cenușiul, și hotelul, și ceasul, și fântâna, și oamenii care te privesc așa cum te privesc polițiștii când traversezi piața de la hotelul tău înspre partea opusă, când îți croiești drum spre metrou. Alexanderplatz și chelnerița aia. Jutta Heim aia. Trebuie să se oprească uneori, fiindcă domnul Magri, care i-a fost profesor vărului meu, vine din partea cealaltă a pieței. Și Marion zâmbește atât de larg. Zâmbește și domnul Magri. Iar uneori ea coboară ochii și zâmbește și mai larg, apoi se uită în jur. El nu se uită în jur. Se uită fix la ea, la Marion, la chipul ei, cred că la chipul ei se uită. Îl văd cum îi privește figura. El zâmbește. Ea

zâmbește. Eu sunt singurul care nu zâmbește. Tot ce face el este să zâmbească și apoi stau de vorbă. Bella coboară din autobuz și traversează piața, iar domnul Magri o privește și Marion îl privește pe el, care o privește pe Bella, care nu privește pe nimeni. Dar, de pe veranda *każin* [9]-ului Steaua, se uită cineva la ei, ținând un pahar cu ceai într-o mână și în cealaltă o colivie în care ciripește veselă o pasăre; apoi mai ies dinăuntru câțiva oameni, cu berile în mână. Bella dispare după colț. Marion zâmbește, stând lângă domnul Magri, în mijlocul pieței. Marion și domnul Magri. Marion cu domnul Magri.

Când a murit doamna Agnese, mulți de pe strada noastră au mers la înmormântare. Ġemma, cu cei doi nepoți și cu mama lor, Bella, Madam Depasquale a fost și ea acolo, sprijinită în bastonul ei strălucitor, și domnul Magri s-a dus cu doamna Magri, care-i fusese profesoară surorii mele înainte de a se căsători. Marion a continuat să meargă grăbită la școală, a continuat să spele cu conștiinciozitate ușa de la intrare în fiecare sâmbătă dimineață, a continuat să meargă la slujba de la ora opt, să cânte în fiecare duminică. Era tot frumoasă.

La vremea aceea, tata avea obiceiul să-și împăturească exemplarul din *Il-Ħelsien* [10] în patru și să-l îndese în buzunarul hainei. Mă duceam la baie destul de des, dar mai ales sâmbăta și duminica: în zilele de sâmbătă, chiar înainte de prânzul la care mâncam ravioli cu sos de roșii, iar duminica, fix în momentul în care tava cu macaroane era băgată în cuptor. Mergeam pe vârfuri până la baie, închideam cu grijă ușa și le luam cu mine pe Marion și pe Bella. Îi zâmbeam lui Marion, îi zâmbeam și Bellei. Apoi deșurubam capul Bellei și îl puneam pe podea, cu fața în jos, iar în locul lui așezam capul lui Marion, după ce i-l scoteam de pe gât. Apoi o luam în brațe pe femeia aceea, îmi îngropam fața între sânii ei, îmi frecam nasul de gâtul ei la care atârnau lanțuri de aur. Iar cu degetele frământam și frecam până ce erau lipicioase, iar mie mi se tăia răsuflarea. În loc să se grăbească, o vedeam pe Marion mergând încet, cu pași leneși, purtând pantofi cu toc în locul papucilor roz, ținând în mână o țigară în locul pensulei de var. Ne întâlneam în piață și-mi zâmbea, cu buzele mânjite de dulceața

din *cannoli*. Uneori mergea atât de încet, încât deja mi se tăia răsuflarea și aveam degetele lipicioase chiar înainte să ajungă la mine. Marion și Bella. Sâmbăta și duminica. Uneori, și în timpul săptămânii. Uneori, aproape în fiecare zi de duminică și până sâmbătă.

Dincolo de zid era altă lume. Ai văzut zidul? Imediat ce s-au așezat pe pat, chiar în clipa în care a simțit mângâierea ușoară a mâinii lui pe spate, ea a stins lumina. A auzit-o scoțându-și puloverul, desfăcându-și sutienul, și a avut impresia că s-a aplecat în față, pentru a-l agăța pe spătarul scaunului de lângă canapea. Totul s-a întâmplat pe întuneric. A simțit tot. Nu a văzut nimic. În avion s-a gândindit la ea. Trecând din nou prin fiecare scenă, de data aceasta singur. Hotelul; piața; Checkpoint Charlie; soldații înarmați care priveau, care făceau câte o fotografie, la fiecare câteva secunde, cu ochii pe jumătate ascunși sub cozorocul șepcilor. Pașaportul; plecarea; întoarcerea la lumea liberă. Berlin Tegel, 8:40 a.m. Mă gândesc la tine. Mă stârnești. Te vreau. Te vreau atât de mult. Alexanderplatz. Berlin Ost. Nu mai este nimic în mine când încep să mă gândesc la casa, la strada, la orașul, la țara în care locuiesc. Jutta Heim avea povești de istorisit, însă a hotărât să păstreze distanța. Nu știu prin ce a trebuit să treacă Jutta Heim pentru a ajunge să cunoască poveștile acelea. Acolo, nimeni nu știe poveștile.

În Alexanderplatz e tot frig. Dimineața, oamenii așteaptă autobuzul sau metroul – se citește în ochii lor că ar vrea să se afle încă sub pătură, cuibărindu-se mai bine, întorcându-se de pe o parte pe alta. Au ochii pe jumătate închiși, dar în ei domnesc tăcerea, pustietatea, cenușiul pieței. Oamenii aceia poartă piața în ochi. Alexanderplatz este în ochii Juttei Heim în timp ce-și plimbă degetele pe marginea căniii cu cafea. În ochii oamenilor de acolo zăbovește penumbra după-amiezilor târzii. Ca întunericul ce cuprinde casa, chiar și azi, când e pană de curent. Și acum, în timp ce soția lui doarme într-un colț al patului și fetița este la ea în dormitor, Erik simte că a adus povara și întunericul cu el. Poate că în timp ce el dormea Jutta Heim îi deschisese ranița mică și le strecurase repede înăuntru, iar el nu se prinsese; poate că le împăturise

frumos, ca să nu atragă prea mult atenția, iar el plecase cu ele fără ca măcar să-și dea seama. Între timp, încearcă să uite, dar, în loc să uite, își amintește tot în culori din ce în ce mai vii…

Chiar și în avion m-am gândit la tine. La trupul tău, pe care îl doresc cu atâta ardoare, pe care vreau să-l posed, să-l simt lipit de mine, fierbinte, în timp ce stăm încleștați ca într-un dans, gata să se abandoneze în brațele mele, în fața dorinței mele fără margini. Chiar și la altitudinea asta, sus, în cer, te visez pe tine, visez că gemi. Te visez tresărind, fremătând când îmi îngrop fața în miezul tău. Am nevoie să-ți simt căldura pe fața mea, să-ți simt umezeala, mirosul, să simt mirosul pe care-l emană dinăuntrul tău.

– Erik.

– Ce?

– A venit curentul?

– Da, dar s-a luat iar.

– Ce faci acolo?

– Acuma vin. Mergi la culcare. E târziu de tot.

Mă gândesc la tine și mi-e milă. Povestea ta nu e fericită. Și suferi. Dorința asta uriașă pe care o simt, dorința pentru tine, pentru trupul tău. Alexandra, întunericul. Acum două zile stăteam în întuneric. Și în tăcere. Și eram întins lângă o femeie. Jutta Heim. Trebuie că era tare târziu. Așa cred, cel puțin. Imediat ce am coborât din autobuz, ne-am grăbit de-a lungul străzilor drepte și întunecoase din Marzahn, cu privirile coborâte spre trotuar, până ce am ajuns la blocul ei, în lift, pe etaj, în apartamentul ca o mică gaură în ciment ce-i aparținea Juttei Heim. Nu am vorbit mult. Eu am răsfoit revistele de pe măsuța de lângă ușa de la intrare, în timp ce ea deschidea canapeaua de un portocaliu-închis. Nici măcar nu am făcut duș. Ne-am întins. Apoi întuneric. Apoi era pe mine, asudată, iar eu auzeam că e în extaz, simțeam că se apropie de orgasm. A început să țipe, i-am astupat gura

cu mâna, dar mi-a dat-o la o parte brutal, cu forță. Purtată de valul plăcerii, și-a strigat durerea, dezamăgirea, pustietatea. Alexanderplatz este atât de vastă. Atât de cenușie e piața asta! Și săracă. Și frumoasă tocmai pentru că-i așa demnă de milă. Bărbatul în costum cenușiu. Toate astea îmi vin în minte în timp ce privesc lung spre spațiul creat de întuneric. Și mă simt singur. E ca și cum am adus Alexanderplatz cu mine, acea Alexanderplatz unde am fost siderat când am văzut că se apropie de mine doi polițiști, întrebându-mă unde merg. Sau piața, așa cum era ea la șase dimineața, spunându-mi că e momentul să plec, amintindu-mi de promisiunea că o să mă-ntorc în octombrie. Dar până în octombrie mai e așa de mult! Mult prea mult! Teribil de mult. Tăcerea aceea. Tăcerea aceasta. Momentul care parcă mi s-a strecurat în buzunarul de la piept și pe care l-am adus acasă fără să-mi dau seama.

În cele din urmă, merge la culcare. Mildred doarme cu ursulețul în brațe. Alexandra doarme cuibărită pe partea ei de pat. Apoi Erik se întinde și închide ochii. Îl ia somnul imediat – cât se poate de simplu. Și nu, nu visează nimic până de dimineață.

Emma era o croitoreasă extraordinară. Făcea haine pentru clienți. Salonul în care se intra direct din hol îl folosea pe post de atelier, unde clientele probau hainele. La Emma apelau două feluri de clientelă și le programa în zile diferite. Cei bogați, din Sliema sau Merchants Street [11], din City, dintre cele două Barrakka [12], veneau la probe lunea și joia. Miercurea și vinerea erau pentru femeile care lucrau pe cealaltă stradă din City. Zilele de marți erau rezervate săracilor. Pe Emma o părăsise soțul, lăsând-o singură cu trei fiice. Când cea mai mică a împlinit șaisprezece ani, Emma a primit vestea că mai are doar câteva luni de trăit. Așa că într-o dimineață de sâmbătă ea și fiicele ei au mers pe Merchants Street să cumpere material, metri întregi de material negru – cea mai scumpă stofă neagră pe care au găsit-o –, și au luat și căptușeală, nasturi și ață neagră. În săptămânile care-i rămăseseră, Emma a croit patru rochii: una pentru fiica cea mare, una pentru fiica mijlocie și una pentru cea mică. Iar în cea de-a patra voia să fie înmormântată ea. La o săptămână după ce a terminat de cusut tivul la rochia fiicei celei mici, Emma și-a pus rochia neagră. Iar fiicele ei și-au îmbrăcat și ele rochiile negre a doua zi.

Liża. O știa de ani întregi. De când erau copii, practic. În fine, asta este doar o expresie, ea era cu doi ani mai mare decât el. Când el s-a urcat în avion și a mers să vadă Zidul – iar după ce a văzut zidul, a văzut-o și pe Jutta Heim –, ea era căsătorită, avea o fiică de zece ani, un fiu și un soț care nu o iubea.

– *Mamà* te adoră. Crede că ești unul dintre cei mai mari actori ai generației noastre.

Aceasta fusese prima frază pe care i-o adresase ea vreodată.

– Mulțumesc pentru compliment. Să știi că ai o mamă teribil de frumoasă!

În ziua aceea purta un compleu alb, bluză, jachetă, și o fustă maronie, scurtă, pantofi cu toc și părul îi era prins într-un coc în vârful capului. I-a privit buzele și a văzut că rujul roșu îi era un pic întins. La el acasă se plânsese mult în ziua aceea, pentru că preotul refuzase să

intre și să le binecuvânteze căminul – tatăl lui se făcea vinovat de un păcat de moarte. Nu că i-ar fi păsat tatălui, dar maică-sa plânsese mult, considerând că, fără binecuvântarea apei sfințite, Domnul avea să le blesteme casa și pe cei care locuiau în ea. Și ce aveau să spună vecinii – mai ales doamna Agnese? Plecase din casă valvârtej, mânios la culme, și ieșise în oraș, vrând să vadă dacă se putea întâlni cu un amic. Nu s-a întâlnit cu nimeni, până la urmă a ajuns în Valletta, a dat de alții ca el și o cunoștință le-a făcut prezentările. O chema Liża. Au continuat să se întâlnească o vreme, mergând mai ales într-un club de noapte din Valletta. Tatăl ei plecase de acasă și umbla vorba că fugise cu altă femeie; mama ei era destul de liberală, făcea haine pentru tot felul de clienți, mergea la teatru și, de când o părăsise soțul, mergea chiar și la câte un bal din când în când. O vreme îndelungată s-au întâlnit, au stat de vorbă, au râs, au făcut dragoste – în patul mare al mamei ei, în *villino* [13]-ul bunicii ei. Dar asta se întâmpla cu ani buni înainte de Alexanderplatz. Ba, de fapt, nu chiar cu atât de mulți. Când Liża s-a măritat cu un bărbat blond din nord, Erik s-a înfuriat, s-a mâniat cumplit. Când s-au întâlnit și a observat că ea avea pe deget o verighetă, abia dacă i-a spus două cuvinte. Iar când el însuși s-a însurat cu o blondă din nord, s-a înfuriat ea.

– Nu ziceai tu că n-o să te însori niciodată?

– O să avem un copil împreună.

– Minți! Nu de asta te căsătorești cu ea. Crezi că nu știu povestea? Londra, hipioți, iarbă, iubire.

– Era singură.

– Așa că te-ai însurat cu ea? Chiar așa de ușor ți-a fost?

– Da. Și acum presupun că nu mai e nimic de făcut.

– Ca și cum tu ești în stare să ai o căsnicie normală!

– Dar tu ești în stare să ai o căsnicie normală?

– Tu ce crezi?

– Chiar vrei să-ți răspund?

– Nu. Nu mai spune nimic! Nu e treaba mea și chiar nu-mi pasă ce părere ai, oricum. Felicitări, deci!

Anii de tăcere care urmaseră zăboveau asupra lor ca niște nori în ziua în care ea l-a abordat, după ce otrava lui Claudius îl ucisese pe scenă, și el i-a zâmbit, i-a zâmbit și ea, iar el a întrebat-o ce mai face și ea nu i-a răspuns și apoi, prin micile lor jocuri și zâmbete și priviri și glume, amintirile au ieșit la suprafață: și-au adus aminte de patul mamei ei, de *villino*-ul bunicii ei, care acum îi aparținea ei. Și mai erau și Alexanderplatz și Jutta Heim și scrisorile care continuau să-și croiască drum spre orașul spintecat de un zid, cu toate că nimeni nu putea afla dacă ajungeau la destinație; apoi mai erau Alexandra și Mildred și – în afară de ursuleț și de carte – darul care fusese ascuns în bagaj, prin lenjeria intimă, atât de bine ascuns, încât vameșii nu-l observaseră.

– E frumos Berlinul?

– Nici n-aș ști să-ți spun. Cred că da. Dar ție nu ți-ar plăcea, de asta sunt sigur.

– Acolo e zidul ăla, nu?

– Da, e foarte lung.

– Și înalt?

– Așa și așa.

Un zid lung se întindea de-a curmezișul patului. El nu avea chef în ziua aceea, însă ea avea. A vrut mirosul dulce al sudorii lui exact în clipa în care el se gândea la dropsul cu lapte ce se dizolva în cafea, la privirea aruncată de jos în sus, la prima privire din Mokaba, la Alexanderplatz – la piața largă, rece, tăcută. L-a tras spre ea și s-a lipit de el, așa cum făcea când erau tineri, înainte de Londra. A devenit agresivă, figura i s-a strâmbat într-o grimasă și dinții au mușcat și au scrâșnit.

– Ți-am adus ceva din Germania.

Însă ea l-a chemat în pat și i-a spus că-i fusese dor de el, că-i fusese

dor să-i simtă trupul lângă al ei, că lipsise prea mult. Apoi Erik a simțit nevoia să vorbească despre santinelele înarmate din turnurile de pază aflate de-a lungul zidului, a simțit nevoia să vorbească despre tăcere, despre oamenii din metrou care priveau în gol, despre vremea rece, apăsătoare. A vrut chiar să pomenească și clădirea cenușie, apartamentul de la etajul opt. Simțea nevoia să vorbească despre Jutta Heim: despre părul ei blond, lung, despre degetele și brațele ei, despre șoldurile ei, despre vocea ei un pic răgușită și despre dropsurile cu lapte pe care și le punea în cafea în loc de zahăr (și pe care probabil le șterpelea de la cafenea). În loc să-i povestească toate astea, a lăsat-o să-l încalece și, privindu-l în ochi tot timpul, să îl devoreze până ce i s-a tăiat răsuflarea și a început să plângă. O zi obișnuită. Totul s-a petrecut ca de obicei, cu excepția cadoului. Șeful ei a plecat la 8:30. Știa că Alexandra ieșea din casă la 9:45, așa că la 9:50 a sunat, ținând un deget deasupra furcii telefonului, ca să poată întrerupe imediat legătura, în caz că se întâmpla să răspundă Alexandra. Dacă răspundea el – așa cum se întâmplase întotdeauna până atunci –, ea îi șoptea că totul era în regulă, Erik mergea cu mașina până la intrarea din spate a clădirii în care lucra ea și porneau împreună spre casa în care Liża locuia cu soțul ei, spre acel *villino* care îi aparținuse bunicii ei, Domnul s-o odihnească în pace. Ea intra prima, ca să se asigure că soțul ei plecase deja la muncă. Bombănea dacă îi găsea șosetele sau chiloții aruncați pe jos, pe lângă pat. Apoi Erik o urma, se distrau cu câte un mic joculeț și se tachinau, apoi treceau la treabă, uneori țipau un pic, li se tăia răsuflarea, se linișteau, se spălau în grabă, se îmbrăcau în și mai mare grabă și se întorceau la muncă.

Dar acum, în vreme ce ea ridica de pe podea șosetele și chiloții soțului ei, Jutta Heim a intrat în dormitor odată cu ea și s-a dezbrăcat înaintea ei. Ba chiar s-a întins pe pat înaintea ei. Probabil că și respirația i s-a tăiat înaintea ei. Iar Liża n-a observat. Sau poate că a observat. Așa că în mașină, pe drum spre biroul ei, l-a întrebat ce parte a corpului ei îi place cel mai mult și care îi place cel mai puțin; nu l-a crezut când i-a spus că-i place corpul ei pe de-a întregul.

– Haide, zi-mi adevărul!

– Păi, ți l-am zis deja.

– Da, bine. Acum spune-mi cum o cheamă!

– Jutta Heim.

– Ce culoare are părul?

– Blond.

– Lung? Scurt?

– Lung.

– E înaltă? Scundă?

– Medie.

– Grăsuță? Slăbănoagă?

– Bine făcută. Aproape plinuță.

– Ești un nenorocit crud. Ești un porc!

Au urmat câteva luni de tăcere. O tăcere lungă. Până când a venit luna octombrie. Un telefon. Alexandra pleca pentru totdeauna. Liża zâmbea.

– Acum ne putem întâlni la tine.

– Sigur că da.

Jutta Heim devenise deja o amintire mai curând încețoșată – începuse să se piardă pe tărâmul Lucrurilor Neîntâmplate, așa cum se pierduse în mulțimea de oameni de la intrarea în metrou, după ce străbătuse Alexanderplatz în grabă, împreună cu prietena ei, când tipul în costum cenușiu se ținea pe urmele turistului care pornise după ele. Au urmat o mulțime de jocuri pe canapea, în baie, în bucătărie, în spălătorul de pe acoperiș, în curte. De câte ori i se tăia răsuflarea, țipa și spunea că îl iubește, că nu încetase niciodată să-l iubească din ziua în care purtase fusta aceea maronie, scurtă și compleul alb.

Liża era zăpăcită. Dar, pe de altă parte, dacă n-ar fi fost zăpăcită, el

nu și-ar fi putut păstra relația cu ea atâția ani. Când mergea la ea acasă, în patul rămas călduț în urma soțului ei, Liża zâmbea, făcea o grimasă mică și trăncănea liniștită despre niște cărți pe care Erik nu le citise și nici n-avea să le citească vreodată. După plecarea Alexandrei, când a început să vină la el acasă, lucrurile pe care le făcea și pe care îl convingea și pe el să le facă l-au ajutat să-și dea seama exact cât de zăpăcită era. Alexandrei nici nu i-ar fi dat prin gând să facă asemenea lucruri. Uneori – foarte rar – nu făceau absolut nimic, stăteau în curte tolăniți pe șezlonguri, mâncând mandarine și bând ceai chinezesc. Liża avea o siluetă perfectă, absolut desăvârșită. Reușise să-și păstreze silueta chiar și după a doua sarcină. Într-o zi solicita toată atenția experților asupra corpului ei, în alta mergea la coafor, își cumpăra cele mai costisitoare parfumuri din aeroporturi. Când se dezbrăca, ochii lui Erik zăboveau întâi asupra degetelor de la picioare, cu unghiile rotunjite și perfect lăcuite cu ojă roșie; apoi asupra sânilor obraznici și a părului, întotdeauna aranjat elegant și, totuși, atât de natural.

– Trebuie să stăm de vorbă.

Dar în ziua aceea el nu voia să stea de vorbă decât despre evenimentele de deunăzi: despre sutele de oameni care merseseră să dărâme zidul. Stătea cu ochii căscați în fața televizorului: Jutta Heim putea să fie pe undeva pe acolo.

– Trebuie să-ți spun ceva. Ceva foarte serios. Poți să închizi televizorul?

Reportajele curgeau neîncetat. Sute de oameni se urcau pe un zid, care acum nu părea mai zdravăn decât un gărduleț; se clătina și aproape se prăbușea sub greutatea celor cățărați pe el, oamenii chiar îl călăreau sau încercau să pătrundă prin el. Undeva, în marea aceea de oameni, se putea afla femeia în a cărei cafea aruncase el un drops cu lapte, pentru că nu mai avea zahăr. Putea să fie acolo, cu amintirile ei, fără amintiri, cu toate scrisorile lungi la care nu răspunsese niciodată. Putea să fie acolo, luând o gură de șampanie, îmbrățișându-i pe cei din jur, zâmbind, râzând, plângând de fericire. Zidul.

– E uluitor, nu-i așa? Și total neașteptat. Nici măcar ei nu se așteptau la așa ceva.

– Te superi dacă închizi un pic televizorul? Trebuie să-ți spun ceva. Ceva serios. Te rog!

Erik dă televizorul mai încet.

– Nu, Erik, închide-l de tot. Chiar am ceva foarte important să-ți spun!

– Bine. Ce este?

– Am fost la doctor acum două zile. E grav. Am un nodul la sân.

Într-una dintre scrisorile pe care le-a trimis (fără să primească vreodată răspuns) a scris:

Mă gândesc la tine ori de câte ori mă urc într-un avion. Te vreau atât de mult! Chiar și la altitudinea asta, sus, în cer, te visez pe tine, visez că gemi. Te visez tresărind, fremătând când îmi îngrop fața în miezul tău. Am nevoie să-ți simt căldura pe fața mea, să-ți simt umezeala, mirosul, să simt mirosul ce emană dinăuntrul tău. Era atât de târziu când te-am cunoscut, groaznic de târziu. Totul trebuie să rămână ascuns. Totul? Dar ce este acest totul*? Dorința asta nestăvilită pe care o am pentru tine: să facem o plimbare împreună, să traversăm piața în care te-am văzut ultima dată. Să ne plimbăm la umbra zidului, să vedem soldații cum se uită la noi în timp ce ne plimbăm mână-n mână, îmbrățișați. De ce nu-mi răspunzi niciodată la scrisori?*

Iar pe o vedere cu trandafiri roșii și inimioare, a scris:

Mă gândesc la tine și mă simt copleșit de milă. Povestea ta e tare tristă. Suferi. Dorința asta nestăvilită pe care o am pentru tine, dorința pentru trupul tău, din cauza dorinței nu reușesc să gândesc limpede. Aș vrea să te văd iarăși întinsă în pat, în fusta aia cu despicături lungi pe coapse, cu pulpele albe dezgolite, frumoase. Aș vrea să te văd dezbrăcându-te, goală, întinzându-te pe pat și așteptându-mă. Aș vrea să te văd cu răsuflarea tăiată, urcată pe mine, asudând. Sunt uluit de ce văd, de ce-mi dezvălui. Așa: fără teamă, fără rușine. Țipă din rărunchi, scoate toată durerea, dezamăgirea, tristețea.

După ce a trimis vederea aceasta, a primit un telefon: „Vino la mine *acum*. Pe unde intri de obicei. Mă înnebunești când îmi scrii așa. Știi, nu? Vino!“

Tăcere.

Tăcerea din clipa în care nu vorbește nimeni. Își aduce aminte cum i-a povestit cât de insignifiantă se simte și, dacă nu insignifiantă, cel puțin mică, minusculă. Germania e mare, îi spusese ea, dar dincolo lumea de afară este chiar mai mare – chiar dacă este mai mică decât

Germania. În clipa în care a văzut-o traversând în grabă piața, împreună cu prietena ei, și imediat ce l-au oprit polițiștii ca să-l întrebe unde se duce, când și-a dat seama că a pierdut-o, s-a simțit și el mic, infinitezimal. Așa cum se simțise la Checkpoint Charlie și în aeroport, când trebuise să-și desfacă bagajul. Unul după altul, toți oamenii din metrou, răsăritul acela rece și sumbru, cu toții îi spuseseră că nu au nimic să-i explice: nimeni nu vorbea acolo, în metrou toată lumea tăcea. Dar acasă? Era imposibil să păstreze tăcerea și în propriile case. Nu puteau fi ca el, când erau atât de diferiți. Tăcerea de acasă, întreruptă doar de plânsetele lui Mildred sau de sunetul casetofonului, care acoperea tot. Tăcerea din toate colțurile casei, tăcerea care atârna de colțurile ramelor fotografiilor, de oglinzi, de gura lui și de gura Alexandrei. Într-o zi, curând, o să mergem la mare; sau o să mergem la plimbare. Dar plouă de fiecare dată când vrem să facem ceva, ori bate vântul, ori scade temperatura brusc, ori simțim că ne paște o răceală – a trupului, a sufletului. Ca tăcerea din casa părinților lui, din coșmelia în care trăiseră. Tăcerea care domnise în casă în ziua în care fusese programat un miting politic aproape de locuința lor. Afară era o hărmălaie de nedescris, conducătorul mișcării ținea un discurs, iar clopotele din turnul bisericii băteau de zor. Și au fost reduși la tăcere, așteptând ca bătrânul să se întoarcă și să le povestească ce auzise, că arhiepiscopul n-avea decât să se ducă naibii, iar preotul parohiei și Papa la fel. Și apoi, după ce s-au terminat strigătele, bătăile din palme, după ce s-au liniștit clopotele care bătuseră neîncetat ore în șir, după povestea tatălui său, s-a așternut din nou tăcerea. Unele lucruri sunt știute de toată lumea, dar nu le rostește nimeni. Și chiar n-au fost rostite niciodată. Și, cu cât trecea mai mult timp, cu atât lucrurile acelea erau acoperite de un giulgiu și mai gros al tăcerii. Și erau atât de multe! Mult prea multe de spus. Dar tăcerea era mai simplă. Lui Erik Xerri îi venise întotdeauna foarte ușor să păstreze tăcerea și se obișnuise așa. Se obișnuise așa de bine cu tăcerea, încât nu înțelegea de ce Liża simțea nevoia să trăncănească întruna în timp ce făceau dragoste.

Alexandra: Trebuie să stăm de vorbă, Erik.

Mama: Trebuie să stăm de vorbă, Erik.

Mildred: Trebuie să-ți spun ceva, Pa. E ceva serios.

Tatăl lui, pe de altă parte, a rămas înmărmurit odată ce a căzut cortina peste arhiepiscop; n-a mai țipat, nu și-a mai fluturat exemplarul din *Il-Ħelsien* în fața soției și a tuturor celorlalți. S-a prăbușit dezolat într-un colț și a rămas nemișcat. Și în liniștea aceea a și murit. Iar acum până și Liża avea ceva serios de vorbit. Și era rândul lui Erik Xerri să rămână înmărmurit.

Tăcerea. Liża a adunat tăcerea în poala ei, și-a închis nasturii de la pulover și a plecat. Erik știa foarte bine că Liża era o zăpăcită. Dar acum, în timp ce se uita la televizor, studiind cu atenție fiecare detaliu, își spunea că Liża în curând n-o să mai fie. Și își spunea că trebuie să o ajute. Cumva. Dar Liża avea un soț, nu? Avea copii, avea surori. Apoi a apărut fiica lui, întrebându-l nemulțumită de ce îl găsește tot în fața televizorului. Dar el a continuat să se uite la mulțimea de oameni care se îmbrățișau și scoteau pietre din zidul în fața căruia se aflau, le smulgeau chiar cu mâinile goale. Își spunea că are obligația să facă ceva. Fiicei lui i-a răspuns că și-ar fi dorit să fie acolo. S-a gândit la scrisorile rămase fără răspuns, cum ar fi aceasta:

> *Îmi imaginez că în clipa asta stai deja întinsă pe canapeaua ta extensibilă. Citești o revistă sau te pregătești pentru ziua de mâine. Sau poate recitești scrisoarea pe care ți-am trimis-o? Aș vrea să te privesc în timp ce dormi. Închid ochii și încerc să mi te imaginez. Mă străduiesc. Cineva a deschis ușa blocului. S-ar părea, judecând după sunet, că a încercat să se miște discret, însă nu i-a ieșit. Te văd întinsă pe pat și mă excit când îți zăresc micuța colină neagră, acoperită cu dantelă, dezvăluindu-te. Cum miroși? Lasă-mă să te ating, lasă-mă măcar să-mi trec degetele de-a lungul despicăturii care se pierde acolo unde începe unduirea spatelui. În dimineața asta, fiica mea a dat fuga în sufragerie cu un plic roz-deschis. N-am*

să-ți spun că inima a început să-mi bată mai tare, dar am simțit o tresărire de fericire. Însă timbrele nu erau nemțești și când am deschis plicul am găsit lucruri care nu mă interesau.

Așa că deschide ochii un pic mai larg. A fost vina lui. În urmă cu nouă ani, când a venit luna octombrie, ar fi trebuit să plece din nou, să treacă granița și apoi să treacă prin Alexanderplatz, să se așeze la prima masă pe care o găsea liberă la Café Mokaba și să arunce aceeași privire de data trecută, cu același zâmbet vag. Dar acel octombrie nu sosise. Așa cum nu sosiseră nici următoarele luni octombrie.

S-a ridicat să meargă spre telefon, dar și-a dat seama că soțul ei ar fi fost acasă la ora aceea. Liżei nu-i luase mai mult de zece-cincisprezece minute să-i povestească ce-i zisese doctorul și să-i spună că nu avea să-l mai vadă multă vreme de atunci înainte. Asta, dacă avea să-l mai vadă vreodată. Asta, dacă el avea să mai afle vreodată ceva despre ea. Oare ce făcuse cu vederile pe care i le scrisese? Și scrisorile trimise în Germania – oare cu ele ce se întâmplase? La televizor e o emisiune în care se dezbate situația Zidului și un tip cu figură de intelectual pomenește ceva despre serviciile secrete. În ziua aceea, la Café Mokaba, fusese tipul în costum cenușiu. În ziua în care o văzuse cu prietena ei uitându-se în jos, ferindu-se și traversând Alexanderplatz fără să-i arunce nici măcar o privire. Cu douăzeci și patru de ore înainte împărtășise Alexanderplatz cu el. Jutta Heim. Numele acesta îl urmărise aproape zece ani. Și trupul acela, avusese trupul acela multă vreme. Cu lipsuri, bolnav. Nu era al lui. Poate că acum o să-și redescopere soțul. Cât despre mine, și-a spus Erik Xerri, eu o să mă redescopăr pe mine însumi. E momentul, în orice caz. Era momentul să îngroape morții care-l înconjurau din toate părțile și să-și vadă de viață, în timp ce-și privea fiica – acum femeie în toată firea. Ce-i oferise el? Poate mirosul cadavrelor cu care se culcase în fiecare noapte. Mama ei – cea care-și făcuse bagajele și se întorsese în țara ei. Chiar și Liża era pe cale să ajungă un cadavru acum. Și lunga listă cu numele femeilor pe care se străduise mereu să le ascundă de ea. Ea nu le cunoștea. Nu auzise de niciuna dintre ele.

E o poveste frumoasă, despre o femeie care l-a iubit de la distanță. 1987. În mai. A doua zi după ce a votat, și-a lăsat fiica în grija mătușii ei și a mers la aeroport. Cu șapte ani înainte intrase singur într-o cafenea din mijlocul unei piețe mari și plecase de acolo cu o blondă cu părul lung. Luaseră metroul și apoi autobuzul, până când ajunseseră într-o gaură micuță, într-un bloc cenușiu, și acolo i se schimbase întreaga viață. Acum, în această noapte de așteptare, stă într-o pizzerie, privind cum bruneta cară platouri și sticle de vin cu pântecele rotund, zâmbind de câte ori trece pe lângă el. Apoi se așază la masa lui și fumează o țigară, vălătucii denși de fum pe care îi scoate printre buze și pe nas stricându-i pofta de mâncare pentru *pizzòlu* [14].

– Am fost la tine în țară acum puțină vreme. Am stat o săptămână.

– Exact cât am să stau eu aici.

– Deci să te așteptăm și mâine la cină?

– Fără îndoială. Asta, dacă nu cumva te pot vedea și înainte de cină.

– Ia-o ușurel! Suntem în Siracuza, nu uita!

Pe pereți sunt mâzgălite tot felul de desene. De pe o fereastră se revarsă muzica dată tare. Trece pe lângă el o motoretă. În *Corriere della sera* este anunțată o mult așteptată schimbare de guvern. Piața duhnește a pește proaspăt prins și a fructe de mare. Aproape că se poate păcăli singur că îi cunoaște bine pe vânzătorii ambulanți și pe oamenii care merg agale de la unul la altul. Mirosul mării. Tatăl lui de-abia reușise să evite să fie înmormântat în partea nesfințită a cimitirului, în Groapă. Mersese cu el pe plajă când se simțise rău, îi fusese alături în clipa în care se stinsese. Cu puțin înainte de a da ochii peste cap și de a-și da ultima suflare, primise cea din urmă împărtășanie și bâiguise ceva cu buzele-i aproape neputincioase. Și sărutase crucifixul pe care i-l întinsese călugărul franciscan din spital. Când tatăl lui începuse să se simtă rău, merseseră la Turnul Xgh–ajra, văzuseră un om care ieșea din apă cu o caracatiță în mână. Priviseră îndelung marea. În ziua aceea, tatăl lui îi vorbise despre mama lui. Îi povestise prin câte o făcuse să treacă, biata de ea. Apoi zăriseră

scafandrul care ieșea la suprafață cu caracatița și tatăl lui voise să meargă acasă, era obosit. În timp ce citea articolul din *Corriere della serra*, mirosul acela ridicându-se din lăzile din jurul lui, și-a văzut din nou tatăl, cu mustața groasă, intrând în casă în timp ce-l înjura pe arhiepiscop și le povestea cum clopotele bisericii nu se opriseră nici măcar o clipă. Tatăl lui murise înaintea zilelor de glorie. Înainte de incendii, de bombe și de pachete-capcană; înainte de vacarm și de gazele lacrimogene; înaintea rafalelor de mitraliere. Când a reușit să prindă o linie liberă, de la o cabină telefonică tapetată cu afișe cu femei goale, sora lui i-a povestit că răsunau claxoanele neîncetat, încă de cu o noapte înainte. I-a mai spus și că de-acum șomajul avea să crească îngrozitor și că tot oamenii bogați aveau de câștigat, că aveau să fie și mai bogați. I-a mai explicat că urma o mulțime de transferuri și că, mai devreme sau mai târziu, totul avea să ajungă din nou sub controlul arhiepiscopului. Arhiepiscopul încă bântuia casa părinților lui, în care locuia acum sora lui. În casa aceea arhiepiscopul era mereu victima tuturor învinuirilor; el era vinovat pentru moartea tatălui lor, aproape că fusese de vină și pentru moartea mamei lor. A doua zi s-a întors la pizzerie și, pe drum, a trecut prin piața care putea a alge și a caracatițe aruncate brambura în lăzi. Tatăl lui. Odată, în toiul nopții, când trecea cu mașina prin piață, chiar vizavi de biserică, a văzut *każin*-ul asaltat de flăcări. Se simțea o duhoare copleșitoare de benzină arsă și de ură. Cu ani înainte, în piața aceea răsunase asurzitor provocarea clopotelor, iar acum aceeași piață ardea. Cineva agățase o plăcuță: „Flăcările de la *It-Torċa* [15] au să vă mistuie sufletele“. Ce-ar fi spus bătrânul dacă ar fi văzut toate astea? Cumva, tot la arhiepiscop s-ar fi ajuns. Era un foc uriaș, iar pompierii aruncau cu jeturi de apă, în vreme ce clopotele rămâneau tăcute. Alexandra avea dreptate: în țara aia nu era de trăit. Crezuse că povestea lor avea să aibă alt deznodământ. Când îi ceruse să se mute în țara lui, ea nu stătuse nici o clipă pe gânduri. Dar povestea luase o întorsătură urâtă, sumbră. Atât de mult foc, atât de puțină apă! Era din nou acolo, în pizzerie, i-a zâmbit larg și s-a așezat la masa lui să mai fumeze o țigară.

– Ieri nici măcar nu te-am întrebat cum te cheamă.

– Valentina.

– Valentina. Am avut o mătușă pe care o chema Valentina. A fost o femeie bătrână de când o știu. Avea fața roșie și părul îl ținea prins într-un coc greu. Soțul ei, adică unchiul meu, era cizmar. Și au avut paișpe copii.

Valentina zâmbește când aude povestea mătușii. Valentina. Valentina îl întreabă despre noul guvern imediat ce pomenește de știrile din *Corriere della sera*. Însă Erik Xerri voia să vorbească despre seara aceea, în timp ce Valentina zâmbea și se ridica în picioare imediat ce intra un client nou în pizzerie. În noaptea aceea, la lumina lunii de început de mai, plimbându-se prin întunericul din Siracuza cu Valentina, s-a gândit la Jutta Heim și la Alexanderplatz. Jutta Heim nu-i răspunsese. Uneori se gândea la ea, dar figura ei începuse să se estompeze, să se destrame, așa cum probabil se destrămaseră scrisorile pe care i le trimisese el. În timp ce traversau Piazza Duomo, a făcut încă un efort să-și amintească trăsăturile nemțoaicei, a încercat să-și imagineze cenușiul omniprezent și să numere etajele hotelului în care stătuse. În noaptea aceea liniștită de început de mai, briza plăcută și parfumul Valentinei au încercat să acopere urmele Juttei Heim.

– Ai avea chef să mergem pe plajă? Putem s-o luăm pe jos, nu e departe, nu?

– E prea devreme pentru plimbări pe malul mării. O să ne ia frigul dacă mergem până jos, lângă apă.

– Crezi?

Pe masă se află un bol cu portocale, mere și banane. Două cești de cafea și o zaharniță plină-ochi. Răsună casetofonul și un reportaj despre Malta pe Rai Uno [16]. O scrumieră, un pachet de MS [17], pe jumătate gol și o brichetă ieftină. Se uită gânditor la televizor, pe al cărui ecran se perindă imagini din țara lui, și aude apa curgând în duș. Nici nu știe dacă să rămână acolo, urmărind reportajul despre țara lui de baștină sau să meargă să o privească pe ea, sub cascada dușului. Reportajul ia sfârșit. Erik se uită în jur: o sufragerie zugrăvită într-un

roșu sângeriu; un covor asortat; în colț, o măsuță de cafea pe care se află vrafuri de reviste și ziare; tablouri cu peisaje orientale pe pereți; în bibliotecă – o statuetă din teracotă, ce înfățișează o cucoană grasă; fotografii: Valentina singură, în fața unei mări albastre, Valentina îmbrățișând o bătrână cu părul grizonant, parcă și cu o nuanță de mov, Valentina în Alpi, alături de un bărbat chipeș, Valentina și același bărbat la un concert pe un stadion de fotbal, Valentina pe o motoretă, Valentina suită pe capota unui Fiat Uno, Valentina cu același tânăr arătos bând cafea *al fresco*. Apa se oprește brusc. Se aude sirena unei mașini de poliție, undeva nu foarte departe. Cine știe, poate că Liża a ieșit în oraș, poate că sărbătorește. Poate că îi telefonează acasă, n-are de unde să știe că el e în Sicilia. Cu câteva săptămâni înainte, în timp ce stăteau amândoi întinși, cu răsuflarea tăiată, Liża îi spusese că nu mai cunoscuse niciun om la fel de sălbatic cum era el. „Sălbatic în sensul de natural. Ca un tigru sau ca o căprioară care aleargă prin sălbăticie.“ În timp ce-i spunea lucrul acesta, ochii ei parcă îl ardeau. De la plecarea Alexandrei, tigrul e liber să cutreiere toată jungla. Mildred îl mai întreabă de ea din când în când, dar s-a resemnat destul de repede cu dispariția maică-sii. Are paisprezece ani și este deja o tânără domnișoară – petrece mai mult timp la mătușa ei decât acasă, petrece mai mult timp cu prietenele ei. Cine știe dacă se gândește vreun pic la el atunci când se întâmplă să nu-l vadă zile în șir. Din cauza teatrului ajunge acasă seara târziu, iar Liża îi ocupă cele mai multe dimineți… De fapt, nu chiar atât de multe, dar nici puține. Uneori simte că s-a săturat, dar apoi cedează tot el, de dragul unei prietenii vechi și pentru că știe că Liża are anumite nevoi pe care doar el le înțelege. Fiica ei i-a urmat exemplul: a găsit un tip blond, s-a îndrăgostit până peste cap de el și a plecat. Iar fiul ei a fost mereu bolnăvicios: și mintea, și trupul lui lasă de dorit. Soțul ei își cam pierduse mințile și, de ani buni, o pierduse și pe ea. Erik îi întâlnise de câteva ori soțul, pe vremea când încă îi era soț în toată regula. Prima oară când îl văzuse rămăsese uluit că o femeie de calibrul Liżei se putuse căsători cu o orătanie ca el. A doua oară, când se întâlniseră la nunta cuiva și stătuseră un pic de vorbă, Erik de-abia așteptase să

găsească o scuză pentru a se eschiva. Iar ultima oară când îl văzuse nici măcar nu se salutaseră, probabil că bărbatul nu-l recunoscuse. Era foarte posibil ca Liża să sărbătorească în seara aceea, ea aparținea acelei clase, până la urmă: fusese la școala de maici, luase lecții de pian și de balet, avea *villino*-ul bunicii. Cât despre el, el este departe de tot, aici, în apartamentul acesta măricel care-i aparține Valentinei, ce tocmai apare ștergându-și părul și căutându-și pachetul de țigări.

– Putem să mergem la discotecă, dacă vrei. Sau putem merge în altă parte.

– La mare.

– Of, încetează cu marea! Poate dacă ar fi fost iunie, ar fi meritat să încercăm.

– Tu ce ai chef să faci? Ce faci de obicei într-o zi ca asta?

– Când am o seară liberă merg la prieteni sau rămân acasă și mă uit la televizor.

– Putem să facem ce vrei tu, mie mi-e totuna.

– O țigară? Servește-te, dacă ai chef. Mai vrei o cafea?

Cu Liża se vede întotdeauna dimineața sau după-amiaza. Niciodată seara. Din când în când, mai profită de ocazie cu câte o actriță cu care mai lucrează, dar de obicei e pe cont propriu. În seara aceasta, Valentina îi oferă o excepție de la regulă. Ochii și părul ei au o culoare întunecată, ca ale lui, și are degetele ridate.

– Călătorești mult?

– Așa ș-așa, depinde câți bani reușesc să pun deoparte. Tu?

– La fel. Cu ce te ocupi?

– Sunt actor și predau actoria.

– Eu sunt chelneriță.

Zâmbesc amândoi.

– După ce am absolvit, n-am reușit deloc să găsesc o slujbă OK. Apoi

am avut o vreme un job de birou la Milano, dar orașul nu mi s-a potrivit. M-am născut aici și după un timp a început să-mi fie dor de urâțenia orașului ăsta. Și, oricum, acolo nu simți niciodată mirosul de pește sau briza mării.

– Așa că te-ai întors acasă.

– Așa că m-am întors acasă. Problema este că aici nu e nimic de muncă, așa că a trebuit să accept prima slujbă care mi-a ieșit în cale. Am fost chelneriță în vreo patru alte pizzerii până să ajung unde lucrez acum.

– Și ești fericită?

– Nu pot să mă plâng.

– Și eu am emigrat și în cele din urmă m-am întors acasă.

– Ce s-a întâmplat?

– Nici până în ziua de azi nu știu de ce m-am întors. În țara aia nu e nici măcar un singur lucru care să-ți facă viața frumoasă.

– Eu m-am simțit bine.

– Sigur, tu ai petrecut o săptămână în Malta, eu am trăit acolo aproape toată viața.

– Și asta-i adevărat.

– Și pe unde ai mai călătorit?

– Nu merg în străinătate chiar așa de des.

– Atunci, spune-mi în ce țară te-ai simțit cel mai bine.

– Nu știu. Poate-n Germania. La Berlin.

– La Berlin? Și ai văzut Zidul?

– Zidul, sigur. Am trecut și granița. Am văzut ambele Germanii.

Berlin.

Dragă Jutta,

Am petrecut toți anii ăștia iubindu-te; i-am petrecut scriindu-te și ștergându-te, scriindu-te și rupându-te, scriindu-te din nou și purtându-te în mine. Ai fost copilul meu nenăscut, răsucindu-te în ființa mea, crescând și tot crescând, dar în același timp rămânând la fel: un veșnic copil neîntrupat, pe care n-am să-l aduc nicicând pe lume. Ce s-a întâmplat cu tine, Jutta? Dacă ai putea, ai sări peste zidul ăla și le-ai întoarce spatele soldaților din turnurile de pază, care nu și-ar ridica semiautomatele ca să te ciuruiască, ci ar ridica brațele și ți-ar face cu mâna. Apoi te-ai întoarce, le-ai face la rându-ți cu mâna și ți-ai începe drumul către mine. Ai uita de gaura aia în ciment, de dropsurile cu lapte care se dizolvă în cafeaua slabă, de frigul care te pătrunde până la os în piața largă și ai veni la mine. Am pierdut șirul scrisorilor pe care ți le-am trimis, Jutta. Aș vrea să fii aici, aș vrea să fii a mea. Aș vrea să te dezbraci în mijlocul sufrageriei, sub candelabrul cu becurile stinse, cu spatele către fereastră. Am în sufragerie un pian tăcut. Și el te așteaptă. Aș vrea să te îndrepți ușor spre el, să te așezi pe scaun, să ridici capacul de pe clape și să cânți. Îți privesc degetele de la picioare, așezate pe pedala pianului. Coapsele tale par să se lățească un pic când te așezi, pântecele și sânii s-au lăsat puțin. Dacă aș veni și te-aș atinge? Dacă aș îngenunchea și mi-aș îngropa nasul în curbura spatelui tău, în timp ce cânți? Îți simt mirosul. Savurez mirosul spatelui tău cu pielea atât de albă, mă copleșește. Și mirosul gâtului tău. Dacă aș face dragoste cu tine în timp ce cânți? Ce note crezi că ai greși? Îmi lipesc obrazul de coapsa ta netedă, catifelată și merg și mai departe, pe lângă genunchi, și mai departe în josul piciorului, spre degetele cu care apeși pedala pianului. Apoi te oprești brusc și mă împingi încetișor, mă împingi spre podea. Te ridici și pornești așa, goală, mergi până în mijlocul holului și te oprești acolo, în drumul tău spre pat. Cum aș putea să nu te privesc, când văd femeia care ești, aievea, o femeie adevărată? Când îți văd spatele, fiecare

bucățică din corpul tău, fiecare semn, fiecare rid, îți văd coapsele și venele, venele atât de subțiri care șerpuiesc aproape de suprafață, se unduiesc pe sub piele și se încolăcesc în jurul gleznelor. Cum aș putea să nu te privesc, când te-am dorit cu patimă toți anii ăștia, am trăit mânat de speranță și acum simt că mă sting de disperare? Cum aș putea să nu te privesc? Și cu toate astea, nu spui niciun cuvânt. Cu toate astea, păstrezi tăcerea. Ești la fel de tăcută precum patul tău. La fel de tăcută precum coridorul. La fel de tăcută ca valurile care se lovesc înăuntrul ființei mele ca de un țărm. La fel de tăcută ca inima mea, care își bate întruna dorința, epuizată, muritoare. Tăcută ca cerul. Tăcută ca picioarele tale pe dalele albe. Tăcută ca ochii mei în vreme ce te devorau, ca mâinile mele ce se ridicau să te atingă. Scrie-mi!

În noaptea aceea a fumat, abandonându-se complet. Valentina, sora ei, Giusi, și prietenele ei, Patrizia, Agata și Nella. Simțea cum gâtul stă să-i explodeze, ochii și-i simțea ca pe niște pietre uscate în fumul îmbâcsit de la Muratti și de la MS-uri, așa cum uscată îi era și gura, cu care vorbea și bea din vinul tare, sec, roșu. La un moment dat și-a imaginat-o pe sora lui – nici după atâția ani, nu reușea să-și închipuie cum trebuie să se fi simțit ea în timp ce asculta claxoanele care răsunau la unison. Și-l imagina pe tatăl lui, trăgând cu ochiul prin spațiile dintre jaluzele, uluit. Și-a imaginat-o pe mama lui ascunsă în întunericul balconului. Și pe mama Bellei – încă un om a cărui inimă avea să fie frântă. Nu-i spusese surorii lui că el votase pentru schimbare, dar probabil își dăduse seama. Ce mai contau lucrurile astea? Mai ales acum, când era înconjurat de femeile acelea frumoase, răsfățat de privirile lor, de alcoolul care începuse să i se urce la cap… Râsetele, poveștile fără cap și coadă, dansurile cu fiecare dintre ele. Sărutul pe care i l-a dat Valentinei. Presiunea atingerii. Pe mâna lui dreaptă. Cele câteva propoziții grăbite pe care i le-a șoptit la ureche. Îmbrățișarea. Căldura din discotecă. Culorile ce pâlpâiau pe ritmul melodiilor lui Vasco Rossi. Întunericul. Liniștea și aerul rece. E abia mai, început de mai. Ceilalți pleacă, după un val de salutări de rămas-

bun, iar Valentina îl ia de mână și pornesc pe jos, în tăcere, spre apartamentul care se pregătește pentru răsăritul soarelui.

– Pot să iau un taxi.

– La ora asta? Glumești? Poți să rămâi la mine.

Sub fereastra băii este o curte interioară și printre acoperișuri se ridică turla unei biserici. Undeva mai departe este o piață în care, cu doar câteva momente înainte, Valentina i-a propus să mărească un pic pasul. Era frig în piața aceea.

Jutta Heim l-a rugat s-o ajute să întindă canapeaua și Erik a privit-o cum așeza așternuturile din flanel, pătura subțire din bumbac și apoi plapuma pufoasă. El a privit-o, l-a privit și ea și i-a zâmbit. O clipă, o singură clipă trecătoare, s-a gândit la Alexandra, la prima dată când dormise lângă ea. Dar apoi Jutta s-a dus să se spele pe dinți și, între timp, el a deschis micul televizor portocaliu din colțul încăperii și a urmărit discursul ținut de Hönecker unei mulțimi.

Apoi a văzut Alexanderplatz. Pentru el era un amalgam de acoperișuri și de scutere și, dacă nu cumva se înșela, zărea și câteva pisici care alergau din loc în loc și se frecau de orice colț prindeau. Apoi, dintr-odată, a auzit bătând de patru dimineața și undeva în cartier a pornit motorul unei mașini. Și-a amintit frigul ce domnea în metrou la șase dimineața, răceala din ochii oamenilor, tăcerea, moleșeala. „Trebuie să ne trezim devreme mâine-dimineață“.

– Dar cum te trezești mâine să mergi la muncă?

– Lasă-mă pe mine să mă ocup de asta. Ți-am pregătit canapeaua. Am o singură pernă, dar poți să folosești pernuțele canapelei. Dacă ți-e teamă de întuneric, poți să tragi draperiile, dar să știi că în curând se luminează de ziuă și soarele răsare chiar de vizavi.

– Adică mă lași singur?

– Bietul de tine! Ți-e teamă să rămâi singur, este?

– Chiar foarte teamă.

O vede zâmbindu-i și, când el se pregătește s-o ia în brațe, Valentina îi spune „Noapte bună“, intră în dormitor și închide ușa.

E un maxi-taxi cu doisprezece pasageri, într-o cursă fără oprire, ce are să dureze aproape două ore și jumătate. Burnițează neîncetat, încă dinainte ca șoferul să fi pornit motorul. Și vremea e parcă mai sumbră decât de obicei, mai întunecată. Doisprezece oameni, șoferul și muzica dată încet. Printre cei doisprezece pasageri este și un cuplu, un domn și o doamnă de vreo șaptezeci de ani, așezați pe al doilea rând de scaune. În fața lor se află doi tineri, fiecare citind câte o carte: el are *Popioł i Diament* de Jerzy Andrzejewski, iar ea citește *Berlin Alexanderplatz* de Alfred Döblin. Mai este și o femeie cu un coș uriaș, pe care l-a așezat pe culoarul dintre rândurile de scaune, blocând trecerea. Din când în când îi dau lacrimile, iar ea și le șterge grăbită. Înainte de a se urca în maxi-taxi, a îmbrățișat lung un bărbat mult mai tânăr decât ea, care lăsa impresia că de-abia aștepta ca autobuzul să plece. Chiar la mijlocul ultimului rând, unde se află cinci scaune unul lângă altul, e o femeie cu o geantă mică; citește îngândurată o scrisoare primită de la cineva din străinătate, pe care n-a apucat s-o citească acasă, fiindcă a găsit-o în cutia poștală chiar când pleca grăbită spre stația de maxi-taxi. La început, câțiva pasageri au încercat să lege o conversație, dar acum, după o oră de drum, toată lumea e tăcută. Unii chiar moțăie. Străzile înguste ale orașului au rămas de mult în urmă; nu se văd decât câmpiile de un violet-cenușiu. Uneori sunt depășiți de mașini ce trec în viteză, de motociclete, de remorcile mari care merg pe banda a doua. Deși în maxi-taxi se află treisprezece oameni, domnește o liniște desăvârșită, o tăcere asurzitoare, ce acoperă până și muzica de la radio. Burnița continuă să cadă, transformându-se într-o ploaie înghețată. Tinerii din primul rând lasă la o parte cărțile, închid ochii și se cuibăresc unul lângă celălalt. Femeia cu coșul cel mare nu mai plânge. Nu va mai dura mult până când maxi-taxiul va derapa, răsucindu-se mult spre stânga, va scăpa de sub control și se va izbi de alt vehicul. Dar înainte ca lucrul acesta să se întâmple, tânăra care citește *Berlin Alexanderplatz* [18] va băga în gură o bomboană verde, bărbatul de lângă ea o va simți mișcându-se, așa că se va trezi și o va săruta pe obraz. Câteva clipe mai târziu, femeia care a plâns se va apleca într-o parte, ridicând coșul care blochează culoarul, va lua din

el o chiflă și o va mânca. Fiindcă lumina din maxi-taxi e slabă, nu va nimeri imediat chifla, va bâjbâi un pic. Totul se petrece brusc și nimeni nu-și dă seama ce se întâmplă. Maxi-taxiul derapează și se lovește violent de un camion parcat. În urma impactului puternic, femeia care stă în mijlocul rândului din spate e aruncată în față, zboară parcă prin maxi-taxi și se lovește de parbriz. În aceeași noapte, moare în secția de terapie intensivă a celui mai apropiat spital. Alți câțiva pasageri sunt duși la același spital, într-o profundă stare de șoc; șoferul a suferit câteva zgârieturi pe față. Cu toții sunt externați în dimineața următoare.

Măcar o dată dacă mi-ai fi răspuns! Măcar o dată, doar ca să îmi dai un semn de viață. Nu reușesc deloc să înțeleg de ce nu mi-ai răspuns niciodată. Eu încă îmi aduc aminte aproape tot. Până și canapeaua și încăperea. Până și modelul de pe fața de masă, de când te-am văzut prima dată, când așteptai să-mi iei comanda. Și piața. Uneori mă întreb dacă mai lucrezi acolo; dacă mai servești atâția oameni în fiecare zi. Și da, să știi că mă întreb dacă ai mai cunoscut pe cineva după mine, dacă ai mai adus vreun bărbat la tine în apartament. Chiar dacă a trecut atâta timp, eu tot mai cred că într-o bună zi am să te văd din nou. Încă aștept. Alteori îmi fac griji, mă gândesc că poate motivul pentru care nu mi-ai răspuns niciodată este că ți s-a întâmplat ceva. Ceva rău, poate. Gândul ăsta mă întristează teribil și încerc să-l alung uitându-mă pe geam, ca să te văd cu ochii minții cum te întorci de la serviciu, cum te dezbraci în timp ce aștepți să fiarbă apa, în vreme ce eu te privesc lung, te absorb centimetru cu centimetru, rid cu rid, din creștet până la tălpi. Uneori nu reușesc să te zăresc deloc, dar alteori te văd intrând în casă sau se mai întâmplă să te văd ieșind din duș, cu un prosop învârtit pe cap, cu trupul acoperit de un halat de baie sau goală-pușcă. Când nu reușesc să te văd, zăbovesc în preajma mea gândurile rele, mă împresoară spaima; când reușesc să te văd, rămân cu un gust amar și cu dezamăgirea că, de fapt, nu am mai reușit să te întâlnesc – și nu știu de ce. Dragă Jutta, măcar dacă mi-ai răspunde. Măcar o dată.

Era înnorat când s-a întors. Îl vedea pe fereastră bărbatul cu semnalizatoare portocalii, îndrumând pilotul spre locul în care trebuia să se oprească în cele din urmă avionul. În sala de așteptare erau doar câțiva oameni. A durat o mie de ani până să vină scara pentru avion. La ieșire a fost întâmpinat de o adiere călduță. Aerul însuși era călduț și cenușiu. Luna mai.

Ajuns în clădirea terminalului, a tras adânc aer în piept. O dată, apoi încă o dată – încerca să simtă schimbarea din aer pe care o anunțase *Corriere della sera*. În mașină, sora lui l-a copleșit cu știri și noutăți de tot felul; nu voia să-i vorbească despre Mildred, despre casă sau despre vecini. Toate noutățile le știa din ziare, care acum publicau știri alarmiste în fiecare zi, genul de titluri cum nu mai publicaseră de ani întregi.

– De-acum să vedem ce-o să se aleagă de noi!

– Păi, tu ce crezi c-o să se aleagă?

– Nu știu. Dar ia imaginează-ți ce-ar fi fost dacă ar mai fi trăit tata!

– Ar fi trebuit să organizăm o a doua înmormântare.

– Și când te gândești c-a suferit crunt din cauza ăstora și n-a apucat să trăiască anii de glorie…

– Cu atât mai bine. S-ar fi simțit la fel de rău pe cât te simți tu acum.

– Ca și tine, nu? Sau tu ești fericit?

– Din când în când mai e bună și câte o schimbare, surioară. Asta-i viața, până la urmă!

– Taman asta ar fi vrut tata să audă!

– Fetei îi merge bine la școală?

Însă sora lui avea să-i spună lucruri mai importante. I-a amintit de clopotele bisericii și de oamenii care strigau în parvisul din fața bisericii. I-a amintit de Frans, al Mătușii Marì, care se cățărase pe zidul de lângă biserică ca să agațe afișul pe care scria „Flăcările de la *It-Torċa*

au să vă mistuie sufletele“, despre sicriul cu figura Salvatorului [19] lipită pe el, pe care voia să-l agațe de la balconul *każin*-ului. I-a adus aminte cum *sinjora* o punea să citească din *Leħen is-Sewwa* [20] cu voce tare și spunea că există două feluri de ziare: cele bune și cele care te trimit în Iad, dacă le citești. Dar Erik Xerri se gândea la fata cu care dansase în noaptea aceea, care i le prezentase pe sora și pe prietenele ei; voia să se mai gândească la amintirile despre copilăria ei, amintiri pe care i le istorisise în dimineața următoare, când el de-abia se trezise: cu ochii cârpiți de somn, o găsise în pijama, făcând cafea și încălzind niște brioșe. Imediat ce deschisese ochii – era aproape de prânz –, o văzuse zâmbindu-i. Avea părul un pic ciufulit și, cu o voce cumva mai răgușită decât de obicei, îi spusese „bună dimineața“.

– Vezi? N-a venit nimeni să te răpească în timpul nopții. Ți-am zis că n-ai niciun motiv să te temi să rămâi singur. Ai dormit bine?

– Binișor, dar cred că s-ar fi putut și mai bine.

– A fost prea tare canapeaua?

– Foarte tare. Sunt convins că patul tău e mult mai comod.

– Atunci, data viitoare te las pe tine în pat și dorm eu pe canapea.

– Adică diseară?

– Diseară dormi la tine la hotel. Asta, dacă n-o suni pe Nella. Cred că te-ai simți foarte bine la Nella. Îți dau numărul ei de telefon sau o sunăm împreună înainte să plecăm.

– Unde mergem?

– Tu mergi la hotel, iar eu trebuie să prind terenul de Milano.

– Milano?

– Milano.

– Dar te întorci mâine?

– Nu, mă întorc luni seara.

– Adică nu te întorci până sâmbătă?

– Hai s-o sunăm pe Nella. Nella-i tare frumoasă, nu?

I-a zâmbit dulce, însă îl tachina. O singură noapte – în care dormiseră în încăperi diferite – era mult prea puțin. Iar dimineața aceea, până când a venit momentul s-o conducă la tren, a fost și mai scurtă. I-a spus o grămadă de povești despre copilăria ei, despre adolescență, despre primii ani de tinerețe. I-a povestit despre lucrurile care-i plăceau și despre cele care nu-i plăceau, i-a spus ce o supăra în viață, ce o făcea fericită. I-a povestit despre tatăl ei, despre sora ei și despre prieteni. I-a povestit despre serviciu – nu era adevărat că n-avea de ce să se plângă, cu toate că se străduia din răsputeri – și despre familia pentru care lucra la pizzerie. I-a vorbit despre soare și despre mare, i-a povestit cum demult, când era îngrozitor de tânără, mersese la Berlin. I-a spus și cine era bărbatul din fotografii. Apoi și-a luat la revedere și s-a urcat în tren. Iar el a rămas pe peron și ea, când a apărut la fereastra vagonului, i-a zâmbit cu o privire melancolică și i-a făcut o promisiune. În toată gara a răsunat anunțul trenului. A tresărit când a auzit fluierul impiegatului și aproape că a simțit zdruncinarea ușoară a vagonului. Afară se mai simțea încă frigul ce se ridica ușor din port; a dat cu ochii de câteva siluete dizgrațioase și de un taxi, care l-a dus la hotel. Odată ajuns în cameră, s-a întrebat dacă s-o sune sau nu pe Nella. Poate că în spatele zâmbetului strengar al Valentinei se ascundea ceva. Și apoi, adevărul era că Nella era cea mai frumoasă dintre toate. S-a jucat un pic cu bucata de hârtie galbenă pe care i-o lăsase Valentina: pe o parte era scrisă adresa ei, iar pe cealaltă era numărul de telefon al Nellei. A mers la pizzerie, dar acum, că Valentina nu mai era acolo, nimeni nu l-a băgat în seamă: fata care i-a luat comanda nici nu și-a desprins ochii de pe masă cât a așteptat ca el să se hotărască ce voia să mănânce. Lângă farfurie era *Corriere della sera*, în care nu se găsea nicio știre despre Stâncă; se întâmplase exact ce ar fi trebuit să se întâmple. Iar după ce a mâncat pizza și a băut vreo două beri s-a întors la hotel și s-a culcat.

Mildred a vrut tricouri Kappa și Lacoste, genul pe care le găseai foarte ieftin în târguri – făcături, dar erau în regulă, câtă vreme purtau logoul firmei – și pantofi. În timp ce ea deschidea pungile din plastic subțire și scotea tricourile și pantofii și caietele pătrate cu coperte cartonate, tatăl ei s-a așezat să scrie o vedere pe care o cumpărase din aeroport, imediat după aterizare.

– Pa, mătușa Tes zice că acum o să pierdem tot ce avem.

– Adică ce anume o să pierdem?

– Totul! Bogații se vor face și mai bogați și…

– Am impresia că mătușa Tes n-a dormit prea bine în ultima vreme.

– Vorbește întruna, Pa, întruna! Toată săptămâna s-a uitat la știri non-stop și se enervează din ce în ce mai rău. N-am crezut c-o să pună tot la suflet așa de rău. Nici nu mai știu de câte ori m-a întrebat dacă știu cu cine ai votat tu. Și unchiul Fred tace mâlc.

– Unchiul Fred?

– Așa mi-a zis mătușa să-i spun.

– Înseamnă că mătușă-ta Tes se descurcă foarte bine pentru vârsta ei!

Și ce dacă? Se schimbau figurile, numele. Și pe urmă? În timp ce bifam căsuța greșită a buletinului de vot, mi l-am imaginat pe tata lângă mine, în cabina de vot, privindu-mă cu ochii mari. Mi l-am imaginat intrând cu mine în cabină, ca să se asigure că sunt ascultător. Iar după ce am votat am tras adânc aer în piept și am ieșit grăbit din sala de clasă. Am vrut să-i spun: „Pa, ai dreptate, dar sunt sătul de grozăviile care se întâmplă în fiecare zi. Eram deja sătul de clădirile în flăcări și de casele vandalizate, iar apoi soția mea a plecat pentru că n-a mai suportat necazurile. Și pe urmă lucrurile s-au mai și înrăutățit, Pa. Nu asta era cauza în numele căreia ai riscat tu blestemul și blamarea din partea tuturor, nu? Sunt sigur că nu asta a fost cauza în care ai crezut, te-am cunoscut suficient de bine ca să știu. Nu ți-ar fi plăcut să vezi *każini* în flăcări, polițiști în echipament de asalt, trăgând cu gaze lacrimogene. Și ție ți s-ar fi întors stomacul pe dos la vederea

unor asemenea imagini. Ai fi simțit că nu e locul tău acolo, te-ai fi simțit stingher, așa cum m-am simțit și eu. Nu-i așa, Pa? Noi nu suntem genul ăsta de oameni. Cu toate c-ai fost un simplu tâmplar la docuri, nu te-ai fi năpustit înăuntru, într-o bună zi, călare pe un vagonet, gata să distrugi și să jefuiești. Tu n-ai fost genul ăsta de om, tata, chiar n-ai fost! Și de asta – chiar dacă n-ai fi reușit să faci ce am făcut eu – nu m-ai fi judecat. Cred. M-ai iubit, Pa. Și eu te-am iubit. Țin minte că eram atât de supărat la școală când îi auzeam pe ceilalți spunând că taică-meu are ceva cu Papa, cu Iisus și cu Dumnezeu. Și-mi dădeam seama că părintele Anton Bajada se uita la mine și la soră-mea altfel decât îi privea pe ceilalți copii. Mă supăram când colegii râdeau de mine că tatăl meu nu se împărtășea. Dar pe urmă, tată, lucrurile chiar c-au luat-o razna."

– … Și, pe deasupra, a sunat *mamà*, fiindcă s-a aflat despre toate astea și la Londra, iar mătușa Tes a început să-și frământe mâinile și să gesticuleze și mai tare.

– A aflat și maică-ta? Oare cum?

– Nu știu.

– Și ce i-ai spus?

– Păi, a vorbit mai mult mătușa Tes cu ea. Eu i-am spus doar că tu nu ești aici. Și zi, Pa, cu cine ai votat?

– Nu contează, iubito. Tu trebuie să te gândești doar la școală și să nu-ți faci griji pentru nimic altceva. O să înțelegi când o să fii un pic mai mare.

– Dar nu e ca și cum acum aș fi copil!

Alexandra telefonează de Revelion și de ziua fetei. Probabil că nu mai știe când e ziua lui. El își amintește ziua ei de naștere, cu toate că nu se obosește niciodată să-i spună „La mulți ani!". A continuat să-și amintească tot, toate datele importante. Alexandra n-a mai putut să suporte: nici țara, nici pe el. A plecat și i-a lăsat lui fetița, întorcându-se din când în când să o vadă, însă Erik are grijă întotdeauna să fie plecat

din țară atunci când vine ea.

Erik ține minte o grămadă de lucruri. La câteva luni după ce se cunoscuseră într-un magazin de pe King's Road, tatăl ei a fost dus în grabă la spital, cu niște dureri înfiorătoare. Alexandra a lăsat baltă mărgelele și florile din păr și a petrecut zile întregi lângă el. I-a stat și Erik alături. Londra devenise, oricum, sufocantă și el se cam săturase de Hare Krishna și de regulile comunității hipiote. Până și florile începuseră să-l enerveze. Și-a dat seama, în dimineața în care a aflat că bătrânul fusese dus la spital, că pereții și așternuturile și uniformele albe îl atrăgeau mai mult decât culorile vii și că era mai multă frumusețe în chipurile oamenilor ale căror pleoape se închideau, apăsate de greutatea morții, decât în chipurile celor cărora ochii li se închideau forțați de droguri. Alexandra mersese să-și ia o cafea când tatăl ei schițase o ultimă grimasă, tușise și-și dăduse duhul. El fusese singurul care se aflase atunci lângă el – un străin, cu părul des, lung, ce-i atârna până la mijlocul spatelui, un străin care avea o legătură cu fiica lui cea mai mică. Bătrânul murise vegheat de un om căruia nici măcar nu-i știa numele, pe care nu-l cunoștea deloc. Și aceea nu era prima moarte la care fusese martor. Într-o zi, la puțină vreme de la după-amiaza petrecută la Turnul Xgh–ajra, se afla la teatru. Mama lui a trimis-o pe soră-sa după el, să-l aducă acasă, fiindcă murea taică-său. L-a așteptat în culise, a așteptat răbdătoare să-și rostească și ultima replică, iar în clipa în care a terminat au plecat amândoi în grabă, fără ca el să se mai întoarcă nici măcar pentru a face o plecăciune în fața publicului. Când au ajuns acasă, a găsit călugărul franciscan ținând crucea lângă patul bolnavului, apropiindu-i-o de buze, a văzut sărutul ușor depus pe trupul Hristosului muribund. Asistenta a venit lângă el și i-a spus „A murit", iar el a făcut un gest cu mâna – semn că știa. A rămas afară, pe coridor, și a așteptat-o pe Alexandra. Figura tatălui lui era aproape purpurie ultima oară când l-a văzut, întins, pierdut deja în ghearele morții, cu trupul rigid, gata să se ducă. Era vinețiu, urât, înfricoșător. O vreme, Erik a avut coșmaruri în legătură cu acea culoare, cu purpuriul acela. Apoi a auzit o ușă deschizându-se undeva, mai departe, și a văzut-o pe Alexandra îndreptându-se spre el,

aducând două pahare de plastic cu cafea. Cafeaua părea fierbinte, Alexandra ținea paharele chiar de marginea lor, cu buricele degetelor. Apoi l-a văzut și a bănuit imediat de ce stătea în fața salonului, ori poate a simțit tăcerea ce se așternuse pe chipul lui, s-a oprit pe loc și a izbucnit în plâns. Erik a luat-o în brațe și a simțit cum i se scurge cafeaua fierbinte pe coapsă, pe picior. A început să plângă cu suspine, Alexandra a început să plângă cu suspine, a urlat de durere, a țipat și a strigat la el că e un mincinos, că nu era adevărat, că se înșela, că până și asistenta se înșela. Nu-și imaginase că Alexandra s-ar fi putut purta așa. Nu o cunoștea de multă vreme, dar a doua zi după ce se întâlniseră pe King's Road se mutaseră împreună, cu un grup de oameni care se întâlnea la Gandalf's Garden, mâncând iarbă și bându-i vitaminele. Alexandra, așa cum și-o amintea el, fuma întruna și citea întruna; îl târa mereu în Camden Town, să viziteze Compendiumul, să citească poezii și cele mai noi cărți ale filosofilor francezi, mai ales ale lui Simone de Beauvoir. În ziua aceea, după ce au plecat din spital, nu s-au întors la grupul lor. Au găsit un hotel micuț și-au rămas treji toată noaptea, cu toate că erau tare obosiți. Au făcut planuri: voiau să plece, să meargă într-un loc cu cer senin, în care să fie mult soare, o mare cu plaje frumoase și socialism. La câteva zile de la înmormântarea tatălui ei, pentru că frații ei hotărâseră să mai rămână un pic în Londra, iar mama ei zăbovea, de asemenea, în oraș, înainte de a-și vedea fiecare de viață, ofițerul stării civile de pe Marylebone Road i-a întrebat pe Erik și pe Alexandra dacă erau gata să se iubească pentru totdeauna – la bine și la rău, la boală și la sănătate, la bucurii și la necazuri – și amândoi au răspuns „da". Ofițerul Coroanei le-a spus apoi că se pot săruta, iar familia a început să aplaude și să arunce cu confetti.

În ziua aceea, cu câteva ore înaintea ceremoniei nupțiale, trimisese o telegramă acasă, pentru a le da vestea părinților. Și-o și imagina pe mama lui necăjindu-se și izbucnind în plâns. Cât despre sora lui, ea probabil că nici nu știa cum să reacționeze.

Dintre toate nunțile la care participase Erik până atunci, dar și la care avea să mai participe vreodată, aceea fusese cea mai plină de

melancolie.

Casa era goală. Strada își schimbase înfățișarea și chipul. Apoi era Mildred. Apoi teatrul și Liża. Londra era acum un oraș teribil de îndepărtat, poveștile sale păreau pierdute și ele undeva în depărtare. Parfumul florilor și al frunzelor verzi, al unor întregi grădini îndesate în apartamente furate, nopțile cu întunericul lor sfâșiat de coardelor chitarelor, bucuria, încântarea de la Marquee – toate se pierduseră undeva, poate pe mare, poate în spatele unui zid.

În ziua în care a plecat Alexandra, el a condus-o la aeroport, cu toate că ea insistase să plece singură. Pe chipurile lor nu se citea decât mărturia eșecului pe care Erik îl anticipase cu mult înainte, iar Alexandra îl intuise chiar și mai devreme. După ce și-a trimis bagajul la cală, a îmbrățișat fetița, care încă plângea din cauză că pierduse ceva prin casă, apoi l-a îmbrățișat pe el, rugându-l să aibă grijă de cea mică, dar și de el. Erik și-a propus să meargă în sala de așteptare ca să privească decolarea avionului, să-l urmărească cum dispare la orizont. Apoi a mers acasă, unde a găsit casa pustie. S-a gândit s-o roage pe sora lui să aibă grijă un pic de fetiță, apoi s-a întrebat dacă n-ar fi putut s-o sune pe Liża – ar fi fost primul telefon dat după-amiaza din toată perioada de când se cunoșteau. A format primele câteva cifre ale numărului de telefon și apoi a închis. Jutta Heim. S-a așezat într-o rână în scaunul de la birou și a început să scrie o scrisoare:

Astăzi s-a lăsat o cortină. Oare a fost o nebunie, cu adevărat o nebunie, sau o comedie de la început până la sfârșit? De obicei, după ce se lasă cortina, ne strângem în culise și ieșim unul câte unul la rampă. Dar cortina de astăzi e altfel. Nu răsună aplauze. Și acum am să încetez cu clișeele astea afurisite pe care nu le înțelegem decât noi, oamenii de teatru. Voiam să-ți spun că de acum înainte te pot vedea și aici, la mine. Dar cum ai putea să ajungi până aici, când ai soldați la fiecare colț de stradă? Și de ce nu mi-ai scris niciodată?

A repetat replicile pentru primul spectacol din seara aceea [21]:

> Nora: Nu mi-am simțit niciodată mintea atât de limpede și hotărârile atât de certe ca în seara asta.

Helmer: Și cu o minte limpede și cu o hotărâre certă îți părăsești soțul și copiii?

Nora: Da.

Helmer: Atunci, există o singură posibilă explicație.

Nora: Și care ar fi asta?

Helmer: Nu mă mai iubești.

Nora: Nu, tocmai asta e!

Helmer: Nora!… Și poți să mi-o spui așa?

Nora: Mă doare crunt, Torvald, pentru că ai fost întotdeauna atât de bun cu mine, dar nu pot schimba nimic. Nu te mai iubesc.

Helmer: Și asta să fie tot o convingere limpede și certă?

Nora: Da, cât se poate de limpede și de certă. De aceea nu mai pot rămâne aici.

Helmer: Și poți să-mi spui cu ce am greșit de ți-am pierdut iubirea?

Nora: Da, chiar pot să-ți spun. S-a întâmplat în seara asta, când lucrul cel mai minunat nu s-a întâmplat. Atunci mi-am dat seama că nu ești bărbatul care am crezut că ești.

Helmer: Explică! Nu înțeleg ce vrei să spui.

Imediat ce-i este retușat machiajul, se întoarce în cabina lui, așteptând să fie chemat pe scenă pentru ultimul act. Singur în fața oglinzii, cu lumina orbitoare strălucindu-i în față, simte o urmă de autocompătimire. Poate c-am să mă întorc în Alexanderplatz, să-mi încerc norocul, să respect promisiunea pe care n-am respectat-o până acum. Stinge lumina. Știe că afară, în public, este Liża, care stă ca pe ghimpi.

– Erik, vrei cafea?

– Nu, mulțumesc.

– Mai ai zece minute.

Alexandra venea mereu în seara premierei. Stătea chiar în loja de lângă scenă și-l fixa cu privirea. Nu aplauda niciodată la căderea cortinei, spunea că aplauzele o enervează pentru că destramă vraja. Apoi mergea în culise, direct în cabina lui, și-l ajuta să se schimbe și să se demachieze. Uneori îl demachia chiar ea. Ștergea fardurile de pe chipul lui și îl privea fix în ochi.

– Uită-te la mine!

– Ce? Cum a fost? A fost bine?

– A fost foarte bine. Acum hai să te demachiem!

Poate că am fost întotdeauna mai bun atunci când am purtat machiaj.

Helmer: Dar ești soția mea, orice s-ar întâmpla.

Nora: Ascultă-mă, Torvald. Am auzit că atunci când o femeie părăsește casa soțului ei, așa cum fac eu acum, el este eliberat de orice obligație legală față de ea. În orice caz, eu te eliberez de toate obligațiile. Să nu te simți legat de mine în niciun fel, așa cum nici eu nu am să mă simt îngrădită. Trebuie ca de ambele părți să existe o libertate desăvârșită. Uite, ia-ți inelul înapoi și dă-mi-l și mie pe-al meu.

Helmer: Și ăsta?

Nora: Și ăsta.

Helmer: Iată-l!

Nora: Bun. Totul s-a sfârșit. Am lăsat cheile aici. Servitoarele știu oricum totul prin casă… Chiar mai bine decât mine. Mâine, după plecarea mea, va veni Christine și-mi va împacheta lucrurile. Doar cele cu care am venit

de-acasă. Voi aranja să-mi fie trimise.

Helmer: Totul s-a sfârșit! Totul s-a sfârșit!… Nora, nu ai să te mai gândești la mine niciodată?

Nora: Știu că am să mă gândesc adesea la tine, la copii, la casa noastră.

Helmer: Pot să-ți scriu, Nora?

Nora: Nu… Niciodată. Să nu-mi scrii!

Helmer: Dar îngăduie-mi măcar să-ți trimit…

Nora: Nimic… Nimic…

Helmer: Lasă-mă cel puțin să te ajut, dacă îți va lipsi ceva.

Nora: Nu. Nu pot primi nimic de la un străin.

Helmer: Nora… Nu am să pot fi niciodată pentru tine mai mult decât un străin?

Nora: Ah, Torvald, ca să fie posibil, ar trebui să se întâmple cel mai minunat lucru din lume!

Helmer: Spune-mi care ar fi lucrul acela!

Nora: Și tu, și eu ar trebui să fim atât de schimbați, încât… Vai, Torvald, nu mai cred în lucruri minunate.

Helmer: Dar am să cred eu. Spune-mi! Atât de schimbați, încât…?

Nu aude ultimele două replici, dar dintr-odată aplauzele publicului răsună cu entuziasm, cortina cade și se ridică din nou, iar în centrul scenei se află ei doi, el și ea; se înclină în fața publicului, sunt mândri de ei, iar ea îi strânge mâna și Erik simte că femeia de lângă el tremură de fericire. Nora. Ajuns în cabină, se demachiază și-și lasă costumul într-un colț, aprinzând încă o țigară. Pe coridor este hărmălaie, regizorul bărbos trece pe la actori și îi felicită pe toți, cu excepția lui. Apoi apare ea, spunându-i că toată echipa iese în oraș în seara aceasta,

dar se simte prea extenuat.

– Ei, hai, Erik!

– Nu, sunt obosit și vreau să mă culc. Îmi pare rău. Dar felicitări tuturor!

De fapt, n-a dormit în seara aceea. S-a întins și a rămas cu privirea pironită în tavan. Nu-i era deloc somn și nici măcar nu era cine știe ce târziu. De fiecare dată când închidea ochii vedea figura ei, cu expresia aceea pe care o au oamenii în clipele dinaintea unei despărțiri. Avea ochii teribil de frumoși și lui i se părea că zărește și câteva lacrimi. Nu era sigur. A urmărit-o cu privirea, în timp ce ea s-a întors cu spatele și a plecat. A privit-o făcând câțiva pași grăbiți. A privit-o dispărând și apoi i-a văzut chipul prin fereastră și i-a făcut cu mâna. I s-a părut că aude ecoul unui anunț din gară, i s-a părut că simte o notă de melancolie. Apoi a răsunat țârâitul telefonului.

– Erik?

– Da.

– Nella sunt.

– Nella!

– Ia zi, ești ocupat? Eu sunt jos, la recepție. Ai chef să ieși în oraș sau e prea târziu?

– Cobor în cinci minute.

– Nu e nicio grabă.

Într-un Fiat Uno roșu, Vasco Rossi se gândește să bea un whisky la Roxy Bar [22]. Nella conduce liniștită, fără să aibă idee încotro.

– Mergem unde am fost și ieri?

– Oriunde ai tu chef.

– Atunci, hai în altă parte!

– Pentru mine e totuna.

– Și? Cum te-ai trezit în dimineața asta?

– Destul de târziu.

– Și? Vale a trebuit să plece, nu?

– Da. Am condus-o la gară.

– Și pe urmă?

– Am fost să mănânc ceva. M-am întors la hotel și pe urmă ai apărut tu. Dar de unde ai știut la ce hotel stau?

– Erik, Erik… Tu nu știi că fetele vorbesc între ele? Mi-a spus Valentina, normal. M-a sunat de dimineață, în timp ce Marele Domn Maltez încă dormea, și m-a rugat să am grijă de tine cât mai stai. Vezi cât de mult te iubește? Ți-a lăsat o femeie care să aibă grijă de tine.

Nella chicotește, dar tăcerea lui o face să caute stingherită pachetul de țigări în torpedou.

– Mergem pe plajă?

– Nu, nu. Dar știu un loc ca lumea unde se duc mulți actori, genul tău de oameni. Ce zici?

El ar fi preferat să meargă pe plajă, fie și numai pentru a sta în mașină lângă țărm; sau, și mai bine, să rămână în camera lui de hotel. Nella era cea mai frumoasă din grupul de fete cu care ieșise în seara anterioară, însă gestul de rămas-bun al Valentinei încă îi zăbovește în fața ochilor. Gestul de rămas-bun pe care Jutta Heim nu îl făcuse. Pare cumva potrivit, fie și numai din respect pentru Vasco (a cărui muzică, coincidență sau nu, răsună și aici), că au ajuns la Roxy Bar. Luminile în culori estompate aruncă umbre stranii pe fețele cunoscuților Nellei. Pe de o parte, oamenii aceștia îi aduc aminte de colocatarii apartamentului de hipioți din Londra. Pe de altă parte, are senzația că n-a mai văzut asemenea oameni în viața lui. Pe una dintre femei o cheamă Marionca, e deja beată turtă și încearcă să mediteze la soarta unei sticle de votcă aflate în fața ei. Lângă ea, un tânăr râde în hohote fără niciun motiv, împreună cu alți doi bărbați. Erik nu-și prea dă seama care dintre persoanele de la cele două mese fac parte din grupul cu care a venit el și care nu. Fum de toate culorile și toate aromele. Muzica bubuie. Mâna Nellei în mâna lui. Umărul ei lipit de umărul lui. Capul ei pe umărul lui. Chipul ei lângă fața lui. Gura ei lipită de buzele lui. O tăcere mai asurzitoare decât chitarele electrice. Totul e atât de simplu, atât de ușor. Pe vremea lui Marion și a Bellei se temea

că succesul la femei avea să dispară cu timpul, precum entuziasmul lui pentru matematică și pentru școală, în general. La vremea aceea nu-și putea imagina că în viață totul avea să fie atât de simplu pentru el. Momentele de melancolie erau rare, aproape că nu știa ce sunt lacrimile. Era ca și cum totul intrase pe un făgaș lin odată ce tatăl său comisese păcatul de moarte. Apoi au început păcatele lui mortale, diferența fiind că el nu-și făcuse niciodată procese de conștiință. Era îngrijorat mai mult pentru sora lui, care își lua slujba de asistentă parcă prea în serios.

– N-ai și tu un prieten, Tes?

Soră-sa se îmbujora și lăsa ochii în jos.

– Haide, zi-mi!

– Nu e treaba ta, bine?

– Dar ce s-a întâmplat?

– Nu e treaba ta!

Pe când încă mai folosea pomada pentru păr a tatălui său, făcându-și cu mare grijă cărarea pe o parte, își crease o adevărată obsesie pentru propriile urechi, i se părea că sunt prea mari, că ieșeau prea tare în evidență. După ce a reușit să se convingă singur că nu era așa, a început să fie obsedat de buza de jos, care părea mult prea groasă, în comparație cu cea de sus. Iar dinții nu îi erau nici perfect drepți și nici albi ca niște perle. Apoi a început să se îngrijoreze teribil când prietenilor lui le-au dat tuleiele, iar el era nevoit să iasă pe stradă cu un obraz la fel de neted ca al surorii lui. Ajunsese, parcă, în facultate când s-a bărbierit prima oară. Dar apoi a apărut Liża, cu bluza albă și cu fusta scurtă, maronie, și din momentul acela lucrurile au mers ca unse, fără niciun hop, fără niciun efort, inclusiv călătoria la Londra, inclusiv relația cu Alexandra și tot restul poveștii. Cu tot cu șirul lung de paturi prin care trecuse, printre acestea numărându-se și cel din Berlin. O viață nesăbuită, ca o noapte petrecută într-un bar cu lumini colorate, care aruncă umbre stranii pe figurile unor oameni pe care nu-i cunoaște, în timp ce aceștia își toarnă băuturi și le dau imediat pe gât.

Ca femeia din fața lui, pe care a luat-o somnul sprijinită de bărbatul ei, care o giugiulește în continuare și râde de nu-se-știe-ce.

– Mergem?

– Să mergem? Unde?

– Vrei să vii la mine?

– Sigur. De ce nu?

– Eu n-am să te părăsesc pe canapea, să știi. Hai!

– Aș zice că tu și Valentina ați stat de vorbă o grămadă în dimineața asta.

– Suntem cele mai bune prietene, ne povestim tot.

– Tot?

– Tot.

– Asta înseamnă că mâine-dimineață o s-o suni să-i dai raportul?

– Tu ce crezi?

– Nu știu.

– Valentina te iubește foarte mult. Nu vrea să te simți singur și să suferi. A avut grijă de tine. Înțelegi?

Luna mai. N-are idee cât e ceasul. Afară. Nella îl ia pe Erik de mână și îl zorește către Fiatul parcat peste drum.

– Să mergem până pe plajă?

– Încetează cu plaja! E departe și e frig.

E frig în piață. De atâtea ori, de nenumărate ori a pierdut vremea pe-acolo, sperând c-o s-o zărească pe Bella mergând în pas legănat spre casă. Dar Bella nu-și făcea niciodată apariția înainte de ivirea dimineții. Cât timp petrecuse în balcon, cu fața bătută de vântul rece ca gheața, sperând că are s-o vadă! Apoi era frigul pe care începuse să-l simtă în față, după ce îl opriseră polițiștii. În întunericul străzii, în întunericul pieței, în întunericul balconului, ghemuit cât mai bine, ca

să se apere de frig și de ochii iscoditori ai mamei lui, care încă nu-și dăduse seama de ce ieșea atât de des pe balcon în ultima vreme. Întunericul din Fiatul care se hurduca pe drum, de-a lungul străzilor lugubre, de-a lungul întinderii întunecate. Apoi au apărut niște lumini care licăreau.

– Am ajuns.

– Ești sigură că mă poți avea ca musafir?

Nella chicotește încetișor.

– Pot să te am și chiar intenționez să te am pe îndelete.

– La ce oră trebuie să te trezești ca să mergi la serviciu?

Ea chicotește din nou.

– Nu-ți face tu griji!

– O cunoști de mult?

– Pe cine, pe Valentina?

– Da.

– De când aveam vreo treișpe ani. Am fost colege de școală și pe urmă am rămas prietene. Eram nedespărțite. N-am mai prea văzut-o în perioada în care a stat în Milano, dar pe urmă s-a întors aici.

– Și ce-ai putea să-mi spui despre ea?

– Nimic. Dacă e ceva de zis, o să-ți spună chiar ea.

– N-am s-o mai văd niciodată.

– Cine știe…?

Exact așa cum nu o mai văzuse niciodată nici pe Jutta Heim. Într-una dintre ultimele scrisori pe care i le-a trimis, înainte de a renunța, mai mult sau mai puțin, a cochetat cu ideea că era posibil ca Jutta Heim să fi murit. Poate că se afla la un moment dat în drum spre ai ei și-a avut un accident de mașină sau ceva. Era posibil. Așa cum era

posibil ca persoana care primea acum scrisorile lui, oricine ar fi fost, să le fi aruncat la gunoi în clipa în care le primea. Poate că ea se odihnea în pace.

Nella. Nella. A fost atât de ușor în noaptea aceea cu Nella, prima noapte cu Nella. Au mers în apartamentul ei. Și-au pus ceva de băut. Apoi pe canapea. În duș. În patul mare al Nellei, acoperit de animale de pluș. Sub cuvertura cu miros dulceag. Tot dulce mirosea și părul ei umed, tot dulce mirosea și umezeala ei. Nella, căreia i-a fost așa de ușor să facă dragoste cu el în noaptea aceea. O noapte care trecuse atât de repede. Au văzut primele raze ale răsăritului pătrunzând prin ferestrele mari ale sufrageriei de vizavi de dormitor. Nella, fata care i-a spus că nu mai fusese cu un bărbat de foarte mult timp și lui nu i-a venit să creadă. O femeie ca tine? Imposibil! Ca și cum ar exista aici vreun bărbat ca lumea! Toată lumea e singură. Dar nici măcar o noapte, o singură noapte? Imposibil! În cazul ăsta, m-am ridicat la înălțimea așteptărilor? Tu ce crezi? Habar n-am. Ei, haide! Nu, serios, chiar n-am nicio idee. Dar ce crezi? Nu știu. Haide! Chiar nu vrei să-mi spui? Ce să-ți spun? Haide, să nu ne ascundem după deget. Păi, spune-mi ce vrei să-ți zic! Dacă m-am ridicat la înălțimea așteptărilor. M-am ridicat? Tu ce crezi? Habar n-am. Ei, haide! Chiar nu vrei să-mi spui? Ce să-ți spun? Dacă m-am ridicat la înălțimea așteptărilor sau nu. Absolut. Și tu.

Soarele, în loc să-i trezească, a fost cel care i-a trimis la culcare.

Se simțea frânt, sleit de putere. Și-a luat rămas-bun de la toată lumea și le-a amintit că aveau să se vadă din nou a doua zi.

– Erik, ești sigur că nu vrei să vii? Nu stăm până prea târziu.

– Ne vedem mâine. Mă duc să mă culc.

Dar când învârtește cheia în ușă aude că deja sună telefonul. Cine poate să fie, la ora asta? Încearcă să-l ignore, dar sună groaznic de insistent.

– Alo!

– Bună, dragul meu Torvald! Nora la telefon.

– Salut, Tania! Ce s-a întâmplat de suni la ora asta?

– Te pregătești de culcare, dragul meu Torvald?

– Da, mă simt foarte obosit azi. Poate fiindcă a fost premiera. Tu n-ar trebui să fii în oraș cu ceilalți?

– N-am avut chef.

– Aha. Așa că te-ai dus acasă?

– Sunt singură. Ca și tine.

– Am înțeles.

– Sau tu o ai pe fiică-ta la tine?

– Nu, e la mătușă-sa.

– Păi, în cazul ăsta poți să mă inviți la o cafea.

– La ora asta?

– De ce nu?

– Avem spectacol și mâine, Tan.

– Și ce dacă?

– Nu știu, pe bune, sunt foarte obosit. Altfel, chiar aș fi venit cu voi.

– Eu nu sunt cu ceilalți. Nu ți-am zis că sunt singură?

– Dar de ce n-ai mers cu ei? Credeam că ieșirea din seara asta a fost ideea ta.

– A fost, da, dar când mi-am dat seama că tu nu vii mi-am cam pierdut interesul. Tu acum ești singur, nu? Alexandra a dispărut din peisaj, parcă?

– Da.

– Și-atunci?

– Atunci, ce?

– Suntem amândoi singuri.

– E aproape miezul nopții, Tan.

– E.

– Hai că ne vedem mâine, ce zici?

– Erik, cine știe ce mai aduce și ziua de mâine?

– Cum adică cine știe? Avem spectacol mâine.

– Da, după care tu o să dispari iar, fiindcă ești obosit rău, nu?

– Tu nu ești obosită?

– Poate un pic.

De aproape de tot, în jurul Taniei se mai simțea vag mirosul machiajului de scenă. Avea părul prins la fel ca atunci când ieșise la rampă alături de Erik. Noaptea și-a petrecut-o pe partea aceea a patului care cu o săptămână înainte era încă a Alexandrei. Totul s-a dovedit a fi atât de ușor pentru Erik, atât de simplu: în același pat, în aceleași așternuturi în care dormise cu Alexandra, pe partea ei de pat dormea acum liniștită Tania. Experiența aceea l-a învățat cum să-și dea seama când o femeie e interesată de el (sau când nu). Pe de altă parte, actorii folosesc un fel de cod care îi ajută să se asigure că se înțeleg ușor între ei. Știa de ceva vreme că Tania era interesată, cel puțin într-o oarecare măsură sau poate mai mult decât într-o oarecare măsură. Însă felul în care se petrecea totul părea atât de simplu, prea simplu, de fapt. Liżei i-ar fi plăcut să-l aibă doar pentru ea în noaptea aceea, însă Liża nu aflase încă vestea despre plecarea Alexandrei, că se întorsese acasă, că ieșise definitiv din scenă. Tania aflase înaintea ei și profitase de ocazie. În ciuda oboselii, după ce Tania se cufundă cu atâta seninătate în prima ei noapte de somn în patul Alexandrei, Erik se strecoară de sub cuvertură și merge la birou. În fața lui se află o foaie de hârtie, care în lumina veiozei capătă, parcă, o strălucire gălbuie.
Dragă Jutta, n-aș putea spune că sunt un om din cale-afară de cinstit. Și asta-i cu atât mai bine, altfel nu ne-am fi cunoscut. Nu știu de ce nu mi-ai răspuns

la niciuna dintre scrisori. Înseamnă că ajung la tine, că altfel mi le-ar aduce poșta înapoi. Acum îți scriu în toiul nopții. Undeva, prin apropiere, se pregătesc tonetele pentru piața volantă de sâmbătă. Jutta, acum sunt singur. A plecat. Nu-ți face griji, nu e din cauza ta. Nu e nici măcar din cauza mea. Aici e totul cenușiu, după o vreme te saturi de soarele care strălucește neîncetat tot anul. Dar nu asta e important, am pomenit lucrul ăsta doar ca să te liniștesc, să nu-ți faci mustrări de conștiință gândindu-te că ai vreo legătură cu toată povestea asta. Tu faci parte doar din povestea mea, din povestea mea personală. Și, cu toate că până acum nu mi-ai răspuns deloc, nu pot să-mi imaginez cum ar fi să dispari cu totul din viața mea. Îți aud vocea în vis. Îți visez chipul, mâinile și sânii și felul în care pășești. Apoi îmi aduc aminte cum ai fugit împreună cu prietena cu care erai atunci și nu înțeleg de ce mi-ai făcut una ca asta. Jutta, scrie-mi! Scrie-mi imediat ce termini de citit scrisoarea asta. Jutta, scrie-mi!

Acum, că a stins veioza și ochii i s-au obișnuit cu penumbra, observă prima boare de lumină a dimineții strecurându-se pe undeva. Dimineața. În curând are să se lumineze complet și el n-a dormit deloc. Tania e sus; a venit brusc, neanunțată. Își aduce aminte de țigările ei și de bricheta lăsată pe birou. O țigară. O țigară fumată în liniște. Pe întuneric. Deși îi e somn, nu vrea să meargă în pat. Acolo e Tania și Tania, deși a lucrat cu ea de multe ori, deși au fost împreună o noapte, este o străină. La fel de străină ca Jutta Heim, dar în alt fel. Nu fusese niciodată cine știe ce atras de Tania. E o actriță bună, apreciată și de public, și de colegii actori; e frumoasă, dar în ceea ce-l privește pe Erik Xerri, Tania este doar o actriță cu care a lucrat des, atâta tot. Acum simte nevoia imperioasă de a o trezi și de a-i spune să plece, că e ocupat. Trebuie să-și asume răspunderea: pentru el însuși, pentru fiica lui, care acum doarme la mătușa ei. Trebuie să înceapă să aibă grijă de ea, să petreacă mai mult timp cu fetița. Mare noroc că există o mătușă necăsătorită, gata s-o iubească în locul unei bunici, s-o iubească de parcă ar fi fata ei. Imediat ce a auzit de plecarea Alexandrei, Tessie i-a zis să nu-și facă griji, că își putea vedea de teatru ca până atunci, avea să se ocupe ea de fata lui. Simplu. Ușor. În timp ce scoate ultimul nor de fum, Erik închide ochii și lasă toate gândurile să se risipească, chiar

și larma tot mai puternică a pieței volante.

– ’neața, Erik.

În fața lui, un pic încețoșată, se află silueta Taniei.

– E nouă jumătate.

– Deja?

– Te-am pus pe fugă azi-noapte?

Erik se uită la ceas. E zece fără douăzeci.

– Am coborât devreme de tot, să văd dacă erau închise geamurile, că a burnițat un pic. Pe urmă am citit și se pare că am ațipit aici.

– Vrei să plec acum?

– Cum vrei tu.

– Putem măcar să bem o cafea?

– Poți să stai cât vrei tu, Tan.

– Nu, am lăsat totul brambura acasă, trebuie să merg să fac un pic de ordine. Și în seara asta avem iar spectacol.

– Poți să-mi faci un serviciu, Tan, fiindcă eu n-o să ies acum din casă?

– Ce anume?

– Poți să pui tu scrisoarea asta la poștă pentru mine?

Tania se uită la plic. Berlin.

– Vrei să mergem împreună acolo, odată?

– Unde?

– La Berlin.

La Berlin există un zid care împarte orașul în două. Există o piață care poartă numele Alexanderplatz. E mult cenușiu în Berlin și mai este și mult verde-închis. Sunt mulți oameni la Berlin și sunt greu de

descris. Sunt polițiști îmbrăcați în verde și siluete în costume gri și jachete care sclipesc noaptea. Și Jutta Heim este la Berlin. Jutta Heim nu i-a răspuns niciodată la scrisori. Niciodată. Valentina însă îi scria cam o dată pe lună ori o dată la șase săptămâni. Nimic deosebit, nici pe departe genul de lucru pe care și-l dorea el, ci mai curând ceva de genul ăsta: Îți scriu din pizzerie. Nu e prea mare aglomerație azi. Ieri m-am văzut cu Nella. Îți trimite salutări cu drag; sau *Aș* vrea să pot pleca de la pizzerie, dar nu sunt sigură că mi-aș găsi imediat ceva de lucru. Dacă îmi găsesc, plec imediat; sau *Poate mă întorc la Milano*; și o dată chiar *Nella și cu mine îți transmitem salutări cu drag din Berlin*. Valentina, Nella și Jutta Heim.

În ziua în care a plecat din Sicilia, Vasco Rossi era din nou în Fiat Uno-ul roșu, trăindu-și viața destrăbălată, nu se culca cu nimeni decât dacă o făcea cu Nella, pentru trei zile și trei nopți, alergând de colo până colo în Fiat, dormind oricând aveau chef, cu condiția să fie goi-pușcă, indiferent de zi și de oră. În apropiere de aeroport, ea a devenit un pic sentimentală, dar Erik a continuat să cotrobăie prin bagaj, în căutarea pașaportului verzui, în timp ce Vasco îi ura drum bun: *forse non c'incontreremo mai, ognuno a rincorrere I suoi guai, ognuno col suo viaggio, ognuno diverso, e ognuno in fondo perso dentro I fatti suoi!* [23] Un zbor de douăzeci de minute către ceva nou. Luna mai, cu briza ei cenușie, călduță.

După ce Liża i-a dat vestea aceea tristă, a sosit o scrisoare din Italia. De la Nella. Prima scrisoare de la Nella. Îi scria, cu toate că știa c-ar fi fost mai înțelept să nu-i scrie. Însă trebuia s-o facă. I-a scris ca să-i spună că moartea pândește atunci când te aștepți cel mai puțin. El nu se aștepta. Nimeni nu se aștepta. Ceea ce aștepta Erik erau scrisorile de la Jutta Heim – iar ele n-au sosit niciodată. Într-un fel, se obișnuise să le aștepte în van. Și astfel, ultima propoziție pe care o scrisese în ziua în care se întorsese din Italia, în acea lună mai absolut magică, pe spatele unei vederi pe care soarele se ascundea în spatele unui bastion impozant, cu turle de biserici ce se înălțau spre un cer purpuriu, a fost următoarea: *Sper că ai să-mi scrii și tu.* A primit apoi cam o scrisoare pe

lună și se încheiau toate, invariabil, cu aceste cuvinte: *Până când ne vom revedea*.

– Ce s-a întâmplat?

Își dă seama că Erik se trezise tresărind puternic și-și lipește mâna de fruntea lui asudată.

– Nimic. S-a luat curentul.

Își dă și el seama că a transpirat și că e fierbinte.

– Doamne Dumnezeule! E a doua oară săptămâna asta. Și suntem în toiul verii.

– N-ai ce să faci.

– Cât o fi ceasul?

– Patru și ceva. Eu m-am trezit la două jumate. Cred că atunci s-a și luat curentul.

– De ce nu m-ai trezit și pe mine?

– Pentru ce? Ca să-mi faci tu vânt să mă răcoresc?

– Poate ne-am fi răcorit unul pe altul.

Erik se ridică oarecum greoi, e umed pe spate, iar cearșaful pe care a dormit e ud leoarcă. Se ia după firicelul palid de lumină care îi arată unde este ușa de la balcon și iese afară. Nu că ar conta prea mult: e întâmpinat de căldura sufocantă care îl torturase și cu o zi înainte, cu două zile înainte, cu două luni înainte, căldură care se înfășura în jurul ramurilor copacilor, care se agăța de frunzele pârjolite. Erik se întinde, copleșit de o senzație de epuizare. Încremenirea aceea a aerului îi dă sentimentul că e bolnav, iar liniștea îl enervează. În ultima vreme n-a dormit prea bine. Îi e frică să meargă la culcare. Tăcerea, liniștea, întunericul, singurătatea care îl asaltează în aproape fiecare clipă a fiecărei zile și a fiecărei nopți. În ultima vreme a început să-și amintească din nou tot felul de lucruri.

– Uite, ți-am adus apă. Nu mai e prea rece, s-a luat curentul de ceva vreme.

Un pahar mare, plin-ochi. Bea cu nesaț jumătate din el dintr-o suflare.

– Și-acuma?

– Așteptăm să revină curentul. Altceva nu prea avem ce să facem, nu?

– În dimineața asta trebuie să merg acasă. O să treacă pe la mine Mildred și o aduce și pe-aia mică.

– La ce oră?

– O să plec pe la șapte jumate, poate nu fac prea mult pe drum.

– Te duc eu.

– Nici gând! O să rămâi blocată în trafic și pe urmă întârzii și tu. Mă descurc singur, iau autobuzul și ajung când oi ajunge. Dacă plec la șapte jumate, ar trebui să fiu acasă până la nouă.

– Nu m-aș baza pe asta.

Ultima săptămână din septembrie. În jur de șase dimineața, uniformele școlare apretate încep să-și facă apariția, adunându-se în grupuri pe la colțuri, așteptând autobuzele pentru școală. Ambuteiajele devin tot mai lungi și mai nervoase. Mai lungi. Mai nervoase. Erik privește uluit mulțimea care așteaptă în stația de autobuz și șirul lung de mașini care șerpuiește în fața lor.

– Tare bine am făcut că ți-am urmat sfatul!

– Doar ți-am zis, nu? Altfel, cu siguranță n-ai ajunge. Ai întârzia și Mildred te-ar întreba de unde vii la ora asta.

– Nu mi-a dat prin cap.

– Ce i-ai spune?

– Nu știu.

– Să vin să te iau eu mâine sau merge Mildred cu tine?

– Mâine?

– Erik, mâine trebuie să mergi la spital! Ai programare la opt, ceea ce înseamnă că trebuie să fii acolo la șapte, cel târziu. Mi-am luat liber de la serviciu ca să te duc eu cu mașina, dar, dacă vrei să mergi cu Mildred, nu mă supăr.

– Lui Milly nici nu i-am zis că am programare.

– Păi, hotărăște-te: te duc eu sau mergi cu ea?

– Pot să mă duc și singur, să știi.

– Sigur! Pe căldura asta, când e haosul ăsta cu autobuzele. Haide, hotărăște doar dacă preferi să mergi cu mine sau cu ea.

– Nu, aș prefera să nu merg cu ea. În fond, nici nu știu ce program are mâine.

– Păi, ar trebui să afli întâi dacă are nevoie să stai mâine cu fiică-sa, că asta ar fi o problemă.

– Nu, poate să stea cu Tessie. Vine la mine azi, pentru că Tessie trebuie să meargă la spital. E vorba doar de ziua de azi. Ce pereche mai facem și noi, amândoi umblăm prin spitale!

– Nici pe Tessie n-ai mai văzut-o de ceva vreme. Ar trebui să treci pe la ea săptămâna asta.

– Așa e. Deci zi, vii să mă iei mâine-dimineață?

– Nu, vin deseară și pornim împreună mâine-dimineață. Nu vezi cum se circulă la ora asta?

– Adică rămâi la mine?

– Asta, dacă nu cumva preferi să vii tu la mine peste noapte. Dar de la tine până la spital ajungem mai repede.

Sala de așteptare a spitalului e ticsită. Unii susțin că stau de mai mult de două ore. Alții povestesc tuturor că nici măcar nu au venit doctorii încă. Un bărbat strigă în gura mare că asistenta i-a lăsat pe câțiva să se bage în față, pe pile. Femeia de lângă el îi povestește că

maică-sa, care stă lângă ea, are nevoie de medicamente, însă nu se mai găsesc. Iar bărbatul de dincolo de ea îi spune că peștii mici nu înghit niciodată peștii mari. O femeie ridică privirea din sudoku și zice că vântul schimbării bate cu putere, că nimic nu-l poate opri. Toată lumea îi dă dreptate. Liża venea tot la spitalul ăsta, la altă secție, cu sufletul în gât, așteptând rezultatele de la doctor. La o oră și jumătate după ora trecută pe hârtia cu programarea, Erik Xerri este primit într-o încăpere plină de monitoare și aparate complicate.

– Erik Xerri?

– Da.

Asistenta își scoate ochelarii.

– Doamnă, pe dumneavoastră am să vă rog să așteptați afară.

– Nu poate să stea cu mine?

– O să vă vadă acum medicul și trebuie să intrați doar dumneavoastră, din cauza aparatelor. Ați putea începe prin a scoate cămașa întâi, ca să vă putem face un EKG. Denise, ai sunat la EKG?

Denise, cealaltă asistentă, se oprește din ce face și atinge patru taste ale telefonului. Erik Xerri privește aparatele ciudate din jurul lui, apoi o privește pe Denise, care îi observă privirea și zâmbește; în cele din urmă, se uită la asistenta îmbrăcată în bleumarin, care probabil a uitat să zâmbească. Ochii asistentei în bleumarin sunt disproporționat de mici pentru fața ei, însă are buze frumoase. Probabil se apropie de șaizeci de ani.

– Domnule Xerri, sunteți amabil să vă scoateți cămașa? Și întindeți-vă! Nu, nu, scoateți-o cu totul și descheiați-vă și la pantaloni!

După ce i-a dat vestea, Liża a rupt orice legătură cu el. A sunat-o de mai multe ori, însă nu i-a răspuns. A zărit-o o dată, când era în drum spre serviciu și ploua cu găleata; se adăpostea sub umbrelă și mergea cât de repede putea. S-a mai liniștit după ce a văzut-o atunci. Așa că i-a telefonat la birou.

– Ce vrei?

– Tu ce crezi? Vreau să te văd.

– Lasă-mă în pace, Erik!

– Să te las în pace?

– Lasă-mă în pace, bine? Lasă-mă!

– N-ai un moment liber?

– Ca să fac ce?

– Haide…!

– Adică n-ai pe nimeni la îndemână? Asta nu prea-ți stă în fire.

– Și zi, când să trec pe la tine?

– N-o să-ți placă deloc ce-ai să vezi.

– Și dacă ți-aș spune că te-am văzut deja?

– Când?

– Te-am văzut în drum spre muncă.

Spre deosebire de cum se întâmpla de obicei, Liża a venit la Erik acasă după lăsarea întunericului. S-a oprit la ușa de la intrare. Haina îi era prea mare și cizmele îi musteau de apă. Pe cap avea o beretă închisă la culoare. Liża, în pragul ușii, privindu-l fix în timp ce și el o pironea cu privirea.

– Vino înăuntru! De ce stai acolo?

– Chiar vrei să intru?

– Fac o cafea? Scoate-ți haina!

Liża își scoate încet haina și o lasă să cadă pe un scaun aflat din întâmplare aproape.

– Și acum?

Nu se mișcă. Îl privește de-acolo, stând în picioare, o privește și el. Pare că s-a îngrășat; este, cumva, umflată. Are fața mai lată, parcă i s-a

lățit tot corpul.

– N-ar trebui să te dezbraci cu totul? Aștept de atâta timp momentul ăsta!

– Cu totul?

– Nu asta făceai înainte, nu scoteai tot? Haide, Liż, știi de când nu ne-am mai văzut?

– Vrei să scot tot? Și bereta? Sau să-mi las bereta pe cap?

– Tot.

– Nu cred c-o să-ți placă.

– Ce n-o să-mi placă?

– Ce-ai să vezi.

– Putem să facem o cafea după aia, ce zici?

Liża continuă să-l fixeze cu privirea și-l vede cum începe să se dezbrace, încet, zâmbindu-i. Erik nu s-a mai dezbrăcat niciodată așa.

– Ce faci?

– Mă dezbrac. Știi de când n-am mai făcut asta?

– Și-n tot timpul ăsta ai fost abstinent, pun pariu.

– Exact.

– Chiar te-aștepți să cred asta?

– Liża, am făcut multe cu tine și ți-am făcut multe lucruri, mai puțin unul: nu te-am mințit niciodată. Nu mai am douăzeci de ani.

– Dar încă mă mai vrei.

– Da, chiar te vreau.

– Cu toate că…?

Nu-i stă deloc în fire să se comporte așa. O știe și el foarte bine. Nu s-a mai dezbrăcat niciodată așa. De obicei o lasă pe ea să se ocupe de tot. Dar nu și azi. Azi este un joc nou. Cu Liża, întotdeauna apare ceva

nou. Probabil că ăsta e și motivul pentru care a continuat s-o caute atâția ani. Liża știe ce-i place lui; el știe ce-i place ei. Se cunosc bine, cu toate că asta e o versiune nouă a Liżei. Pe chipul lui înflorește un zâmbet ciudat și mijește un pic ochii, ca pentru a se concentra mai bine asupra a ceea ce o să-i fie dezvăluit. Liża începe să se dezbrace, continuând, în același timp, să-l privească în ochi.

– Spune-mi că mă vrei!

– N-o știi deja?

– Spune-mi!

– Te vreau.

– Cât de tare mă vrei?

– Hai, de ce vrei să ne jucăm așa?

– Nu-ți plac jocurile?

– Ba da, dar nu jocurile de cuvinte.

– Cât de tare mă vrei?

– Foarte tare. Acum hai, dezbracă-te!

– Știi că nu te-am văzut niciodată dezbrăcându-te? Am crezut întotdeauna că-ți este teamă să te dezbraci în fața mea.

– Teamă?

– Da, teamă. Ne întâlnim de atâția ani și n-ai făcut niciodată ce faci acum. Ce ți-a venit?

– Nu mă întreba acum, ai să strici tot. Continuă!

Acum sunt față în față. Goi.

– Ești tot frumoasă, să știi.

– Sânii mei nu mai sunt frumoși. Nu vezi cusătura?

Erik se uită mai de aproape și observă linia dizgrațioasă care parcă îi despică sânul stâng. Dar, cu cât se uită la cusătură mai mult, cu atât simte c-o dorește mai mult pe Liża. O ia în brațe.

– Stai, Erik! Cât de tare mă vrei?

– Foarte tare! Nu știi deja?

– Ești sigur?

– Uite ce e, spune-mi doar un lucru: de ce-ai venit aici în seara asta?

– Păi, m-ai chemat tu, nu? Așa că am venit.

– Dar ai vrut să vii sau nu?

– Cât de tare mă vrei?

– O mai ținem mult așa?

– Dacă vrei să se întâmple ceva, trebuie să-mi spui cât de tare mă dorești.

În loc să-i spună cât de tare o dorește, se trântește pe un fotoliu.

– Atât de tare. Vezi?

– Rămâneți pe loc, domnule Xerri, imediat reconectăm aparatul, da? Cred că s-a desprins unul dintre cabluri. Nu vă mișcați, ca să nu se desprindă iar.

Degetele alunecă ușurel pe pieptul lui și Erik simte atingerea rece a gelului. Se aude un zgomot slab, șuierător, și apoi pe monitor încep să se perinde niște munți micuți, cu vârfuri franjurate. Profesorul Savona, îmbrăcată într-un halat alb, se uită la monitor cu o figură împietrită, apoi își pune ochelarii pentru citit și se uită la pager.

– Denise, sună, te rog, la sală și spune-le că am să ajung cam în trei sferturi de oră!

Denise atinge patru butoane ale telefonului și îi spune persoanei de la celălalt capăt al firului că profesorul Savona ajunge în trei sferturi de oră.

– EKG-ul este în regulă. Carmen, acum pregătește-l pentru ecografie!

– Facem și ecografie, doamna doctor?

– Așa e cel mai bine.

Carmen, asistenta în uniformă bleumarin, se ridică în picioare și închide aparatul pentru EKG.

– Denise, poți să le spui că venim. Am terminat cu EKG-ul.

Denise atinge din nou patru butoane pe telefon. În vreme ce așteaptă să răspundă cineva, îl privește pe Erik Xerri și zâmbește.

– Cum vă simțiți, domnule Xerri?

– Așa și așa, doamnă doctor.

– Ce înseamnă așa și așa? Vă doare ceva? Simțiți o presiune în piept?

– Nu, nu chiar. Dar uneori mă simt un pic cam obosit.

– Un pic sau foarte obosit?

– Păi, un pic mai mult decât de obicei, cred.

– Da, dar tocmai ați trecut printr-o operație grea, era de așteptat, nu? Ai sunat la sală, Denise?

– Da, doamna doctor.

– Să aplic gelul imediat, doamna doctor?

– Da, Carmen, te rog!

Carmen dă la o parte firele, stoarce tubul de gel și Erik simte atingerea rece pe piept. Ochii ei mici privesc în gol, undeva între fruntea și pieptul lui. Pieptul lui.

– Cât de mult mă iubești?

– Au trecut atâția ani și încă mă întrebi asta.

– Iar tu încă eviți întrebarea.

– Te-am așteptat atâta timp! Nici măcar n-ai răspuns la telefon.

– Am avut alte lucruri de făcut. Cred că știi.

– Știu.

– Ba nu, nu cred că știi. Uite!

Își smulge bereta cu un gest brusc, în timp ce îl fixează în continuare cu privirea. Îl vede înghițind în sec în clipa în care îi zărește capul complet chel, alb, strălucitor, straniu, prea micuț în comparație cu restul corpului. Sau prea mare. Desfigurat, cu perfecta lui formă ovală. Urât.

Tăcere.

– Mă mai vrei?

Cam pe la miezul nopții, Liża pleacă, nu înainte de a-și acoperi din nou capul cu bereta. Erik rămâne dezbrăcat, se simte bine așa și e deja gol de multă vreme, se bagă în cadă după ce o umple cu apă fierbinte. În fața ochilor lui, trupul gol al Liżei, eliberat de haine, eliberat de tot: pielea fină, moale, albă – în afară de sfârcuri, iar unul dintre ele este ciuntit. În fața ochilor lui, trupul nou-nouț al Liżei. Și acolo, sub apa caldă, se excită iarăși când aude gemetele Liżei, strigătele ei, plânsul fără urmă de tristețe. Cu fiecare centimetru din trupul ei a făcut dragoste în ziua aceea. Liża îi dăruise lucruri pe care nu i le mai oferise până atunci; îl făcuse *al ei*, îl folosise după bunul ei plac, așa cum își dorise el dintotdeauna, însă se abținuse; Liża răbufnise după luni întregi de disperare și de spaimă, se răzbunase pe moartea care se apropiase atât de tare de ea și-i zâmbise; răscumpărase toată durerea, toată greața ce i se zvârcolise în stomac, răscumpărase nopțile în care plânsese și privise spre neant; pustiul care domnea în mintea ei, în capul ei; scenele alb-negru ale unui final la care nu se așteptase; scenele lipsite de culoare în care apărea mama ei, cu atâta timp în urmă. Și țipase, strigase tare, de multe ori, de nenumărate ori. Și el se abandonase complet. A lăsat-o să-l rănească, a lăsat-o să-l folosească așa cum voia ea. A lăsat-o să-și lipească de el sânul mutilat și i-a plăcut, l-a desfătat senzația atingerii acelei cicatrici dizgrațioase. Liża l-a forțat s-o privească tot timpul: să-i privească fața, capul cu forma lui stranie, cicatricea, pata, boala. Gemetele nu au încetat nicio clipă, gâfâitul, sudoarea groasă ca un sirop, mirosurile pregnante, pielea lipicioasă – a ei, a lui; mâinile încleștate, bătaia inimii, bătaia puternică a inimii, răsuflarea aproape sufocată; zâmbetele și râsul și privirile

obscene și grimasele și hohotele de râs ce au durat o oră, și mai mult de o oră, în fața morții. După toți anii aceia, abia în ziua aceea și el, și el.

Cu Jutta Heim fusese cu totul altfel. La al optulea etaj al blocului din Berlin Ost, degetele se mișcaseră cu o timiditate infinită. Iar ei se mișcaseră împreună pe întuneric, ascunși sub plapumă. În noaptea aceea avusese cugetul împăcat. Nu se gândise decât la lucrul cel mai la îndemână, cel mai evident: că reușise, chiar și acolo, să găsească o femeie și, fără cel mai mic efort, reușise să pătrundă în casa ei, în patul ei, în viața ei. Ceea ce nu știuse în clipele petrecute sub plapuma aceea era că pe cât de ușor fusese să ajungă acolo, la fel de ușor avea să fie și să se trezească pe dinafară, nicio zi mai târziu. Totul era atât de simplu. A acceptat până și trupul nou al Liżei, ca și cum l-ar fi știut așa dintotdeauna. Nu au mai existat șocuri după acel prim moment, ci doar o undă de șoc plină de plăcere; ba chiar mai mult de una, mai mult de două. Chiar și acum, cufundat în apa fierbinte din baie, simțea același fior de plăcere pe care îl avea pe vremuri atunci când se gândea la Marion și la Bella, în timpul băilor sale de sâmbătă după-amiază.

Degetele doctoriței Savona se desprind blând de pieptul lui, în timp ce ea se apleacă spre el, iar stetoscopul rece încearcă să adulmece problema. Subsuoara femeii emană un miros proaspăt de parfum și săpun. Apoi ea se îndreaptă de spate și scoate instrumentul din urechile împodobite cu două pietricele albe, ce seamănă cu niște lacrimi.

– Domnule Xerri, totul este în regulă. Îmbrăcați-vă și am să vă spun câteva lucruri. Dar nu vă faceți griji! Carmen, ajută-l tu pe domnul Xerri, te rog!

– Acum vă puteți șterge pe piept.

Lipicios. Șervetul mare din hârtie, murdărit de gelul lipicios. Aruncat la gunoi, îngreunat de gel. Se ridică în picioare și se întinde spre cămașa așezată pe spătarul scaunului. Se încheie la nasturi, își prinde cureaua.

– Ne vedem peste o lună. Totul pare să fie în regulă, domnule Xerri. Cel mai important este să vă luați în continuare medicamentele, să vă relaxați și să evitați orice stres care nu e absolut necesar. În rest, vreau să vă simțiți bine: faceți câte o plimbare zilnic, însă evitați soarele, mâncați tot ce vă place, însă fără mâncăruri prea grele, cât mai multe fructe și legume. Evitați să urcați scările, pe cât posibil, aveți grijă să dormiți suficient și să beți multă apă.

– Și cu oboseala ce fac, doamna doctor?

– Oboseala o să se diminueze, nu vă faceți griji. Nu uitați că inima dumneavoastră a trecut printr-un episod traumatizant. Și nici căldura asta nu pică prea bine, cu atât mai puțin vântul aspru. Nu vă faceți griji! Încercați să fiți cât mai liniștit, bine?

Doctorița Savona îi șoptește ceva lui Carmen care, imediat ce vede că Erik încă se încheie la cămașă și o privește, se oprește și îi aruncă un zâmbet scurt. Toate aparatele acelea, toate monitoarele pe care clipocesc tot felul de numere în diferite culori: verde-deschis, galben-deschis, portocaliu și alb. Străfulgerări, bipăituri ascuțite. Denise mai dă un telefon: are ochii închiși la culoare, iar machiajul ei seamănă cu al Liżei. Are sprâncene îngrijite, simetrice și brunete, genele îi sunt rimelate, ochii sunt machiați în nuanțe de albastru, are obrajii roz și buzele vopsite roșu-închis, de culoarea sângelui uscat pe care o are cicatricea de pe pieptul lui. Seamănă cu Liża, fiica croitoresei, de pe vremuri, din zilele de după interdict, când el începuse, în sfârșit, să creadă că n-avea să mai audă vorbindu-se despre arhiepiscop.

Imediat ce iese din clinică, o vede așezată într-un colț, printre alții care așteaptă, citind o revistă.

– Totul OK, iubire? Ce ți-au zis?

– Mi-au zis că e totul în regulă.

– Vezi?! Vrei să mergem să mâncăm ceva?

– Am putea. Hai să mergem la restaurantul nostru!

Pe chelneriță o cheamă Rosalie și astăzi are părul prins la spate. S-a

obișnuit deja că ei doi vin împreună, comandă o sticlă de apă minerală și o salată. Lui îi spune Domnu' Erik și uneori îi aduce aminte de vremurile în care era pușcoaică și îl vedea la televizor, în vreun serial. Ei îi spune Domnișoară.

– Bună dimineața, Domnu' Erik. Ca de obicei?

– Ce-ai vrea, Erik?

– Apă, o sticlă mare de apă.

– Minerală, da?

– Nu, astăzi aș vrea plată.

– Plată pentru Domnu' Erik. Și Domnișoara?

– Eu vreau o cola mare și un sendviș cald. Vrei un sendviș cald, Er?

– Nu, nu vreau nimic. Doar apa.

– Dar trebuie să mănânci ceva, suntem plecați de foarte multă vreme.

– Doar apă.

În ultima vreme, Jutta Heim i-a apărut din nou în gânduri. Cu câteva zile în urmă a început să-i scrie din nou: *Dragă Jutta, cât timp a trecut de când te-am văzut! Ce-ai mai făcut tu? Cum e Berlinul? Trebuie că s-a schimbat față de când am fost eu acolo. Nu mai e Zidul și n-am nicio îndoială că tu nu mai folosești dropsuri în loc de zahăr. Jutta, sunt pe moarte. Sunt grav bolnav și am să mor. Îmi răspunzi de data asta?*

Apoi a mototolit hârtia.

– Cred că aș vrea să merg la Berlin. Să mă duc o săptămână sau zece zile.

– Când?

– Cât mai curând.

– Ce-i cu graba asta?

– Aș vrea să ajung acolo înainte să mor.

– Erik, nu începe iar cu aberațiile! Tocmai ai ieșit de la doctor și ți-a zis că o să te faci bine. Nu mai vorbi așa!

– Nu prea cred ce-mi spune profesoara.

– Dar de ce te-ar minți?

– Și Liżei i-au zis c-o să se facă bine. Și după aia n-a mai trăit nici doi ani.

– În cazul Liżei a fost cu totul altceva. Nu mai amesteca lucrurile. Și, în orice caz, pot să-mi iau câteva zile liber și să vin cu tine.

– Nu vii cu mine. Am să merg singur.

– Crezi că te las să călătorești atâta singur?

– Am să merg singur.

Am să merg singur pentru că vreau s-o văd pe Jutta Heim. Vreau să mă întorc la cafeneaua în care am văzut-o prima oară, să vorbesc cu ea și s-o întreb de ce nu mi-a răspuns deloc. Vreau s-o văd din nou: să văd cum s-a schimbat, cum a schimbat-o timpul. Să văd cu cine s-a măritat. Să văd cât de mult s-a schimbat.

– Hai să vorbim despre asta mai încolo! Nu te mai apuca să-ți faci planuri singur, Erik!

– Deci acum îmi spui că sunt bine, iar în clipa următoare că n-ar trebui să merg singur la Berlin. Ceea ce înseamnă că nu crezi că sunt bine.

– Erik, nu zic că nu ești sănătos. Spun doar c-ar fi mai bine să nu pleci singur. Știi bine că refuzi să iei cu tine un telefon mobil. Cum știu de tine câtă vreme ești acolo? Și de ce tocmai la Berlin, oricum?

La Berlin e o femeie pe care am cunoscut-o demult. O cheamă Jutta Heim. N-am idee ce s-a întâmplat cu ea. Am s-o caut. Vreau s-o mai văd o dată înainte să mor. Pentru că știu c-o să mor curând. Și vreau s-o văd. Vreau s-o mai privesc o dată. Jutta Heim. Am cunoscut-o în Alexanderplatz. Vreau să mai văd o dată și piața aceea. De data asta nu o să mai fie tipi în costume cenușii.

– Pentru că aș vrea să mai merg acolo o dată. Ți-am povestit vreodată că am fost la Berlin acum multă vreme? Înainte să plece Alexandra. Cu puțină vreme înainte să plece, chiar.

– Și ți-a plăcut mult. Eu, una, n-am fost niciodată la Berlin.

– Ai suficient timp să mergi. Eu nu mai am.

– Dar de ce Berlin? Ai fost peste tot. De ce vrei să te întorci tocmai acolo?

De-a lungul anilor dispăruseră atâția oameni. Ca mama Liżei, care avea întotdeauna atâta grijă de ea și era atât de frumoasă. Și Liża însăși. Când a intrat în biserică și răsuna cântecul la orgă, și-a amintit de acea ultimă dată când o văzuse: Liża scoțându-și bereta, dezvăluindu-și capul lucios sub candelabrul din sufragerie și apropiindu-se de el, în vreme ce Erik tremura și o fixa cu privirea. Sicriul e așezat în mijlocul naosului. În biserică miroase a bătrânețe, a vremuri de mult trecute, figuri pe care le cunoaște bine. În sicriu se află un cadavru pe care îl cunoaște bine. L-a cunoscut și când a ieșit din casa lui, cu o beretă pe cap, un cadavru îmbrăcat cu o jachetă prea mare. Înainte de a se ascunde în întunericul ce domnea dincolo de ușa de la intrare, cadavrul s-a întors spre el, s-a mai întors o dată spre el și i-a spus:

– Bun rămas, Erik!

Și Erik l-a întrebat:

– Te-ai simțit bine azi?

Și cadavrul s-a gândit un pic, iar apoi a răspuns:

– Chiar nu știi? Nimeni nu mi-a mai dăruit vreodată atâta plăcere câtă mi-ai dăruit tu. Te iubesc, Erik, dar trebuie să-ți spun ceva.

A închis ușa la loc, dar aceasta s-a întredeschis iarăși, lăsând să intre frigul. Și i-a zis:

– Uite ce e, Erik! Poate c-a venit momentul să-ți spun. Nu ai fost singurul. Înțelegi? Iartă-mă dacă te-am mințit! Dar ai fost cel mai bun.

Bun rămas, deocamdată!

Și Erik Xerri a făcut o baie fierbinte, aproape fericit că nu fusese singurul – cumva, asta făcea aventura și mai misterioasă, făcea povestea și mai reală, iar el s-a excitat sub apa parfumată din cadă. În orice caz, nu crezuse minciuna când i-o spusese Liża, iar acum, când se confirmase ceea ce bănuise dintotdeauna, era aproape fericit la gândul că totul fusese, de la cap la coadă, o treabă de prost-gust. Toată lumea o cunoștea pe Liża. Capul acela chel, sânul acela cusut. Mișcările, mult mai senzuale decât de obicei. Sunetele pe care le-a scos femeia și cele pe care, de data aceea, le-a scos și el. Sub suprafața apei fierbinți din cadă, Erik Xerri și-a mai oferit o dată plăcere, iar singurul sunet care răsuna în încăpere era al respirației lui – cu totul și cu totul liberă.

Apoi, nici o săptămână mai târziu, Erik a început să sune și să sune și să sune, până s-a săturat de sunat, iar apoi a început din nou să sune până când, în cele din urmă, cadavrul din sicriul aflat pe masa mortuară a răspuns la telefon și i-a spus de la celălalt capăt al firului că nu voia să-l mai vadă niciodată.

– Cum așa?

– Nu am să mă mai văd cu tine, Erik. Cu tine mă simt murdară. Nu mai vreau să mă simt așa.

– Nu te-am forțat niciodată să faci ceva. Tot ce ți-am făcut a fost pentru că ai vrut tu. Am făcut întotdeauna ce-ai vrut tu.

– Tocmai! Și asta o să facem și acum. Nu mai vreau să mă simt murdară. Mă simt murdară când plec de la tine și nu vreau să mai am senzația asta.

– În regulă, bine, dar putem să stăm de vorbă despre asta, nu?

– Nu, n-o să stăm de vorbă. M-am săturat să mă simt murdară.

– Dar nu ești murdară.

– Nu știu ce sunt, Erik. Dar știu cum mă simt, bine? Mă simt ieftină, murdară, dezgustătoare… Ah, nu știu. S-a terminat, Erik.

– Dar ne cunoaștem de atâția ani, nu poți așa, dintr-odată, așa brusc…

– Erik, tu te descurci în continuare de minune. Ești la fel de chipeș ca în tinerețe și ești sănătos. Nu te-ai schimbat, arăți ca pe vremuri. Pentru mine nu e deloc așa. Acum lasă-mă în pace! Nu vreau să mă mai simt murdară. Rămas-bun!

Rămas-bun, de data asta fără „deocamdată".

În sicriul acela zace un trup neînsuflețit pe care îl cunoaște bine, Erik îl cunoaște atât de intim! L-a cunoscut în tinerețe, l-a cunoscut în timp ce era căsătorit, l-a cunoscut în timp ce făceau împreună tot felul de lucruri murdare. A cunoscut trupul acela când era frumos – mai frumos decât Nella, decât Tania, cu siguranță mult mai frumos decât Alexandra, Bella și Marion, mai frumos decât atâtea alte trupuri. Decât Jutta Heim.

– Te cazezi la cineva în Berlin sau stai la un hotel?

Jutta Heim, Berlin, Alexanderplatz, Marzahn, etajul opt, apartamentul cât o gaură în ciment, o canapea care se transforma în pat, Berlin. Berlin.

– Probabil s-a schimbat complet și n-am să mai recunosc nimic. Am să stau la un hotel, unde altundeva?

Totul era atât de ușor. Totul era simplu. Cu excepția oglinzii. În dimineața aceasta, când mâna care acum ține un pahar de cola l-a mângâiat afectuos pe spate, ca să-l trezească, cu toate că el se trezise deja, și, mai târziu, când s-a privit în oglindă și și-a dat seama cât de dificil devenise să accepte că acela era el: părul de un cenușiu palid ca al scrumului unei țigări stinse de mult, casant, privirea încruntată din spatele ochelarilor, pungile tot mai umflate de sub ochi, fălcile lăsate, buzele palide. E adevărat că ori de câte ori se întâlnea cu o persoană care o cunoștea de mult – nu că asta se întâmpla prea des – i se spunea că nu s-a schimbat deloc, că parcă n-a îmbătrânit, chiar dimpotrivă, că acum este și mai atrăgător, că are un aer de bărbat matur. Dar când Erik îl privește pe Erik Xerri, găsește imediat detaliile pe care ceilalți

nu le observă. Demult, pe vremea în care le spiona pe Marion și pe Bella, în vremurile în care se cufunda pentru prima oară în Marea Păcatului, avea ochii mai mari, căprui-închis, umbriți de o melancolie pe care nu o simțea, de fapt, dar pe care îi plăcea să o afișeze, mai ales în fața femeilor pe care le voia. Avea părul des, lung și ondulat, de un castaniu închis; nasul îi era drăgălaș, buzele, cu forma ușor feminină, erau perfect simetrice. Era bine făcut și emana vitalitate și sănătate; toate cele în fața cărora se dezbrăca rămâneau fără suflare când îi vedeau musculatura, pieptul ca sculptat, rotunjimea feselor, grația picioarelor. Cele care îl atingeau și cele pe care le atingea el nu se puteau abține de la un fior atunci când simțeau textura neobișnuită a pielii lui. Nici nu era de mirare că totul se întâmpla atât de simplu atunci. Și-o amintește pe Domnișoara Saliba, una dintre primele lui profesoare, care îl ciupea de obraji și le chema și pe celelalte profesoare, tinere ce nu aveau nici treizeci de ani, ca să-l ciupească și ele și să-i simtă pielea deosebită. Și el stătea acolo, cocoloșit în mijlocul lor, modest și savurând atenția de care se bucura, atingerea degetelor împodobite cu inele de logodnă, cu unghiile pictate cu o nuanță discretă de roz sau sidef. Iar Domnișoara Saliba îl ciupea de obraz de câte ori îi dădea un răspuns corect și îi răvășea părul moale și des. Acum, de câte ori se apropie de el în pat, când stă așezat pe o parte, iar ea vine din spate și-și strecoară mâna printre brațul și pieptul lui, când îi simte sărutările micuțe, delicate, gâdilându-l pe spate, când simte încântarea copleșindu-i trupul – chiar și acum, la vârsta lui, cu sănătatea în starea în care îi este – și el rămâne acolo, cu spatele la ea, meditând la propria decrepitudine, și-l imaginează pe Erik Xerri așa cum i-a apărut în oglindă în dimineața aceasta, când l-a privit fără să vrea. Noaptea își ascultă inima, bate ca un ceas ale cărui brațe aproape că se opresc în timp ce picotește; brațele acelea vor să se miște, să se întoarcă și să o ia de la capăt fără a obosi vreodată, fără să se sature să se învârtă întruna în același cerc. Dacă ar putea să ia totul de la capăt, nu l-ar deranja să înceapă din nou să se uite la Marion, care cânta în corul Mișcării pentru Acțiune Catolică, la Bella, care se întorcea din Valletta dis-de-dimineață, să o privească pe mama Liżei cum

îmbătrânea și devenea tot mai frumoasă, ca într-o bună zi să dispară cu totul, să o privească pe Liża. Nu l-ar fi deranjat deloc să meargă în Londra, pe Carnaby Street, pe King's Road și în Gandalf's Garden. Cât de ușoară fusese viața și cât de familiare îi fuseseră locurile acestea, la fel de familiare precum casa părinților lui. Ca noaptea pe care o petrecuse la Valentina și cele câteva zile petrecute la prietena ei, Nella. Și celelalte care îi trecuseră prin viață după sau chiar în timpul tuturor acestor întâmplări, dorința arzătoare pe care o stârnea în ele, imposibil de ascuns. Erik Xerri, cu trupul lui de aur, încuiat și expus într-o vitrină unde să-l vadă toate și să se poată bucura de el, fie și numai din priviri, în vise și în dorințe. Alexandra, cu părul ei mătăsos, lung până la talie, zâmbind, întotdeauna zâmbind, cu un *joint* bine rulat între degete, trăgând din el cu plăcerea și cu delicatețea care îi caracterizau fiecare gest. Apoi a apărut Mildred. Adevărul era că Mildred era detaliul final desăvârșit, bijuteria coroanei Regelui Erik. Nunta aceea ciudată din Marylebone și apoi Mildred. Mildred, da, în timpul anilor socialiști care au început cu muncitorii care mărșăluiau și s-au încheiat cu muncitorii învăluiți în nori de gaz lacrimogen. Ca și socialismul din casa Juttei Heim, unde cafeaua era îndulcită cu dropsuri, unde Jutta făcea dragoste cu străinii în patul ei extensibil. Și apoi îi ignora în dimineața următoare. Apoi, la sfârșitul acestei procesiuni, se afla femeia care fusese acolo tot timpul și care îi dăruise totul, însă căreia el nu-i dăruise nimic. O femeie liniștită, mai tăcută decât era Marion atunci când o privea pe Fecioara Maria sau pe fiul ei pe cruce. Trăia în umbra soțului ei și fusese tăcută viața întreagă, atât de tăcută, încât a murit într-o liniște deplină, fără să observe cineva. Erik era pe cale să piară în brațele Cleopatrei, când Tessie a găsit-o pe mama lor în fotoliul de pe hol, cu gura deschisă, cu un braț atârnându-i și cu celălalt pe piept. Ceva mai târziu, cel mai puternic general al Imperiului s-a ridicat și a mers mână în mână cu Tania Bartolo, a ieșit la rampă, apoi cortina s-a lăsat definitiv, iar Alexandra a dat buzna în cabina lui cu vestea pe buze.

– Erik, iar n-ai dormit toată noaptea?

– Am adormit greu și după aia m-am trezit devreme.

– De ce nu m-ai trezit și pe mine, *qalbi*?

Qalbi. Inima mea. O inimă care bătea. Bătea ca un ceas pe cale să ațipească cu brațele oprite și pierzând orice măsură a timpului, a timpului pe care era menit să-l măsoare. Erau atâția oameni în inima aceea, atâtea femei în trecutul ei. Inimă. *Qalbi*.

Mildred. Mildred a crescut, de fapt, fără mamă. A crescut și fără tată, până la urmă; și-a petrecut tot timpul cu mătușa ei, fată bătrână, care îi povestea întruna despre Dumnezeu și despre socialismul bunicului – socialism pe care nu avea să-l trăiască niciodată –, explicându-i diferența dintre Hristos și Biserică, Mildred a crescut auzind întruna lucrurile astea și multe altele. Nu trăise cu el, Mildred nu locuise cu el, ci cu mătușa ei. Nu-i venise greu s-o lase pe sora lui să preia controlul, astfel încât el să-și poată extinde în continuare regatul. Și acum, acum că Mildred este femeie și mamă, își dorește foarte tare ca ea să se întoarcă în brațele lui, măcar o clipă, cât să-l facă să se simtă tânăr din nou. Un *papà* tânăr și o *mamà* frumoasă, tânără, blondă, englezoaică. Tânără. Blondă. Jutta Heim dezbrăcându-se pe întuneric, cu spatele întors spre el. O Alexanderplatz blondă și cenușie, moartă și efervescentă, cu toate femeile acelea, atât de frumoase și atât de capricioase. O Alexanderplatz la fel de capricioasă ca el. Teribil de capricioasă, ca Liża, ca Tania, ca Nella, ca Bella – care se întorcea acasă dimineața, după o noapte petrecută în Valletta. Alexanderplatz. Și pe urmă mama lui, singură, într-un colț. Nu li se alătura la masa de prânz nici măcar duminica sau la ocaziile speciale. Le dădea mâncarea și apoi se întorcea din nou cu fața spre perete, cu burta lipită de chiuveta din bucătărie, și mânca în picioare. Și treaba asta nu deranja pe nimeni. Se vorbea prea mult despre arhiepiscop și despre Salvator în același timp, iar mama lui se tulbura, temându-se că aveau să stârnească mânia lui Dumnezeu, așa că se închidea în sine și mai mult decât până atunci.

Sunt nopți în care încearcă să reconstituie cele câteva propoziții pe care își amintește că le-a rostit ea și de-abia reușește să alcătuiască o

pagină, dacă exclude rozariul și litaniile pe care le mormăia necontenit. Uneori încearcă să-și imagineze figura ei, dar tot ce reușește să vadă sunt ochii pe jumătate închiși și gura deschisă. Și simte o tăcere adâncă împresurându-l în nopțile acestea, în care se întâmplă ceva care îl forțează să transforme întunericul într-un ecran de cinema. Se lasă tăcerea. Cu mama lui nu a petrecut nicio după-amiază la Turnul Xgh–ajra.

În nopțile acestea, în ultima vreme tot mai dese, preferă să rămână la parter, scotocind prin sertare, încetișor de tot, ca să nu facă zgomot, căutând nici el nu știe ce. Scurmă prin maldăre întregi de haine, caută ceva, nu are habar ce, un lucru pe care nu l-a mai ținut de mult în mână. Cutii cu pastile, tot felul de nimicuri, fotografii. El și Liża. Liża zâmbind direct spre aparatul de fotografiat. Liża pe jumătate goală, încercând să-l convingă să nu facă poza pe care o ține el acum în mână, în toiul nopții, acum că Liża este doar o amintire care refuză să se stingă, după ce Liża însăși s-a stins. Cu o săptămână în urmă, în timp ce era prins în același ritual nocturn, în fața unei fotografii ce înfățișa o englezoaică blondă, a format un număr de telefon.

Salut, sunt Alexandra Walcott. Îmi pare rău, dar nu pot răspunde la telefon în clipa aceasta. Vă rog să lăsați un mesaj după bip! Biiip.

Tăcere. Închide telefonul. Așteaptă un sfert de oră. Formează același număr, ascultă același mesaj cu vocea Alexandrei Walcott, aceeași voce din urmă cu mulți ani, sau aproape aceeași, poate că a devenit un pic mai gravă. Așteaptă un sfert de oră. Formează același număr, ascultă din nou același mesaj cu vocea Alexandrei Walcott, aceeași voce de acum un sfert de oră, aceeași voce de acum mulți ani, poate un pic mai gravă acum, din cauza țigărilor și a alcoolului. Și-o aduce foarte bine aminte pe Alexandra, scăldată în sudoare, cu părul lung și umed lipindu-i-se de fața albă ca hârtia, cu picioarele depărtate, în timp ce el aștepta să apară Mildred. Există și o fotografie: Alexandra, cu un zâmbet forțat, el cu un rânjet cât toate zilele și un bebeluș cu fața plină de riduri, roșie ca focul, fără păr. Plângând. Fără păr. Ca noaptea aceea inutilă cu Liża, ultimul episod al unui serial în care jucase ani întregi.

Și în liniștea încă unei nopți căreia îi supraviețuiește fără să simtă apăsarea aia pe piept, o privește pe Liża cea moartă și se excită, se dezbracă, purtat de valul fervorii, până ce tâmplele i se umezesc de transpirație, până ce pe figură îi apare o grimasă și atinge punctul culminant – în tăcere. În clipa în care termină, o privește pe moartă. Termină. Și plânge. Știa că era în spital, că se simțea foarte rău, dar nu se dusese s-o vadă, fiindcă Liża îi spusese că nu mai vrea să-l vadă, că se simțea murdară de câte ori se gândea la scenele lor. Iar acum, cu fotografia ei în mână, a pângărit-o iar, s-a murdărit și el, a murdărit-o și pe ea. Când a murit, Tania a fost cea care l-a sunat și i-a dat vestea. A întrebat-o despre înmormântare și a pus ușurel telefonul în furcă. În noaptea aceea n-a putut dormi. Și-a imaginat-o intrând la el în casă, goală, cheală. Și-a imaginat-o în fiecare colțișor în care fuseseră împreună, mai ales în acea ultimă noapte. Parcă îi repugnau și încăperile, în fiecare se desfășurase o scenă pe care acum și-o amintea. În absolut fiecare cameră. Din fericire, nu era singur acasă – era și Mildred acolo, cu fiica ei, iar fetița era mică de tot. Erik n-a reușit să închidă un ochi toată noaptea.

– Dar te-a durut ceva?

– Nu.

– Ești sigur? Erik, nu trebuie să-mi ascunzi nimic, înțelegi? Nu te ascunde. Dacă te-a durut ceva, spune-mi că te-a durut.

– Nu m-a durut. M-am culcat cu gândul că trebuie să mergem la spital și n-am reușit să adorm. Dar n-am avut nimic, crede-mă! Nu-ți face griji!

– Dar atunci de ce nu m-ai trezit?

– Pentru că nu era nevoie.

Într-o bună zi, se gândește uneori Erik, într-o bună zi, în curând, s-ar putea să o ceară în căsătorie. Cui îi pasă că e atât de tânără, încât i-ar putea fi fiică? Chestiile de genul ăsta nu mai sunt o raritate. N-are nicio îndoială că ea îl iubește, îl iubește mult, spre deosebire de femeile de dinaintea ei. Iar el știe că ea știe că nu are ce să-i lase când n-o să

mai fie; și oricum, ea câștigă arhisuficient din afacerea ei, are bani să-și pună și în cap. Îl iubește și cu asta basta. Încă un pas ușor de făcut, după câte se pare: în ciuda vârstei și a bolii lui, era gata să-i stea alături, să-l îngrijească, să fie atentă la orice nevoie a lui și să-l însoțească în călătorii. Dar nu la Berlin, nu la Alexanderplatz. Acolo trebuie să meargă singur.

KMO376, Malta – Berlin Tegel.

Era o poveste, nu mai știe unde a citit-o sau de la cine a auzit-o, despre o femeie a cărei căsnicie a durat patru zile și jumătate. Sâmbătă, la 9 dimineața, prietena acestei femei, colega ei de birou, o ia de acasă într-un Volkswagen pe care tocmai și l-a cumpărat. La 11 ajung la starea civilă. Acolo au sosit deja un bărbat, fiul lui și logodnica fiului. Și băiatul femeii este acolo, împreună cu iubitul lui. Ca și tatăl femeii, împreună cu o domnișoară care în ultima vreme nu se mai dă dusă din casa lui. Bărbatul care o așteaptă e îmbrăcat într-un costum închis la culoare. Foarte elegant. Și-a tuns și barba. Femeia e îmbrăcată într-o rochie de culoarea liliacului și are un buchet de flori albe și roz. Florile i le-a cumpărat prietena ei, cea cu Volkswagenul de-abia cumpărat. Miercuri, la ora 12, femeia în rochie liliachie, care s-a căsătorit cu bărbatul îmbrăcat într-un costum închis la culoare, se află la spitalul de urgență. Lângă ea, întins pe un pat și complet rigid se află bărbatul care purtase costumul închis la culoare, cel cu care s-a căsătorit sâmbătă. Corpul lui gol este acoperit de fire și de tuburi, iar în jur sunt aparate pe care pâlpâie numere de diferite culori. La trei după-amiaza, aparatele sunt oprite, numerele dispar. O asistentă cu ochii mari, căprui, este cea care închide totul și ia aparatele din încăpere. Vineri, la nouă dimineața, prietena femeii care s-a căsătorit într-o rochie de culoarea liliacului merge s-o ia de-acasă în Volkswagenul de-abia cumpărat. Pe bancheta din spate se află un buchet de trandafiri vișinii pentru prietena și colega ei. Prietena și colega ei și-a pierdut soțul. L-a iubit o noapte întreagă, într-o căsuță de pe malul râului ce trece pe lângă oraș. Iar el a făcut dragoste cu ea cum nu mai făcuse niciodată. A făcut-o să strige de pură bucurie, de plăcere, iar dragostea le-a făcut

inimile să bată mai tare. Inima lui a bătut un pic mai tare decât ar fi trebuit. A bătut prea mult. Iar el a murit.

Dar, sprijinit de hubloul de deasupra aripii stângi, Erik nu voia să se gândească la asta. Îl aștepta Alexanderplatz. Fântâna se pregătea pentru sosirea lui. Voia să se gândească la cafeneaua din piață, la chelnerița care avea să-l servească. Voia să găsească apartamentul cu acea canapea extensibilă. Voia să găsească patul întins și, așezată pe pat, stând ca pe ghimpi, voia s-o găsească pe ea, cu lacrimi în ochi, cu brațele larg deschise, întrebându-l în timp ce plângea, aproape urlând de durere, de ce durase atât de mult să vină acel octombrie promis odinioară. Berlin. Alexanderplatz. Ost. Marzahn. Checkpoint. *Sie verlassen den Amerikanischen Sektor*. Berlin. Alexanderplatz. Hotel Stadt Berlin. Berlin. Jutta. Jutta Heim.

Jutta. Mă mai ții minte? Cu mulți ani în urmă, nu știu dacă mai ții minte, ne-am întâlnit la Mokaba, m-ai dus la tine acasă și am petrecut noaptea împreună. Ar fi trebuit să mă întorc. O să ajung la tine într-o lună. Ți-am scris de multe ori. Nici nu știu de câte ori. Nu mi-ai răspuns niciodată. Dar sper din toată inima c-ai să-mi răspunzi la această scrisoare. Pentru tine vin în Berlin, vreau să te revăd. E posibil ca asta să fie ultima noastră șansă. Scrie-mi și tu, măcar de data asta. Trebuie să-mi primești scrisorile, altfel s-ar fi întors la mine. Jutta! După atâția și atâția ani! O să ne vedem din nou!

Niciun răspuns de la Jutta Heim.

– Dar, Erik, de ce vrei să mergi singur? Lasă-mă să vin cu tine! Nu-ți face griji, odată ce ajungi acolo, poți să mergi unde ai tu chef, iar eu am să te aștept undeva. Dar nu vreau să mergi singur, o să-mi fac griji pentru tine întruna.

– Tocmai ai zis că sunt perfect sănătos.

– Da, dar una este să fii aici și alta e să fii acolo, cu totul singur. Ai suferit o operație serioasă și nu poți să pleci singur. Adică, așa, cu totul singur, știi ce înseamnă asta?

– Nu ai de ce să-ți faci griji.

– Cum aș putea să nu-mi fac griji?

– Nu, serios, nu-ți face griji! Să nu-ți faci griji! Mergem?

– Sau poate vine Mildred cu tine. Nu te duce singur, Erik!

– Mildred, pe bune?! Nu te mai agita atâta. Mergem?

Rosalie le zâmbește, ca de obicei, când își iau rămas-bun, îi zâmbesc și ei, iar Erik îi lasă tot măruntul. În mașină nu schimbă o vorbă. Erik o lasă să conducă în tăcere, în timp ce el se uită la macaralele aflate aproape la fiecare colț de stradă: simptome ale progresului tot mai avântat, ale modernizării țării. A vrut, dar a uitat, să numere reclamele uriașe de pe panourile pe lângă care trec. Apoi, în timp ce conduce prin traficul înfiorător de pe una dintre străzi, ea răsuflă adânc, ca un om care vrea să scape de ceva ce îi stă pe inimă.

– Erik, te iubesc, știi asta?

Iar el nu știe ce să spună. Pune mâna dreaptă pe genunchiul ei și îl strânge încetișor.

– Las-o!

– Ce?

– Mâna. Las-o, las-o acolo! Știu că nu vrei să vorbești despre asta.

Și atunci vede că pe fața ei curg lacrimi.

Imediat ce ajung acasă, el deschide cutia poștală și începe să bombăne când găsește o factură.

– Rahatul de factură la curent e din ce în ce mai mare. Uită-te și tu!

Însă nu e momentul să-i asculte lamentările despre factura de electricitate, ori despre medicamentele pe care trebuie să le cumpere, pentru că spitalul nu le are pe stoc, ori despre copacii care dispar cu repeziciune, ori despre autobuzele care nu mai merg cum trebuie, și cu atât mai puțin despre corupția și scandalurile în care sunt implicați miniștrii și apropiații lor, ori despre ineficiența guvernului. Acum trebuie să se întindă, chiar așa, după-amiaza, așa că ea trage draperiile și pornește aerul condiționat, se dezbracă, îl dezbracă și pe el și îi

amintește cât de ușor e totul, chiar și cu o fată atât de tânără, încât i-ar putea fi fiică. Povestea continuă pe același ritm vechi, bine cunoscut, frumos și simplu, așa cum trebuie să fie. Îi spusese în mașină că-l iubește, ca și cum ar fi vrut să își ia o piatră de pe inimă, ca și cum ar fi fost ușurată, dar și un pic timidă, să scape de o asemenea povară. Acum este cinci sau șase seara. Soarele nu mai bate pe fereastră, e deja ascuns după blocul înalt proaspăt construit vizavi. Stau întinși, tăcuți, mână în mână, acoperiți cu un cearșaf, fiindcă le e răcoare din cauza aerului condiționat ce a reușit să răcească întreaga încăpere. În timp ce stă așa, tăcută, fericită că îi spusese și îi arătase cât de mult îl iubește, Erik traversează încă o dată Alexanderplatz și, pentru prima dată, îl vede poleit într-o lumină a soarelui cum nu mai văzuse. Ridică privirea spre etajul al optulea. Acolo se află o femeie în al cărei pat a dormit și pe care nu a reușit s-o cunoască. De-abia dacă știe cum arată, pentru că a stins lumina tocmai când el se pregătea s-o studieze. Era întuneric beznă și tocmai atunci ochii lui parcă nu au fost în stare să se adapteze. Înăuntru, în blocul acela, trebuie să fie o femeie în al cărei pat a dormit și pe care nu a reușit s-o cunoască. Undeva înăuntru, într-un sertar sau într-un dulap, e un teanc de scrisori trimise de el, scrisori care n-au primit răspuns. Orașul acesta a fost odinioară împărțit în două de un zid cenușiu și acum se vindecă. Încearcă să se regăsească.

Noaptea, imediat ce e sigur că ea doarme, coboară la parter. Iar respiră cu mare greutate. Poate că a devenit obsedat, își face prea multe griji, iar grijile îi fac rău. Acum i se pare și că piciorul stâng i s-a umflat. Poate ar fi bine să-l îmbrace într-o fașă elastică. Să bea un pahar cu apă.

Mâine, iar mâine, și iar mâine,

Se târăște chinuit de la o zi la alta,

Până la cea din urmă silabă a timpului ce este scris;

Și toate zilele de ieri luminat-au calea neghiobilor

Spre țărână. Stinge-te, stinge-te, flăcăruie efemeră!

Viața nu-i decât o nălucă umblătoare, un comediant fără

talent,

Ce se-mpăunează țanțoș și se frământă pe scenă în clipa-i de glorie,

Iar apoi dispare pe vecie. E o poveste

Istorisită de un neghiob, mustește de zgomot și de furie,

Nimic nu înseamnă. [24]

Ochii i se umplu de lacrimi când ajunge la „nimic nu înseamnă" și se întoarce spre oamenii adunați jos, văzuți și, totuși, nevăzuți în întunericul lojelor luminate doar de lumânările de pe scenă. Tăcerea aceea este mai înfricoșătoare chiar decât pădurea ce vine spre el, ce se ridică pentru a-i ieși în cale; mai înspăimântătoare decât fantomele ce-l înconjoară neîncetat. „Ar fi trebuit să piară mai târziu; altă zi era sortită pentru așa o veste." [25] La asta se gândește în timp ce așteaptă în culise momentul în care are să se lase cortina; acum bufonul și-a făcut rolul, și-a trăit clipa de glorie pe scenă și curând, foarte curând, lumânarea are să se stingă. În loja de lângă scenă se află acum două femei și își dă seama, în timp ce le privește din culise, că le știe de atâția ani și, cu toate acestea, n-a ajuns niciodată să le cunoască. E conștient că e vina lui. În același timp, știe că aceste două femei nu sunt cele pe care își dorește cel mai mult să le vadă acolo. Prima e sora lui, ale cărei excentricități tot nu le poate accepta, în ciuda tuturor lucrurilor pe care le-a făcut ca să-i ușureze lui viața: o fată bătrână, pe vremuri o tânără frumoasă, căreia nu i-a acordat nimeni prea mare atenție, sau poate că ea era cea care nu acorda nimănui prea mare atenție; avea o credință neclintită în Hristosul ucis pe cruce și, cu toate acestea, nutrea o ură adâncă pentru cler, din cauza interdicției care îi fusese impusă tatălui ei; îi slujea întotdeauna pe cei dragi și era întotdeauna limitată la singurătatea ei, la filmele western și la blockbusteruri vechi. Iat-o acolo, așteptând ca el să iasă din nou pe scenă, pentru ultima oară, cu figura ei la fel de melancolică precum fotografia Gretei Garbo ce atârnă pe peretele încăperii în care coase câte o haină și-și duce viața. Cât despre Mildred, cu toate că el fusese

primul om de pe lumea asta care o privise, a petrecut prea mult timp departe de ea și nu i-a fost niciodată alături în clipele cele mai fericite. Nu știe, de exemplu, când devenise femeie, când învățase, când sărutase pentru prima oară un băiat, cu cine se culcase prima oară și câți ani avea la momentul acela, de ce nu locuise niciodată împreună cu tatăl fetiței ei. Nu știe nimic din toate astea. Mai era loc pentru cel puțin alte două persoane în lojă, dar scaunele acelea erau goale; scaune goale care vorbeau cu o elocvență dureroasă, fără să se miște un centimetru. *Ar fi trebuit să piară mai târziu; altă zi era sortită pentru așa o veste.* Știa că Liża avea zilele numărate, i se spusese deja. O sunase pe fiica ei și o întrebase, iar fata izbucnise în lacrimi și-i zisese că mama ei devenise o fantomă. Fantoma își târșâia picioarele în jurul lui, îi dădea târcoale. În ultima vreme luase obiceiul de a-i rezerva un loc la ultimul spectacol, în aceeași lojă în care cu ani în urmă stătea Alexandra – celălalt scaun gol – în serile cu premiere. Dar astăzi singurele femei din lojă erau cele pe care nu le cunoscuse niciodată, iar scaunele pe care ar fi vrut să le vadă ocupate fuseseră împinse în spate, în întuneric. Presiunea din piept, respirația chinuită, uneori mai chinuită chiar decât bătăile obosite ale inimii, senzația de epuizare care îl afecta cât era ziua de lungă. E momentul să iasă din scenă și să părăsească teatrul pe ușa din față. Așteaptă în culise pentru ultima oară. Se apropie, se apropie momentul la care s-a gândit atâta timp, momentul acela a sosit. Câțiva oameni l-au abordat deja, bătându-l sfătos pe spate, îmbrățișându-l. Dintr-odată, pare să se fi lăsat o tăcere solemnă. O tăcere care îl cheamă pe el, trebuie să se pregătească să facă ultimii câțiva pași pe scenă. Apoi nobilii îl roagă pe Atotputernicul să îl apere pe Rege, cortina cade grăbită și publicul începe să aplaude. Iar oamenii bat din palme cu și mai multă însuflețire atunci când apare el, în veșmintele unui rege decăzut, ale unui tiran detronat de trei vrăjitoare hidoase. Unul câte unul, oamenii din public se ridică în picioare în timp ce aplaudă și încep chiar să aclame, directorul Teatrului Național se urcă pe scenă și îi oferă lui Erik, Regelui Erik, un buchet uriaș de trandafiri roșii. Aceasta este ultima lui apariție pe scenă, ultimul zâmbet bucuros. Privirea îi rătăcește spre loja în care sora lui încearcă

să aplaude și să-și șteargă lacrimile în același timp, în vreme ce Mildred ridică mâinile și-l salută așa cum o făcea când era mică, cu suzeta în guriță, iar el pleca dimineața la muncă. Dar Alexandra și Liża rămân pe scaunele din spate, ascunse după sora și fiica lui, nici măcar nu trag cu ochiul, nici măcar nu se apleacă un pic în față. După ce iese și intră din nou în scenă de mai multe ori, în fața unui public care nu contenește deloc cu aplauzele, Erik Xerri se duce direct în cabina lui, unde găsește o mulțime de actori care îl îmbrățișează și îl bat pe spate.

Apoi, după o seară cu nesfârșite felicitări și cu un banchet în onoarea lui, Erik a mers acasă și, contrar obiceiului său din serile de o asemenea grandoare, a băgat cheia în ușă, a descuiat, a întins brațul până la comutatorul cel mai apropiat și a închis ușa în spatele lui, neîmpărtășind noaptea aceea cu nimeni. Nu că nu ar fi avut cu cine să se întoarcă acasă. Tania îi zâmbise neîncetat, primise zâmbete din mai multe părți și pupături care zăboviseră mai mult decât de obicei. În ziua aceea simțise presiunea în piept, sudoarea pe tâmple – ora aceea pe scenă, care acum luase sfârșit, îl epuizase.

Singur, la parter, pe întuneric, încearcă să își imagineze cum ar putea arăta acum Jutta Heim. Au trecut atât de mulți ani, cum are s-o recunoască? Până și Alexanderplatz este de nerecunoscut, d-apăi…

– Erik!

Se uită peste umăr, luat prin surprindere de silueta întunecată care stă în cadrul ușii.

– M-ai speriat.

– Erik, iar n-ai dormit?

– Ba am dormit. Adineauri m-am trezit și-am coborât.

– Erik, știi că trebuie să te odihnești. Ce faci aici?

Silueta întunecată se apropie și mai mult. Chipul îi rămâne ascuns, chiar și când e suficient de aproape ca Erik să observe paietele delicate și transparente de sudoare de pe gâtul și de pe pieptul ei.

– Trebuie să vină Mildred un pic mai încolo.

– Bine, mă pregătesc de plecare imediat. Ne vedem diseară, dacă vrei.

– Nu, stai și tu. Până la urmă trebuie s-o cunoști, nu?

– Încă nu.

– De ce nu?

– Stai întâi de vorbă cu ea și vedem după aia.

– Ai dreptate. Trebuie să-i spun despre Berlin.

– Deci te duci, până la urmă?

– Da.

– Singur?

– Singur. Asta va fi ultima mea călătorie.

– Erik, ascultă-mă! Trebuie să încetezi chestia asta cu fiecare lucru care e ultimul. Doctorii ți-au spus că ești în regulă, te și simți bine, așa că nu-mi dau seama de ce vorbești așa.

– E ultima călătorie pe care o fac singur. După asta o să mergem împreună. Ai fost vreodată în Siracuza?

– Și-atunci la Berlin de ce te duci singur?

– De-aia.

– Erik, nu vreau să mă bag. Știu că ai făcut întotdeauna doar ce-ai vrut tu, toată viața ta, lucrurile s-au întâmplat așa cum ai dorit. Știu. Îmi fac griji doar fiindcă vei merge singur și n-o să fie nimeni care să aibă grijă de tine. Asta-i tot.

– Mi-au spus la spital că totul e în regulă și eu mă simt bine. Nu-i așa?

Șase ore mai târziu, Erik stă în același fotoliu. Soarele e sus pe cer, s-a făcut groaznic de cald și vântul este, parcă, lipicios. Mildred, cu un pahar de apă rece și cu o țigară în mână, stă vizavi de el.

– Pot să vin cu tine, dacă vrei. Încă nu ți-ai revenit suficient cât să

poți călători singur până la Berlin, Pa. De ce nu asculți?

– Mildred, sunt lucruri pe care tu nu le știi.

– Sunt foarte multe lucruri pe care nu le știu, Pa. Foarte multe. O grămadă de lucruri pe care ar trebui să le știu, dar despre care nu te-am întrebat niciodată.

– Cum ar fi?

– Las-o baltă! Nu e momentul.

– Nu, spune-mi, Milly!

– Cum ar fi de ce a plecat *mamà*.

Nu i-a mai pus până acum întrebarea aceasta, iar el știuse întotdeauna că într-o bună zi avea să apară. Și-acum că fusese rostită, trebuie să găsească un răspuns. Rămâne tăcut câteva momente, e aproape teatral, iar apoi își mută privirea într-un colț al încăperii.

– *Mamà* nu s-a putut obișnui cu locul ăsta. E foarte simplu.

– Simplu pe dracu'. Dacă ăsta a fost motivul, de ce n-am plecat cu toții?

– Nu știu.

– Cum adică nu știi? Cum poți să nu știi? În fine, nu mai contează; dacă n-ai de gând să-mi spui, las-o baltă!

– Am fost la Berlin înainte ca ea să plece, Mil. Mai ții minte ursulețul pe care l-am botezat Karl? De-acolo ți l-am cumpărat.

– Știu. Țin minte. Karl. Mai știi ce s-a întâmplat cu el?

– Cred că l-ai rupt.

– Nu. L-am pierdut la locul de joacă.

– Ți l-am adus de la Berlin.

– Deci ai fost la Berlin. Acolo ai cunoscut o femeie și acum te întorci ca s-o revezi. Asta e toată povestea, Pa, nu-i așa?

Mildred. Inteligența lui Mildred. Nu că ar fi ajutat-o să ajungă prea

departe, în definitiv.

– Mai mult sau mai puțin.

– Și *mamà* a plecat pentru c-a aflat. Așa e?

– Nu știu dacă a aflat. Ai întrebat-o vreodată, în vizitele tale?

– *Mamà* nu vrea să vorbească despre tine, Pa. Știi că e cu altcineva acum și ea nu e ca tine.

– Cum adică nu e ca mine?

– Adică nu se gândește la trecut. A găsit un bărbat care o iubește și călătoresc împreună prin toată lumea.

– Bun așa!

– Pe când tu te gândești întruna: la Nannu, la politică. Ești ca mătușa Tes: Nannu în sus, Nannu în jos, ce i-a făcut arhiepiscopul, ce i-au făcut naționaliștii…

– Mătușa Tes nu i-a iertat niciodată?

– Mătușa Tes ar fi trebuit să se căsătorească.

– Așa mă gândesc și eu. Și zău că nu înțeleg de ce nu s-a căsătorit. Nu cred că e o femeie urâtă, nu? Nici acum, la bătrânețe.

– Nu știi de ce nu s-a căsătorit niciodată?

– Am întrebat-o de câteva ori, dar nu mi-a zis nimic.

– Eu știu.

– Da?

– Sigur că știu. Pa, nimeni nu i-a fost vreodată alături mătușii Tes, în afară de mine. La început i-am fost ca o fiică, iar apoi, când am mai crescut, ca o soră mai mică. Mătușa Tes îmi povestește tot. Și nu s-ar putea căsători niciodată.

– De ce nu?

– Chiar trebuie să-ți explic pe larg?

– De unde să știu?

– Păi, chestia este că, dacă te măriți, trebuie să fie cu un bărbat. Asta e problema.

– Mil, mătușa Tes a fost una dintre cele mai frumoase fete de pe strada noastră, ca să nu zic din tot satul. Așa că nu, chiar nu înțeleg care-i marea problemă.

– Nu știu ce să zic, Pa, uneori mă întreb dacă ești omul care am crezut mereu că ești sau dacă nu cumva ești un pic prostovan.

– Mătușa Tes?!

– Da, mătușa Tes. Sora ta, adică. Singura soră pe care ai avut-o pe lumea asta și pe care n-ai reușit s-o cunoști. Ca să vezi!

– Dar uneori stă cu tipul ăla, nu? Cum îl chema…?

– Tipul ăla, al cărui nume nici măcar nu-l știi – îl cheamă Fred, apropo –, se întâmplă să fie fratele celei mai… cum să-i spunem? Al celei mai bune prietene pe care a avut-o vreodată. Merge explicația asta? Și ține la el ca la un frate, pentru că propriul ei frate n-a băgat-o niciodată în seamă. Iar după ce și-a îngrijit mama, tatăl și partenera, și-a dat seama că tipul ăsta era singur, așa că a avut grijă și de el, așa cum a avut grijă de mine. Cam asta e mătușa Tes, Pa. Înțelegi?

– Da.

– Acum spune-mi de ce mergi la Berlin și de ce vrei să te duci singur?

– Mă duc singur, pentru că asta s-ar putea să fie ultima mea călătorie.

– Dar ai putea să mergi în ultima ta călătorie împreună cu fiica ta, nu? Ar fi ceva ce n-am mai făcut niciodată, *papà*.

– Știi că eu am călătorit întotdeauna singur.

– Poate pentru că întotdeauna trebuia să te întâlnești cu cineva?

– Nu, nu-i ăsta-i motivul. Mildred, în domeniul meu de muncă, toată

lumea știe cine sunt. Mă salută oamenii și când sunt la cumpărături, uneori mă opresc să stăm de vorbă, deși nu i-am cunoscut niciodată. Oriunde merg, toată lumea știe cine sunt, iar eu am simțit întotdeauna nevoia să fug de lucrul ăsta. Ca să nu mai zic că asta am făcut mereu. Nu uita că așa am cunoscut-o pe maică-ta!

– Bun, deci ai cunoscut o femeie la Berlin și acum, pentru că asta e ultima ta călătorie, te duci s-o vezi iar. Poate că o să fie ultima oară când vă întâlniți, având în vedere că ați locuit întotdeauna atât de departe unul de altul. Povestea asta e ca un film sau ca una dintre piesele în care ai jucat.

– Mildred…

– Ah, Pa, las-o baltă! Vii la mine și-mi spui că ai nevoie să scapi de tot și de toate! În orice caz, acum nu mai lucrezi, așa că nu mai trebuie să te îndepărtezi de nimic.

– Nu? Crezi că nu? Ai impresia că mă țin bine, cu toate supărările din ultima perioadă? Crezi că țării ăsteia îi merge bine?

– Nu schimba subiectul! Mă doare în fund de țară. Ba chiar mă gândesc să plec definitiv.

– Foarte bine. Și unde vrei să mergi?

– Mai întâi să aud ce am nevoie să aud de la tine și pe urmă îți spun și eu ce trebuie să știi. Pa, n-am să mă bag, n-am de gând să-ți spun ce să faci. Ai procedat întotdeauna exact așa cum ai vrut și ai făcut doar ce ai vrut tu. Nu mă bag. Dar, nu știu dacă îți vine să crezi, îmi fac griji pentru tine, pentru că ești *papà* al meu.

– Sunt în regulă, chiar dacă sunt singur.

– *Papà*! Știu că nu ești singur. Nu sunt bătută în cap. Și nu mai încerca să ascunzi lucruri de mine, bine? Știu că ai pe cineva care are grijă de tine. Și știu că n-ai nevoie de mine sau de mătușa Tes. Știu că trebuia să ajungi ieri la spital și că nu ai ajuns acolo de unul singur. Și mătușa Tes știe și, dacă tot am deschis subiectul, a fost tare rănită, pentru că atunci când eu eram mică o rugai să te ajute cu tot felul de

chestii, dar de atunci n-ai mai făcut-o. Și acum, când toată lumea știe că te afli într-o stare în care nu e bine să fii lăsat singur, tu nu ne povestești nimic. Iar eu, indiferent când vin pe la tine, trebuie să-ți spun întotdeauna la ce oră o să ajung, ca nu cumva să dau nas în nas cu noua doamnă Xerri. Ce naiba, Pa, tu chiar nu-ți dai seama că sunt femeie în toată firea, nu mai sunt o copilă care înghite tot ce-i spui tu? Îți dai seama că am crescut? Îți dai seama că am și eu copii? În fine, câte un subiect, pe rând. Cine e femeia asta care locuiește în Berlin? Cum o cheamă?

– Jutta Heim.

– Și presupun c-o să aibă ea grijă de tine cât ești acolo?

– Nu. Nici nu știu dacă o să reușesc s-o văd.

– Stai puțin! Doar nu vrei să spui că…

– Să spun ce, Mildred?

– Doar nu vrei să spui că în filmul ăsta, în scenariul ăsta complicat, mai există un personaj despre care n-am știut nimic până acum, nu?

– Care alt personaj?

– O soră sau un frate pentru mine, de exemplu.

Un gând care din 1980 și până acum nu i-a trecut prin cap lui Erik Xerri. În clipa aceasta, undeva în Alexanderplatz putea fi un tânăr care bea o cafea și planifică o călătorie, vrând să meargă să-și cunoască tatăl. Înalt, cu părul închis la culoare, cu toate că mama lui este blondă, îmbrăcat ca tinerii de vârsta lui, scriind o carte de memorii despre mama lui, o chelneriță, o femeie simplă, care locuia într-o clădire la fel de cenușie ca piața, într-un apartament de la etajul opt, și care o dată, doar o dată, și-a întins canapeaua pentru Erik Xerri, un actor faimos care a rămas aproape necunoscut în afara cercului său de cunoștințe. Iar capitolul cel mai important începe cu propoziția: *Nu mi-am cunoscut niciodată tatăl. De câte ori am întrebat-o pe mama despre el, a schimbat subiectul. Dar multă vreme am primit scrisori de la Marea Mediterană, de pe o insulă micuță, scrisori pe care mama se ducea să le citească în baie, departe*

de ochii mei curioși. Iar când primea scrisorile astea dispoziția mamei se schimba. Uneori o vedeam plângând; nu mult, nu în hohote, doar i se umpleau ochii de lacrimi și apoi, când observa că o priveam, trăgea adânc aer în piept și se forța să zâmbească, spunându-mi să mă uit în continuare la televizor. Când aveam opt ani, mergeam pe nouă, am văzut cum s-a prăbușit Zidul și mama a zis că acum putem să ne mutăm, că putem să mergem oriunde vrem, așa că m-am gândit că aveam să-l vedem, în sfârșit, pe acest papà *pe care nu-l cunoșteam. Dar nu s-a întâmplat nimic.* Papà *n-a apărut.*

– Nu.

– Ești sigur?

– Nu, nu pot fi sigur. Am văzut-o pe Jutta o singură dată. Și da, mă duc la Berlin să încerc s-o găsesc. Doar ca să-i spun „salut“ și „rămas-bun“, așa cum sper să pot face și cu mama ta.

– Pa, păstrează tragediile pentru o carte de memorii. Nu trăiești pe o scenă. Cât despre aiurelile astea pe care încerci să le spui tuturor, c-o să mori în curând, încetează! Bun, acum numărul doi: cu cine ești?

– O cheamă Monique.

– E actriță?

– Nu, nici gând.

– O admiratoare cu state vechi, în cazul ăsta, ca Liża?

– Liża?

– Haide, Pa! De ce insiști să-i dai înainte cu farsa asta? La început tragedie, acum farsă? Pa, nu-ți știu toată povestea, dar am prins câte o frântură ici și colo. Crezi că prietenii tăi din teatru ar fi păstrat tăcerea în legătură cu o poveste de genul ăsta? Și crezi că Liża însăși ar fi păstrat tăcerea, după ce a pus mâna pe cel mai mare actor al vremurilor noastre? Asta-i la fel de realist ca gândul că soțul ei n-a știut… A știut despre tine, a știut și despre ceilalți bărbați cu care a fost ea. Și nu m-ar surprinde să aflu c-ați fost cu toții acolo, la înmormântarea ei, că i-ați strâns mâna și i-ați spus condoleanțe!

Erik Xerri a fost un băiețel cuminte. La școală n-a fost chiar cel mai bun la învățătură, dar se număra printre fruntașii clasei. Atrăgea atenția pentru că era teribil de drăgălaș și avea lipici la toate învățătoarele, mai ales cele care, asemenea lui Marion, erau necăsătorite și nu aveau pe cine să îmbrățișeze, să pupe și să drăgălească. Însă reușea să-i farmece și pe ceilalți profesori. Iar când s-a făcut mare și s-a apucat de năzdrăvănii, tot li se părea simpatic, în ciuda comportamentului lui, pe care erau dispuși să-l treacă cu vederea, îl considerau temperamentul firesc al unui artist în devenire. Nimeni nu se îndoia că avea să ajungă un mare artist. Nu și-l imaginase nimeni niciodată ca pe un avocat sau ca pe un doctor. În primul rând, era fiul tatălui său și, în al doilea rând, părea să fie mereu cu gândurile în altă parte, cu excepția orelor de literatură și mai ales cu marea excepție a lui Shakespeare. În ceea ce-l privește, la frageda vârstă de zece ani stăpânea deja perfect arta de a-și exploata drăgălășenia, mai întâi pentru a le face pe plac adulților, și apoi pentru a se evidenția și a-și face prietenii geloși. Știa cât de iubit era, de profesori, de prieteni și, mai mult, de surorile prietenilor. Încă dinainte de a fi început să se bărbierească, petrecea ore întregi în fața oglinzii, repetând pentru roluri care mai târziu aveau să-i aducă faima, privindu-se îndelung, primind ropote de aplauze și aranjându-și părul. În clipa în care îi apărea vreun coș pe față, începea să se ungă cu tot soiul de creme sau de alifii pe care reușea să pună mâna. A folosit pomada pentru păr a tatălui său, până când într-o bună zi a hotărât să lase părul să crească lung, des și încâlcit. Prințul Erik. Dar în rarele situații în care era dojenit de un profesor, se retrăgea în carapacea lui, lăsa capul în jos și nu știa cum să reacționeze. Ca acum, cum se simte în clipa aceasta în fața fiicei lui. A crezut întotdeauna că viața lui îi aparținea doar lui, nimănui altcuiva, cu excepția câte vreunui capitol izolat, în care apărea câte o femeie, în funcție de nevoile pe care le avusese la momentele respective. Însă acum își dădea seama că Mildred îl observase cu atâta atenție, încât reușise să-l cunoască chiar și fără să fie mereu acolo, reușise să-l cunoască destul de bine chiar și de la distanță. Era o femeie în toată firea, Mildred era femeie, era

mamă, iar chipul ei era o mărturie a maturității, într-un fel în care figura lui nu fusese niciodată. Cum stă acolo, cu țigara tocmai stinsă, ținând paharul cu ambele mâini, parcă seamănă cu mama lui Erik.

– Hai să nu mai vorbim despre asta, Pa! Tu ești artist și a trebuit să trăiești viața unui artist. Și *mamà* și-a dorit același lucru. În fond, nu v-ați cunoscut nici la biserică, nici la bibliotecă, nu? N-ați fost niște sfinți, niciunul n-a fost ușă de biserică. Eu sunt singura sfântă din familie, și asta mulțumită mătușii Tes.

– Nu ne-ai moștenit pe noi doi deloc, Mil.

– Păi, cum aș fi putut să vă moștenesc, dacă mi-am petrecut toată copilăria cu o mătușă, fată bătrână, care era obsedată de rugăciuni și de tatăl ei? Dar vezi, mi-am cam stricat imaginea de sfântă, acum, că am făcut un copil din flori.

– Mă tot gândesc, să știi, c-ar trebui să mergem cu toții în vacanță împreună, Mil.

– Când ți-a venit ideea asta, în ultimele cinci minute?

– Nu, nu, mult mai demult. Mă gândesc la chestia asta de mult. Tu, cea mică, mătușa Tes…

– Și presupun c-o luăm și pe Monique, nu? În fond, acum face și ea parte din marea familie fericită a lui Erik Xerri. Sper, totuși, c-o iubești cu adevărat, că n-o folosești doar pentru că nu mai ai pe nimeni altcineva.

– Mildred, draga mea, n-o să mai fiu multă vreme prin preajmă, să știi.

– Pa, încetează cu chestia asta! Nu pot să sufăr când vorbești așa și n-am de gând să te mai ascult. Ce ți-au spus doctorii?

– Că nu stau rău.

– Nu stai rău în sensul că ești bine?

– Sunt bine.

– Și când ai să mi-o prezinți?

– Vrei să ți-o prezint?

– Vreau s-o cunosc pe femeia cu care este tatăl meu. Sigur că vreau să mi-o prezinți! Pe urmă am să pot să-ți dau și-un sfat, dacă e persoana potrivită pentru tine sau nu.

Își zâmbesc, chiar râd un pic, Mildred își mai aprinde o țigară și se lasă mai jos în fotoliu.

– Cred c-am să mă căsătoresc.

– Crezi?

– Da, cred. Și sper că n-am să calc pe urmele părinților mei.

– Foarte bine.

– Și s-ar putea s-o iau și pe mătușa Tes cu mine.

– Mătușa Tes n-are nevoie să trăiască în casa altcuiva.

– Am s-o iau cu mine oriunde mă duc. Nu vreau să rămână aici, Pa.

– Mergi să te stabilești pe lângă mama ta?

– Pe lângă mama? Și cam pe unde ar veni asta? În Chester sau pe un iaht cu care merge de colo până colo?

– Atunci, unde?

– Cât mai departe de aici. Partenerul meu nu e din Malta și cred că o să mergem undeva departe. Haide, mor de foame și vreau ceva de mâncare. Știe amanta ta să-ți pregătească o masă caldă cum trebuie?

– Știi că eu nu mă dau în vânt după mâncare.

– Și la Berlin când ai de gând să mergi?

– Încă n-am stabilit, dar trebuie curând.

– Nu vrei să mori înainte să ajungi acolo, nu?

Își zâmbesc din nou, râd un pic.

– Cum ai zis că o cheamă?

– Monique.

– Nu, pe cea din Berlin.

– Jutta.

– Când ajungi acolo, s-o întrebi dacă am vreun frate sau vreo soră.

– Nu știu dacă am să dau de ea.

– Sun-o, *papà*, sau trimite-i un e-mail. Ca să stabiliți o întâlnire, poate sub arcadele alea ori în mijlocul Alexanderplatz. Ar fi o scenă fermecătoare, romantică, nu crezi? Ca dintr-un film. Actorul se întâlnește cu o veche prietenă. N-ar fi o scenă grozavă? Apoi începe să se perinde încet genericul de final. Iar mătușa Tes plânge de nu mai poate, ca atunci când se uită la *Pe aripile vântului*.

– Ar fi, dar n-o să se întâmple.

Pe bancheta din spate a unui taxi. Trece prin Blumberger Damm. Șoferul ascultă la radio. E soare, dar nu e din cale-afară de cald. Primăvară. Taxiul o cotește pe Alt-Beisdorf, Alt-Friedrichsfelde, Frankfurter Allee, Karl Marx Allee și-și continuă drumul spre Alexanderplatz. Pe partea stângă trece o femeie blondă, cu un mers tare elegant. Lui Erik Xerri începe să-i bată inima tare. Privește mersul elegant al femeii, care în mâna dreaptă ține o poșetă. Taxiul încetinește, prins în traficul aglomerat din direcția Alexanderplatz. Femeia aceasta, care merge singură pe stradă, cu spatele drept, cu pași sprinteni, în adierea călduță a primăverii, poate fi pe drum spre Kaufhof, la cumpărături sau poate că merge să se întâlnească cu fiul ei la cafeneaua la care a lucrat cu ani în urmă, servind oamenii, turiștii, cei câțiva turiști, un anume turist, care a apărut pe neașteptate într-o zi. Asupra acestei blonde își fixează Erik Xerri privirea în timp ce taxiul mai face o mișcare smucită în față. Inima îi bate un pic mai tare, apoi mai tare, și mai tare, îi apar broboane de sudoare pe tâmple, pe toată fruntea. Taxiul se oprește din nou și acum o vede din profil, mergând cu pașii aceia eleganți, legănând ușor poșeta în mâna dreaptă. Îi cere șoferului să se oprească, însă acesta nu-l aude, ascultă radioul. Erik ciocănește în paravanul de geam care-i desparte, dar Karl Marx Allee este o stradă prea mare și prea aglomerată, iar femeia își

continuă drumul, merge liniștită, fără să bage de seamă. Erik bate și mai tare în geam, așa că șoferul îl privește în oglinda retrovizoare, ridică tonul și încetinește, iar Erik încearcă să deschidă portiera, cu toate că mașina încă se deplasează încet, își desface centura de siguranță, deschide portiera și taxiul frânează, Erik coboară, ridică o mână ca să-i facă semn femeii blonde care continuă să meargă cu pașii aceia eleganți, legănând încetișor poșeta în mâna dreaptă. El încearcă să meargă mai repede, dar picioarele parcă nu-l mai ascultă și, în timp ce trage aer adânc în piept și încearcă să o strige, pieptul parcă stă să îi explodeze, capul îi pare dintr-odată imens de greu și cade, cade la pământ, iar culcat la pământ fiind, ochii lui încă urmăresc tocurile acelea și imaginea femeii blonde care se îndepărtează, merge spre Alexanderplatz, spre piață, spre centru, poate spre cafenea. Întuneric.

– *Papà*, am senzația că am vorbit foarte mult azi, poate chiar am vorbit prea mult.

– În doar câteva minute, am reușit să ne spunem tot ce nu ne-am spus vreodată, Milly.

– Așa e. Am făcut un fel de tur de forță al vieții tale, *papà*.

– Să-ți cer iertare?

– *Papà*, ai trăit o viață de artist. Iar eu te iubesc, nu mă pot abține, știi? Dar acum chiar începe să semene cu scena finală dintr-unul dintre filmele mătușii Tes, iar mie nu-mi plac filmele alea, nu-s deloc genul meu. Și-n orice caz, trebuie să mă duc să-mi iau fiica în curând. Poate că noua doamnă Xerri o să meargă cu tine la Berlin. Puteți să faceți o lună de miere frumoasă acolo. Alexanderplatz. Ah, nu, stai, tu te duci ca să te vezi cu…. Cum ai zis că o cheamă?

– Jutta…

– Așa, Jutta. Deci doamna Xerri o să rămână aici să te aștepte, la fel ca prima doamnă Xerri, la fel ca Liża. Ca Mildred și ca mătușa Tes. Toate așteptăm să te întorci. Ce drăguț! Apoi actorul nostru faimos o să ne ducă pe toate într-o vacanță, ultima călătorie a lui Erik Xerri cu toate femeile sau cu aproape toate femeile din viața lui. Unde ai să ne

duci, *pap*à?

– Unde ți-ar plăcea?

– Oriunde. E bună și o excursie până în Sicilia. În Siracuza, poate?

A venit momentul să nu mai fim simpli spectatori. A venit momentul să devenim protagoniști, cu toții, să jucăm un rol important împreună. Fiți protagoniști în mișcarea aceasta. Fiți protagoniști, ca să ne putem uni cu toții în numele schimbării. Acum este momentul să ne unim pentru schimbare, să devenim protagoniștii schimbării. Ne aflăm în fața unei oportunități istorice, care apare o dată în viață, oportunitatea de a scrie un nou capitol din istoria țării noastre – împreună. Și aș vrea să le mulțumesc tuturor celor care au răspuns invitației noastre de a ni se alătura, ca și celor care urmează să ni se alăture. Vă mulțumesc pentru curajul de care ați dat dovadă făcând acest pas. Le mulțumesc în special celor care înainte au militat împotriva noastră, alături de celelalte partide. Știu cât de dificil a fost pasul pentru mulți dintre voi, dar știu și că acum, că l-ați făcut, simțiți că în sânul acestei mișcări vă este locul firesc. Stăm împreună, umăr la umăr, muncim cot la cot, ne străduim să schimbăm soarta țării noastre. Oricine s-a alăturat cauzei noastre a găsit ușa larg deschisă. Hai să dăm țara înapoi poporului!

Așezat în fotoliul lui preferat, Erik Xerri urmărește discursul emoționant al noului lider de partid. Mii de oameni, mii de steaguri, strigăte neîncetate, aclamații, aplauze. Iar el, liderul, stă acolo, în mijlocul scenei, întâmpinând entuziasmul mulțimii cu propriul entuziasm înflăcărat. Monique, cu ochi mari și sclipitori, postează întruna pe Facebook.

– Ce zici, Erik?

– Ce să zic? Despre ce?

Erik Xerri încă se mai gândește la telefonul pe care l-a primit cu o săptămână în urmă, de la conducerea partidului. Bărbatul care i-a telefonat i-a spus că a sosit momentul adevărului, clipa în care țara poate fi pusă pe picioare. Știm cine sunteți, i-a spus vocea afabilă, vocea unui om care studiase relațiile publice doar într-o sală de curs, și am vrea să vă invităm să vă alăturați mișcării. Puteți aduce o contribuție semnificativă, a continuat vocea, și suntem de părere că

puteți fi de ajutor mișcării. Nu mai este chiar același partid pe care îl susținea tatăl dumneavoastră atunci când a fost interzis. Este o întreagă mișcare, la care participă oameni din multe straturi ale societății, cu povești diferite. Am dori să vă solicităm participarea. Sper că înțelegeți, îi răspunsese Erik, că istoria mea personală este extrem de… colorată, în toate sensurile acestui cuvânt. Iar vocea i-a răspuns, pe un ton serios și în același timp dezinvolt: Bineînțeles că înțelegem, tocmai de aceea am dori să contribuiți. Nu mai este o chestiune de partizanat. Toată țara este implicată. Vă vorbesc ca membru al unei mișcări progresiste moderate, nu ca reprezentant al unui partid. Ceea ce vă cerem este să deveniți protagonist.

N-a mai ajuns nici măcar prin apropiere de Teatrul Național din ziua în care privise cum oamenii din public se ridică în picioare pentru a-și lua rămas-bun de la el. A trecut ceva timp de atunci. Taxiul se oprește chiar în fața ușii închise a teatrului. Acolo îl așteaptă patru persoane: vocea de la telefon îi deschide imediat portiera și-i strânge mâna, iar cu aplombul învățat în sala de curs, îi mulțumește că a acceptat invitația mișcării și îi prezintă celelalte trei persoane – un fotograf, al cărui aparat are un obiectiv de dimensiunea unui telescop, un alt tânăr, care zâmbește și dă din cap timid, și o tânără care cară o geantă uriașă, plină cu farduri. Tânăra îi aranjează imediat fața cu câteva mișcări delicate de pensulă, nu durează mai mult de două minute. Tânărul cel timid îi îndreaptă reverele hainei, gulerul cămășii și eșarfa de culoarea vinului pe care o are la gât. Fac cam cincizeci de fotografii, cu Teatrul Național pe fundal. Apoi vocea de la telefon, cu afabilitatea-i caracteristică, îl invită pe Erik să bea ceva împreună în barul de peste drum de teatru, înainte de a lua un taxi spre casă. În local găsește câțiva oameni care își amintesc cum venea acolo seara, înainte de repetiții. Pereții sunt plini de fotografii vechi făcute în teatru, la reprezentații de demult. Este o poză cu tânărul Erik Xerri, la nici treizeci de ani, vorbind cu un craniu pe care îl ținea în mână; un Erik Xerri și mai tânăr, pe jumătate dezbrăcat, înconjurat de capete de cal, Erik Xerri ținând-o în brațe pe Tania Bartolo, cu o expresie de suferință cruntă, Erik Xerri purtând o mască neagră, cu un nas uriaș,

coroiat și – nu ar fi putut lipsi tocmai asta – Erik Xerri cu o coroană pe cap, vădit mișcat, cu brațele larg deschise, în ziua căderii finale a cortinei. Printre fotografii se află și câteva zeci de afișe, iar numele lui, Erik Xerri, apare pe mai mult de jumătate dintre ele. Discursul despre mișcare al vocii de la telefon nu-l interesează nici cât negru sub unghie. De când s-a întors de la Berlin, simte tot mai des și mai puternic presiunea din piept, iar acum, de câte ori se uită în oglindă, vede o figură pământie care îl privește cu o grimasă. Drumul la Berlin i-a arătat că nu mai are mult de trăit. După diminețile petrecute în Alexanderplatz, stând vizavi de Galeria Kaufhof sau, și mai mult, după ce s-a aflat în biroul acela de pe Strada Karl Liebknecht, s-a întors acasă purtând o povară pe care nu o mai simțise până atunci. S-a întors de la Berlin simțindu-se gol și încărcat, iar de lucrul acesta și-a dat seama chiar din clipa în care s-a prăbușit pe locul său din avion, în aeroportul Tegel. Imediat ce a aterizat pe aeroportul aproape pustiu și a trecut prin coridorul destinat pasagerilor din zona Schengen, picioarele parcă i-au înțepenit brusc. N-a reușit să-și găsească locul. A avut sentimentul ăsta de câte ori a pornit de-a lungul acelui coridor; de câte ori s-a întors acasă. După Berlin a avut senzația că n-avea să mai iasă niciodată din casă. Imediat ce-a trecut prin filtrul de securitate de la aeroport, le-a găsit pe Mildred și pe Monique, îl așteptau amândouă zâmbind. Și l-au îmbrățișat bucuroase, pentru că, iată, bolnavul se întorsese întreg. Monique și Mildred, împreună, tinere și frumoase, care îl iubeau și pe care le iubea, îi aparțineau amândouă, îi stăteau amândouă aproape. Epuizarea, după tot ce se întâmplase în Berlin, după toate zilele acelea teribil de lungi și după nopțile și mai lungi, în care nu dormise aproape deloc. Așa că atunci când le-a văzut împreună, făcându-i cu mâna și zâmbind, i-a venit să plângă. Acasă, totul era din nou simplu, ușor, totul era perfect – așa cum și trebuia să fie în viața Regelui Erik. Dar, strânși adânc în pumnii lui, spinii pe care îi adunase în Berlin, în Alexanderplatz, în Marzahn-Hellersdorf, în Karl Liebknecht Strasse, în Gara Centrală, în camera de la Park Inn Hotel, din alte locuri – spinii aceștia îl răneau. Nu voia să arate nimănui, cu atât mai puțin lui Mildred sau lui Monique. Epuizat, le-a

lăsat să-l îmbrățișeze, întâi fiica, apoi iubita. Când îl întrebau cum se simte, le răspundea că e bine, cu toate că expresia lui trăda oboseala pe care încerca s-o ascundă.

– Vrei să te odihnești, Erik?

– Ar fi bine. Am plecat foarte devreme de la hotel și mi-e somn.

– Mergi la culcare, atunci!

– Cum te-ai întâlnit cu Mildred?

– Hai că stăm mâine de vorbă! Te-ai plictisit pe acolo?

– Nu, deloc, chiar dimpotrivă.

– Te-ai simțit bine?

– Unde? În Berlin?

– Da.

– S-a schimbat mult. Nu mai e Zidul.

– Te-ai dus să-l cauți?

– Știam că nu mai e acolo, dar într-un fel tot m-am așteptat să-l văd.

– Și mai ce?

Chiar în clipa aceasta se ia lumina.

– O luăm de la capăt…

– Și-acuma ce facem?

– Ai vreo lumânare pe undeva, Erik?

– Nu știu.

– Și cică ar trebui să ajungem și noi europeni! De-abia aștept să se schimbe foaia în țara asta.

– Și cum crezi c-o să fie după ce se schimbă foaia, Mon?

– O să avem o foaie nouă, în primul rând!

– M-am săturat de atâtea foi schimbate la nesfârșit, iar pe urmă… În

fine, nu mai contează.

– Ieri n-am avut nici apă.

Erik nu mai are chef să asculte aceleași refrene vechi, care în ultima vreme au început să răsune tot mai des. Bun, deci cu mult timp în urmă a fost întoarsă o filă nouă și acum e momentul să fie întoarsă alta, așa încât într-o bună zi poate, toate filele vor fi fost întoarse și cartea va fi ajuns la final. Dar avea și Monique dreptate.

Privesc amândoi întunericul ce-i înconjoară.

– Cum a fost la Berlin?

– Frumos! Nou. E plin de viață, chiar foarte plin de viață.

– Deci ți-a plăcut.

– Mi-a plăcut.

– Super! Și… în rest?

– În rest, nimic. Am vrut să merg la Berlin, așa că am mers la Berlin. Am verificat că Zidul nu mai e acolo, că oamenii s-au schimbat, că s-au schimbat și străzile, până și vremea parcă s-a schimbat, nu știu.

– Dar te-ai simțit bine, nu?

– Foarte bine.

– Și cum ți-ai petrecut timpul zilele astea?

– Am luat micul dejun, am făcut câte o plimbare scurtă, apoi am mers la câte un muzeu, la un film, la teatru nu m-am dus, m-am culcat devreme în fiecare seară și am dormit bine. Am dormit chiar mult.

– Foarte bine, Erik.

– Și ți-am luat ceva de-acolo. Sper că o să-ți placă, dar acum mă duc să mă culc.

Apoi i-a telefonat vocea care stă acum în fața lui, bând cu mare plăcere un cappuccino și explicând în detaliu câtă nevoie are mișcarea moderată progresistă de Erik, neapărat de Erik, în acest moment de

răscruce pentru popor. În timp ce ascultă discursul, Erik se uită pe geam la fațada Teatrului Național și-și dă seama cât a trecut de când nu s-a mai aflat în lumina reflectoarelor, în fața aplauzelor entuziaste ale oamenilor din sală și din loje. Înainte de a fi primit telefonul acela, înainte de întâlnirea de acum, începuse să bănuiască că oamenii îl uitaseră. Era ușor. Succesul venea atât de ușor, era așa de simplu să fie așezat frumos într-o vitrină. Dar iată-l acum, tocmai i se explica câtă nevoie avea mișcarea de el, câtă nevoie avea națiunea de el, această națiune care trebuia să se unească.

Iată fotografia: Erik Xerri stând în fața Teatrului Național. Cumva îmbătrânit, dar la fel de proaspăt și de atrăgător ca întotdeauna. Ochii aceia, la fel de mari și de frumoși, în ciuda vârstei; un sacou bleumarin, o cămașă albă și o eșarfă de culoarea vinului la gât. Cu mâna dreaptă le face semn tuturor să vină, să vină mai aproape de el, mai aproape de mișcare, mai aproape de națiunea care trebuie să fie reconstruită. Pe fațada Teatrului Național este scris cu litere uriașe noul crez al lui Erik Xerri: „Fiți chiar voi protagoniștii!“ Iar jos de tot: „Erik Xerri, actor.“ Erik Xerri, actor. Fotografia asta a Regelui Erik a fost afișată în toată țara, mărită, monumentală, Erik te privește în timp ce conduci spre muncă, în timp ce mergi spre casă, în timp ce te îndrepți spre Teatrul Național. Monique a fotografiat cu conștiinciozitate pozele cu Erik expuse pe panourile uriașe de pe toată insula.

– Asta unde e?

– Asta e aproape de Universitate. E logic, nu, să pună un panou cu tine aproape de universitate?

– Aproape de spital, vrei să zici.

– Pe-acolo.

– Bun, mi-au trântit mutra aproape de locul în care o să ajung oricum în curând.

– Iar ai început, Erik? Tocmai ai fost la Berlin de unul singur sau ai uitat? Fără să aibă nimeni grijă de tine, fără să te deranjeze nimeni și te-ai întors așa, fericit. Știi cât de bine arăți?! Uite, pe ăsta l-au așezat

foarte bine, în Floriana, chiar cum intri în Valletta.

– Știu unde e Floriana.

– Da, ce vreau să zic e că se află într-un loc important, nu? Până și oamenii care sunt pe drum spre teatru au să-l vadă.

– Și crezi că oamenilor care sunt pe drum spre teatru o să le pese?

– Sigur c-o să le pese! Tu chiar crezi că nu te mai țin minte?

– Monique, nu te emoționa și tu așa!

– Erik, tu chiar nu înțelegi că ăsta e un moment important? Apropo, voiam să te întreb, ai făcut vreo poză la Berlin?

Nu făcuse nici măcar o fotografie la Berlin. Studiase mulți oameni, de exemplu, țiganca aia care fura pliculețe cu zahăr de pe mesele de la *Bistro & Kaffeehaus Am Alex* ca să-și hrănească cei trei copii, care se țineau de poalele ei. Se holbase la toate blondele care păreau cam de vârsta lui și ieșeau de la *Kaufhof* sau coborau la stația de metrou. Și la turiștii de sub Poarta Brandenburg, care ascultau cu mare atenție povestea despre zidul cenușiu care se înălța odinioară chiar în spatele porții. Privise lung polițiștii care se plimbau pe sub tei, mereu alerți în caz că se întâmpla ceva, cu toate că acolo nu se întâmpla nimic. Stătuse la colțuri de stradă și-și privise nerăbdător ceasul, așteptând, așteptând.

Și astfel a venit momentul. Stă pe scaun și dă nerăbdător din picior. Lângă el este o blondă cam de vârsta lui. Miroase frumos, dar parfumul este atât de puternic, încât aproape că i se face greață. Imediat ce a apărut Erik, i s-a prezentat ca fiind profesoară la Universitate, dar el, care nu a băgat-o prea mult în seamă din cauza parfumului, a uitat repede și ce predă, și cum o cheamă. Vocea afabilă, un sacou bleumarin, zâmbește și le urează bun-venit celor din public, telespectatorilor. Anunță începutul unei noi emisiuni din seria democrației televizate. În seara aceasta îi urăm lui Erik Xerri bun-venit printre distinșii noștri oaspeți.

Am ajuns la un moment de răscruce în istoria noastră. Și tocmai din acest motiv sunt astăzi aici cu voi, oameni de bine, care, ca și mine, considerați că țara noastră are nevoie de o schimbare radicală [*aplauze*] de o altă direcție, care ne va duce spre noi orizonturi. Eu mă trag din clasa muncitoare. Cu mulți ani în urmă, tatăl meu a fost ostracizat din cauza vederilor sale politice [*aplauze*] și, din păcate, a dus această dezamăgire cu el în mormânt. Dar nu am venit astăzi aici ca să redeschid rănile vechi. Dimpotrivă, mesajul pe care vreau să-l transmit este că țara are nevoie de o schimbare radicală și că ea trebuie să înceapă cu noi, cu fiecare dintre cei care s-au adunat aici, fiind convinși că prăpastia dintre noi, diferențele de opinie și conflictele au durat prea mulți ani [*aplauze*]. Și astfel mă aflu astăzi în fața voastră. Nu sunt implicat în politică și nici n-am fost vreodată. Dar am simțit, prieteni, că trebuie să aduc și eu o contribuție, oricât de modestă ar fi. Da, prieteni, pentru binele nostru și de dragul copiilor noștri, de dragul țării noastre, trebuie să spunem „da“, da – perspectivei unei schimbări de direcție. În țara noastră trebuie să domnească din nou armonia, armonia între cetățenii acestui ținut splendid. Și, dacă tot am vorbit despre minunata noastră țară, prieteni, compatrioți, hai să ne rugăm, da, să ne rugăm la bunul Dumnezeu să-i înzestreze cu înțelepciune, da, cu înțelepciune, pe cei care o conduc. Înțelepciune celor care conduc țara, înțelepciune, înțelepciune! Și fie ca bunul Dumnezeu să binecuvânteze muncitorul cu tărie, cu putere. Căci

muncitorul are nevoie de tărie pentru a-și duce munca la bun sfârșit, de forță, pentru a munci întru ridicarea bijuteriei noastre de țară. Așa că da, mă rog pentru tărie, tărie muncitorului. Și apoi, mai presus de orice, fie ca Domnul să ne aducă unitate, prieteni, unitate în rândul poporului maltez, în rândul maltezilor de bună-credință, în rândul întregului popor, fără excepție, fără discriminare, prieteni, să ne insufli unitate, oh, Doamne, nouă, maltezilor! Căci împreună putem reuși să atingem unitatea și să pornim într-o nouă direcție. Și pacea fie cu voi, pacea, pacea!

Ultimele câteva cuvinte se pierd, înecate în șuvoiul de aplauze ale mulțimii adunate în fața lui Erik Xerri, emoția îi ridică pe toți în picioare, pura bucurie de a lua parte la ceva atât de important, atât de însemnat, încât nu există cuvinte care să descrie sentimentul acesta. Lumina reflectoarelor, mirosul de machiaj care se topește din cauza căldurii, pornind într-un șuvoi de sudoare de-a lungul tâmplelor și pe obraji, pe bărbie – era la fel cum fusese cu ani înainte, când ținea un craniu în mâna dreaptă sau stătea în centrul scenei, cu ochii închiși, chiar înainte de căderea cortinei:

Popor al Tebei, compatrioți tebani!

Priviți acum spre acest om,

Pe-acest Oedip ce a Sfinxului ghicitoare

A dezlegat-o; omul ce-n a sa mână

Ținut-a o putere mai presus ca orișicare alta.

Măreția de mulți i-a fost pizmuită!

Dar iată-l covârșit de-o înfricoșare

Ce-l împresoară ca marea-nvolburată.

Priviți, deci, cu luare-aminte și,

Până-n cea din urmă clipă,

Nu socotiți pe nimeni fericit –

Pe nimeni, până ce omul nu pășește pragul vieții,

Eliberat din al durerii jug.

Aplauze asurzitoare. Acolo, în mijlocul scenei, se află Regele Erik, emoționat și în același timp neștiind care ar trebui să-i fie următoarea mișcare. O vede pe sora lui, care îl privește bucuroasă și aplaudă frenetic, cu figura luminată de fericire: în sfârșit, în sfârșit, oaia neagră s-a întors la turmă, unde îi fusese locul de la bun început! Lângă ea se află Monique, care aplaudă și ea, îi surâde. Regele se așază înapoi pe tron, înconjurat de suită, până și liderul partidului, al mișcării, se ridică să aplaude, se vede că și el a fost impresionat de discursul acesta, care avea să fie transmis la nesfârșit de buletinele de știri, la radio, la televiziuni, în toată mass-media. Erik se uită în jur, privește figurile oamenilor care păreau să se pregătească a spune ceva, însă nu știau ce: au rămas fără cuvinte, după ce a vorbit el. Apoi gazda îl invită să ia loc, ca să se poată încheia programul din seara aceea. Imediat ce se trece la genericul de final, liderul se apropie de Erik și-i mulțumește din suflet pentru discursul acela atât de inspirat.

Acum e întuneric. O lumină gălbuie palidă. Liniște. Văzând reflexia dintr-un geam, își dă seama că deasupra capului are un monitor pe care se văd niște valuri ce urcă și coboară, o lumină roșie care pâlpâie și se schimbă din când în când. Simte că nasul și gura îi sunt acoperite de ceva din plastic. O mască. Trebuie să fie oxigen. Aude chiar și șuieratul încetișor al oxigenului care iese din cilindru. În stânga lui, pe un fotoliu, o femeie doarme adânc. Monique sau Mildred? Liniște. Aplauzele s-au oprit destul de brusc, s-ar părea. Până și reflectoarele s-au stins. Tare ar vrea să se poată mișca un pic.

– Erik!

O femeie. Stă în picioare lângă el, blocând lumina gălbuie-difuză. Întunecată, o femeie întunecată. Sau mai curând silueta unei femei, care blochează lumina. Nu-i vede fața, nici culoarea părului. Dar e o femeie.

– Cine e?

– Monique. Cum te simți, *qalbi*?

– Ești Mildred?

– Mildred e afară. Să o chem?

– Tu ești Monique?

– Nu mă recunoști?

– E întuneric. Aprinde lumina!

– Nu pot să aprind lumina. Știi unde ești?

– În Marzahn?

– Erik, mă auzi?

– Suntem în Marzahn?

– Nu, te-am adus la spital. Dar acum te simți mai bine, *qalbi*, nu-i așa? Spune-mi!

– Credeam că sunt altundeva.

– Chem asistenta să se uite un pic la tine, da? Nu te mișca, Erik!

Tăcere. Apoi șoferul de taxi pune frână brusc și coboară zorit din mașină. Femeia își continuă drumul, fără să-l observe pe bărbatul care zace la pământ, la câțiva pași în urma ei. Șoferul vine în fugă lângă el și se apleacă deasupra lui. Erik arată în continuare cu mâna spre femeia care acum a dispărut, probabil după colț sau intrând în vreo clădire.

– N-am nimic. Sunt bine.

– Să vă duc la o clinică mai bine, nu? Aveți asigurare?

– Nu, nu, lăsați clinica! N-am pățit nimic. A trecut.

– Dar, domnule, ce v-a apucat de-ați sărit așa din mașină? Puteam să vă omor!

– Femeia care trecea pe aici…

– Femeia? Care dintre ele, domnule? Trec atâția oameni! Nu e mai bine să vă duc la o clinică? Sau poate înapoi la hotel?

– Alexanderplatz.

– Cum doriți.

Apoi se aprind luminile în salon și intră o asistentă, iar odată cu ea apare și doctorița Savona. E îmbrăcată în verde. Se apropie de el.

– Domnule Xerri! Cum vă simțiți?

– Sunt în spital?

– Da, sunteți în spital. V-ați pierdut un pic cunoștința și a trebuit să vă ținem sub observație. Ați suferit un ușor atac.

– Am făcut un atac?

Doctorița se apropie și mai mult, stetoscopul ei încercând să adulmece problema. Dinspre subsuoara ei vine un miros proaspăt de parfum și săpun.

– Va trebui să mai rămâneți aici un pic. Ați cam exagerat cu stresul, este?

– Absolut deloc.

– Am auzit c-ați mers la Berlin. Ce ați făcut acolo?

– Și la Berlin m-am simțit un pic cam amețit. Aveam întruna senzația că inima-mi bate prea repede.

– Cu cine v-ați dus?

– Am fost cu…

– Ați fost singur, domnule Xerri. Se pare că nu vreți deloc să mă ascultați. Și pe unde v-ați dus cât ați fost acolo? Ați mers mult pe jos?

– Un pic. Am fost s-o caut pe Jutta.

– Jutta?

– Jutta Heim.

– Încercați să vă odihniți puțin!

– Dar sunt în spital, nu?

– Da. Ați apărut la televizor și pe urmă v-au adus aici în grabă. V-ați agitat prea mult. Acum trebuie să stăm un pic cu ochii pe dumneavoastră.

– Și când pot să plec acasă?

– Vedem. Deocamdată odihniți-vă! Fiicele dumneavoastră sunt afară. Fiicele dumneavoastră sunt, nu?

– Una dintre ele, da.

– Acum trebuie să dormiți puțin. Starea vi s-a stabilizat, dar trebuie să rămâneți la noi atâta cât vă spunem. Am să le transmit fiicelor dumneavoastră să meargă acasă și să se odihnească și ele, se pot întoarce mâine. E bine așa, domnule Xerri?

Acum își dă seama că e înconjurat de tot felul de aparate pe care pâlpâie numere ciudate, în diverse culori: verde-aprins, galben-aprins, portocaliu și alb. Sclipiri fulgerătoare, sunete electronice stridente. Ca luminile din Alexanderplatz după lăsarea întunericului. Oameni care așteaptă tramvaiul. Turnul foarte înalt, scăldat în lumină albă. Ceasul universal. Kaufhof arată ca un bloc de aur. Poate că ea era, până la urmă, cu mersul acela elegant, la nici o aruncătură de băț de el, legănându-și ușurel geanta. Poate că era în drum spre serviciu. Sau poate că se pensionase și se bucura de viață în această Germanie nouă, în Berlinul fără zid, fără bărbați în costume cenușii. Doctorița Savona iese din salon și asistenta verifică tuburile, perfuzia, mai aruncă o privire asupra monitorului mare. Apoi se uită la el, vede că o privește și îi zâmbește în grabă.

– Cred că mi-e sete.

Asistenta întinde mâna spre o sticlă de plastic de pe noptieră, așază mai bine paiul roz în ea, îi dă la o parte masca și strecoară paiul printre buzele palide.

– Vă sprijin eu capul, nu vă faceți griji! Beți încetișor!

Jumătate din apă se scurge pe pernă.

– Mai vreți?

– Crezi că era ea, acolo, pe trotuar? Din spate mi s-a părut că seamănă cu ea. Dar nu i-am văzut bine fața. Dimineața am mers pe strada ei. S-a schimbat mult zona, aproape că m-am rătăcit și am crezut că n-o să mai găsesc adresa. Am mers și am mers și n-am găsit-o, dar după aia am dat de ea.

– Deci ați găsit-o, asta e bine, nu? Acum ce-ar fi să dormiți un pic, da? Culcați-vă, iar mâine o să vină fetele dumneavoastră să vă vadă și-o să vă simți mai bine, da, iubire?

– Dar n-am găsit-o. Era alt nume la numărul unde locuia ea. Era Anke Roth.

– Deci ați găsit-o până la urmă.

– Nu, că nu pe Anke Roth o căutam.

– Nu?

– Nu. O căutam pe Jutta Heim.

– Lasă c-o găsim și pe ea! Acum trebuie să dormiți un pic, iubire. Sigur nu mai vreți un pic de apă?

– Când o găsim?

Asistenta mai aruncă o privire la monitor și pleacă.

all outEra o zi însorită. Soarele aproape că dogorea. Un taxi până la Allee der Kosmonauten. O stradă care părea nesfârșită. Clădiri înalte, care nu mai păreau atât de cenușii; fuseseră spoite cu un pic de culoare, un soi de gălbui-alburiu. A mers și a tot mers prin soare. E gata să se întoarcă din drum. E gata să renunțe. Inima i se zbate nebunește în piept și simte împunsătura dezamăgirii. Dar apoi, chiar acolo, vede blocul. Vede blocul și ridică privirea spre etajul opt. De acolo, de la geamul acela privise în noaptea de atunci, din apartamentul ăla minuscul. În noaptea aceea nu-l duruse deloc inima. S-a apropiat de cutiile poștale care aveau etichete cu numere și nume: Paul Baumann, Carolin & Gerd Loewe, Rita Kohl, Horst Finkel, Horst & Maria Bauer, Franz Braun, Gustav & Martina Adler, Nina Scholz, Albert & Gisa Maur, Maria & Arne Gottlieb, Brigitte & Martin Koch,

Helma Traugott. Și-a plimbat privirea peste numele de lângă numere. Poate că unul dintre acești oameni și-o amintea. Poate că, dacă apăsa primul buton și întreba de ea, ar fi știut cine e. Poate că și-o aminteau, poate că știau unde este, unde a plecat, unde locuiește, ce s-a întâmplat cu ea. S-a uitat la numărul pe care îl scrisese el pe atâtea plicuri și a văzut numele unei femei: Anke Roth. Nu Jutta Heim. Anke Roth. Apasă pe buton. Liniște. Apasă și mai tare. Apoi îi vorbește o femeie. O voce de femeie, destul de răgușită.

– Jutta?

Tăcere.

– Jutta Heim?

Tăcere. Clic. Tăcere. Apasă pe buton. Tăcere. Apasă iar pe buton și aude din nou vocea femeii, aceeași voce răgușită.

– Jutta Heim?

După un răstimp de liniște, femeia îi spune că nu e Jutta Heim, ci Anke Roth. Îi spune că nu cunoaște nicio Jutta Heim și n-a auzit niciodată de vreo Jutta Heim și nu există nicio Jutta Heim în blocul ăsta.

Nu există nicio Jutta Heim.

Erik îi răspunde că el caută o anume Jutta Heim, care pe vremuri locuia chiar în apartamentul acela. Ar vrea să vorbească cu ea. După o pauză, vocea lui Anke Roth, chiar mai răgușită decât la început, îl invită sus. Acum inima-i bate mai tare și parcă îi tremură buzele. Liftul e chiar vizavi de ușa apartamentului. Își amintește liftul. Își amintește cum se urcase în lift cu o tânără blondă pe care o cunoscuse în dimineața aceea. Apasă butonul cu numărul 8. Liftul urcă și cifrele scrise cu beculețe roșii se schimbă, cresc cu câte una, până ce, în cele urmă, liftul se zguduie ușor și rămâne aprinsă cifra 8. Liftul se deschide și ochii lui cad pe ușă, în prag stă o femeie, un pic mai tânără decât el, cu părul alb tuns scurt și cu o pereche de ochelari cu lentile fumurii. Ține între degete o țigară și îl așteaptă în ușa deschisă.

– Salutare! Eu sunt Anke Roth.

– Mă numesc Erik Xerri și vin de foarte departe. Am mai fost în apartamentul ăsta acum mulți ani.

Femeia îl studiază fără să se clintească.

– În apartamentul meu, adică.

– Da, aici. Așa cred.

Involuntar, Erik Xerri apleacă ușor capul, privind pe după ea ca să studieze holul de la intrare.

– Intrați, intrați! Nu e foarte mare.

– Știu, țin minte că nu era un apartament mare.

– Intrați!

Aici, da, chiar aici, petrecuse o noapte. O singură noapte, pe o canapea extensibilă. Bucătăria era portocalie, cu mult aluminiu, dar acum mobila era din lemn. În sufrageria minusculă se află acum un televizor mare, cu ecran plat, suspendat pe perete, iar pe ecran se perindă niște reclame, ceva despre superoferte.

– Deci ați fost aici, ziceți?

– Da, ăsta e apartamentul, ăsta e. Da, am fost aici.

– Trebuie să fi fost acum mult timp.

– Poftim?

– Acum mult timp.

– Da, acum mult timp.

– Înainte de căderea Zidului.

– Bineînțeles. Doamnă Roth, dacă îmi permiteți să vă întreb, ați primit vreodată pe adresa de aici niște scrisori pe numele unei anume Jutta Heim?

Anke Roth caută un loc în care să-și stingă țigara, merge până în bucătărie și se întoarce cu scrumiera.

– Primesc în fiecare zi o grămadă de corespondență inutilă pe care o arunc, domnule. Știți la ce mă refer, reclame, fluturași, pliante, genul ăsta de prostii.

– Da, dar scrisori, scrisori în plicuri?

– Și de unde ar veni scrisorile astea?

– Din Malta.

– Malta?

– Da, Malta. Malta este…

– Știu ce e Malta, am fost în vacanță acolo acum câțiva ani. Eu, cu fiica mea și cu fiica ei. Luați loc! Ați dori o cafea?

– Nu, mulțumesc.

– Nu cunosc pe nimeni din Malta. Nu știu de ce mi-ar trimite cineva de acolo scrisori.

– Nu, nu, scrisorile despre care vorbesc nu vă erau adresate dumneavoastră, ci Juttei Heim, care locuia aici pe vremuri.

– Luați un loc! Așa, deci. Jutta Heim, ați zis?

– Da, Jutta Heim. Avea părul lung, blond. De vârsta mea sau poate un pic mai tânără.

– Eu stau aici de multă vreme, dar nu știu nicio Jutta Heim. Ați cunoscut-o bine?

– Am cunoscut-o.

– Bine?

– Am cunoscut-o.

– Aha. Ați cunoscut-o, dar n-ați știut că nu mai locuiește aici.

– Deci dumneavoastră n-o știți pe Jutta Heim.

Anke Roth își mai aprinde o țigară.

– Nu, îmi pare rău. Poate că nu în apartamentul ăsta ați fost.

– Nu, nu, sunt sigur că ăsta e.

Erik se mai uită o dată în jur, studiază apartamentul. Nu încape îndoială că aici fusese.

– Sunt atât de sigur că am fost în apartamentul acesta, pot să vă descriu cum sunt așezate camerele!

– Domnule, toate apartamentele de aici sunt construite la fel. Nu e mare diferență între ele. Mobila poate să fie altfel, dar în rest, șablonul e același. Pe vremea aia totul se făcea la fel: toată lumea era egală, toată lumea era la fel.

– Bine, dar cum rămâne cu scrisorile, vreau să zic scrisori închise, în plicuri, din Malta – ați primit vreuna? Poate că vă aduceți aminte?

– Nu, nu, n-am primit niciodată scrisori. Eu nu am pe nimeni, domnule, așa că n-are cine să-mi scrie. Eu primesc pliante și facturi. Atât.

– N-aveți chiar pe nimeni?

– Am o fiică, dar ea îmi dă telefon de două ori pe săptămână, n-are de ce să-mi trimită scrisori. După cum spuneam, nu primesc decât prostii în cutia poștală.

– Nimic altceva?

– Păi, Jutta Heim asta de care ziceți, dacă ea chiar a stat aici, presupun că scrisorile i-ar fi redirecționate către noua adresă. Pot să vă garantez că eu n-am primit niciodată aici vreo corespondență care să nu-mi fie adresată mie. Și cum vă spuneam, mie nu-mi scrie nimeni scrisori. Eu primesc doar pliante și facturi. Sunteți sigur că ăsta-i apartamentul?

– Da, sunt sigur. Uitați, bucătăria era acolo, unde se află și acum, dar mobila era din aluminiu portocaliu.

– Portocaliu.

– Da, portocaliu.

– A fost o perioadă în care portocaliul era foarte la modă.

– Și chiar aici, unde stau eu acum, era o canapea extensibilă.

– Când ați fost aici?

– În 1980.

Sprijinindu-se de blatul din bucătărie, Anke Roth întinde brațul și scutură scrumul. Îl privește pe Erik, tușește de câteva ori, trage fum în piept apoi îl suflă într-un fuior lung.

– Domnule, aveți idee câte lucruri s-au schimbat din 1980 până acum? N-aș fi surprinsă ca, dacă doamna asta s-a mutat, s-o fi făcut acum multă vreme.

– Deci n-ați auzit de o Jutta Heim de când v-ați mutat aici, nu?

– Germania s-a schimbat enorm din 1980. Dacă ne-am schimbat și noi, oamenii, n-aș putea să vă spun. Mulți s-au mutat. Unii s-au descurcat în viață, alții au rămas cumva în urmă. Bătrânii pensionari, ca noi, nu ne-am descurcat prea bine. Uitați-vă la mine, eu n-am avut niciodată o slujbă prea bună, am lucrat într-o…

– Iertați-mă că vă tot întreb, dar scrisorile astea…

– N-a venit aicea nicio scrisoare din străinătate.

– Săptămâna trecută sau cealaltă am mai trimis o scrisoare pe adresa dumneavoastră.

– Serios? Poate c-a ajuns la Jutta Heim. Eu n-am primit nimic.

– Dar aici locuia Jutta Heim.

– Ba aici locuiesc eu, după cum vedeți. Singura persoană care a locuit vreodată cu mine este fiica mea. Iar ea nu mai stă aici de cincisprezece ani și, oricum, nici pe ea n-o cheamă Jutta Heim. Dar cum ați cunoscut-o pe această Jutta Heim?

– Am cunoscut-o în Alexanderplatz. Lucra acolo. Era chelneriță.

– Și era frumușică, cu părul lung, blond.

– Exact! V-o amintiți, totuși?

– Nu. Pe vremea aia multe femei aveau părul lung și blond.

– Asta așa e.

– Și pe urmă v-a adus aici, după serviciu.

– Da, am venit aici și trebuia să ne întâlnim din nou a doua zi, dar…

– Dar nu v-ați întâlnit. Mă întreb de ce. Așa că i-ați scris, dar nu v-a răspuns niciodată.

– Așa e.

– Și acum ați venit s-o căutați.

– Exact.

– Ați așteptat ceva timp, nu?

– De fapt, îi promisesem că mă întorc curând, dar… nu m-am mai întors.

– Ce păcat! Poate că atunci ați fi găsit-o. Sigur nu vreți o cafea?

Cerul e de un albastru adânc. Nu se vede niciun nor și e aproape caniculă. Dar Erik merge cu capul în jos, fixând cu privirea trotuarul lung, întrerupt de câteva treceri de pietoni, una după alta. Apoi se urcă în autobuz și-și dă seama că a mers pe strada aceea pentru ultima oară. Poate că Mildred are dreptate. Cine știe dacă nu există pe undeva un tânăr, undeva în lumea asta mare, un tânăr care îi poartă moștenirea? Sau vreo tânără blondă? Poate că de asta i-au rămas scrisorile fără răspuns. Anke Roth îi tot spusese că nu venise nicio scrisoare din Malta. Îi mai zisese și că i-ar fi plăcut să se întoarcă într-o altă vacanță în Malta, pentru că-i priise vremea de acolo. Și iar insistase că n-o cunoștea pe Jutta Heim. Exact ca Alexandra. În ziua în care murise tatăl ei, spusese că vrea să meargă în Malta pentru soare, pentru mare. Și Valentina îi zisese că i-ar fi plăcut să se întoarcă acolo cândva. Și Nella la fel. Și el așteptase ca măcar una dintre ele să apară. Dar îl lăsaseră singur, mă rog, nu chiar singur… fuseseră și cele care îi stătuseră mereu alături. Mildred, de exemplu, și sora lui, iar acum Monique.

De mult nu mai mersese singur cu autobuzul. De foarte mult. Acum. Și Nella. Îi mai scrisese de câteva ori după ce îi dăduse vestea, iar scrisorile ei se încheiau întotdeauna cu „până când o să ne revedem“. Nici nu-și mai aduce aminte care dintre ei s-a oprit din scris. A uitat și adresa, probabil că i-a uitat și figura.

În autobuz a stat cu ochii închiși, crăpându-i doar câte o clipă, ca să-și dea seama unde era. Alexanderplatz. Iar în Alexanderplatz era plin de oameni care-și făceau poze lângă ceasul universal. În camera de la Park Inn Hotel se uită pe geam în timp ce inima lui bate în ritmul straniu cu care s-a obișnuit în ultima vreme. Pune sub limbă o pastilă albă, micuță, și se așază pe un fotoliu cu fața spre fereastră. Închide ochii, așteptând să se ivească zorii zilei de mâine, așteptând ora întâlnirii pe care reușise să o programeze chiar înainte de ora la care avea să ia avionul spre casă.

Probabil că se apropie zorii. Acum vede o fereastră prin care se cerne o lumină violetă, palidă. Parcă s-a mai domolit presiunea din piept. Se simte ca atunci când făcea cei câțiva pași cu care se retrăgea în spatele cortinei, spre culise și apoi spre cabina lui, unde putea, în sfârșit, să-și scoată costumul și să se demachieze. Aude niște pași dincolo de ușă. Sună ca și cum trece un grup mare de oameni. Închide ochii și se odihnește. Acum lumina e mai frumoasă. Simte că intră cineva în încăpere, se apropie de el. Întoarce capul și vede un asistent tânăr.

– Bună dimineața, domnule. Sunteți bine? Cum vă mai simțiți?

– Mai bine.

– A telefonat fiica dumneavoastră să vadă cum mai sunteți. Așteaptă la telefon. Vreți să vă aducă ceva de acasă?

– Când pot să plec de aici?

– Doamna doctor hotărăște asta. Cum vă simțiți?

– Mai bine.

– Excelent! Vreți să vă aducă ceva de acasă?

– Nu. Dar o să vină?

– Cam în vreo oră vin doctorii la vizită, bine?

– Nu, fiica mea. O să vină fiica mea?

– Firește c-o să vină. Dar deocamdată nu lăsăm pe nimeni să intre.

– Fiindcă trebuie să stau de vorbă cu ea.

– O să vină mai târziu. Orele de vizită sunt la prânz, atunci o să vină și ea.

– Și acum cât e ceasul?

– Șapte și jumătate.

E o zi frumoasă. Cel puțin așa pare, judecând după lumina care intră pe geam. Se îmbracă în grabă și coboară la micul dejun. Se simte mult mai bine decât ieri. Ia câteva felii de pâine prăjită și unt slab, niște cereale, o cană cu ceai și suc de portocale. Se uită pe harta Berlinului, la locurile pe care le-a marcat. E un semn roșu pe care l-a scrijelit cu două seri înainte. Are un carnețel cu foi albe și un creion ascuțit în buzunarul de la piept. Nici o oră mai târziu, taxiul îl lasă în fața unei clădiri uriașe. Înainte de a coborî, îl roagă pe șofer să-l ia tot de acolo, în vreo două ore. Două ore ar trebui să-i fie suficiente. Imediat ce pășește pe ușă, un polițist îi cere un act de identitate. Erik Xerri își scoate pașaportul vișiniu, iar omul notează seria și numărul. Semnează și primește câteva indicații. E o încăpere imensă, cu ferestre largi și o lumină albă, ca sala de așteptare în care stă mereu cam o oră, o oră și jumătate până să ajungă la doctorița Savona. Lumina albă aproape că îl orbește. E o liniște deplină. Merge direct la biroul unde este o femeie. Îl salută. El îi spune numele și îi întinde o scrisoare pe care n-o mai arătase niciodată nimănui. Femeia îi tastează numele la calculatorul din fața ei.

– Îmi pare rău să vă dau o veste proastă, dar nu vă putem ajuta. V-am căutat numele, însă nu apare absolut nicăieri.

– Sunteți sigură?

– Numele dumneavoastră nu e în niciunul dintre dosarele pe care le avem catalogate. Am încercat să găsim și nume similare, ne-am gândit că poate a fost scris greșit, pentru că sunteți străin, dar tot n-am găsit nimic.

– Și asta ce înseamnă?

– Înseamnă că n-ați avut dosar la STASI.

– Dar e posibil să se fi rătăcit?

– Orice e posibil. Dar în perioada în care mi-ați spus că v-ați aflat în Berlin, dosarele și înregistrările erau ținute cu multă rigurozitate. Nu prea avem cazuri în care să se fi rătăcit acte. Vă pot spune cu oarecare certitudine că n-ați avut dosar la STASI.

– Și Jutta Heim? Numele ăsta l-ați găsit?

– Aici e altă problemă, domnule. Regulamentul arhivei nu ne permite să divulgăm informații despre o terță persoană decât moștenitorilor, în cazul unui deces. Vă este rudă această persoană?

– Doamnă, am cunoscut-o pe Jutta Heim în Berlinul de Est, în 1980. În martie 1980. Nu mai știu nimic de ea de atunci.

– Mulți oameni pierd legătura cu persoanele pe care le cunosc de-a lungul timpului.

– Da, aveți dreptate. Dar eu i-am tot scris acestei Jutta Heim mai mulți ani și n-am primit niciodată răspuns.

– Există și mulți oameni care nu răspund la scrisori.

– Și aici aveți dreptate. Însă scrisorile nici nu mi s-au întors. Acum, ieri, am mers personal la adresa unde locuia Jutta Heim și se pare că stă altcineva acolo.

– E vorba de aproape treizeci și cinci de ani, domnule. Oamenii își mai schimbă locuința.

– Corect. Dar cum se face că persoana care locuiește acolo nu mi-a trimis niciodată scrisorile înapoi?

– Poate că le-a rupt.

– Sau poate că au fost oprite de STASI.

– Am căutat și în arhiva de scrisori nelivrate.

– Și?

– Și numele dumneavoastră nu figurează nicăieri. Mai mult, se pare că nu a fost oprită nicio scrisoare trimisă din Malta spre Berlin. Ceea ce înseamnă că scrisorile dumneavoastră trebuie să fi ajuns la destinatară.

– Dar am trimis una chiar la adresa asta cu doar câteva săptămâni în urmă și nici asta nu pare să fi sosit, ori doamna care locuiește acolo acum… am vorbit cu persoana chiar ieri… mi-ar fi spus, nu?

– Domnule, este posibil ca persoana căreia i-ați scris să fi făcut vreun aranjament cu Poșta să-i fie trimisă corespondența la noua adresă. Caz în care nu vă pot ajuta. Mă tem că nici Poșta nu vă va putea ajuta, din cauza regulilor de confidențialitate.

– Dar nu puteți măcar să-mi spuneți dacă Jutta Heim, dacă numele acesta, apare pe undeva în arhiva dumneavoastră? Vă rog să-mi înțelegeți situația, doamnă: sunt bolnav și am să mor în curând, aș vrea s-o găsesc înainte de a pleca definitiv de pe lumea asta. Am venit din altă țară special ca s-o găsesc și sunt convins că undeva pe aici trebuie să existe documente despre ea și despre mine.

– Dar, domnule, iertați-mă că vă întreb, ce vă face să credeți că există un dosar legat de dumneavoastră? Când ați venit în Berlin, în 1980, a fost pentru afaceri sau cu vreo misiune diplomatică?

– Nu.

– Care a fost scopul vizitei dumneavoastră, în cazul ăsta?

– Eram în vacanță.

– Și domnișoara Heim ce rol a jucat în povestea dumneavoastră? Adică ați cunoscut-o înainte de a veni aici?

– Nu, nu, am cunoscut-o la Berlin.

– Ei bine, poate depinde și de perioada în care v-ați aflat în contact. Cât timp ați petrecut împreună?

A fost o singură noapte în Berlin, împărțită în două. Era martie. Stătea într-o cafenea și a văzut o femeie de care s-a simțit atras după doar câteva clipe. O surprinsese de mai multe ori privindu-l, așa că a așteptat, bând mai multe cești de cafea proastă. Era martie. Alexanderplatz. Piața era rece, cenușie și tristă. Apoi și-a făcut un pic de curaj și a întrebat-o cum o cheamă. Așa a început drumul spre Marzahn, către apartamentul de la etajul opt, către canapeaua extensibilă, către o femeie pe care avea s-o vadă ultima dată în timp ce străbătea grăbită Alexanderplatz, pentru a porni pe același drum ca în seara anterioară, însă de această dată fără el.

– Domnule, vă înțeleg dorința, dar nu am niciun dosar despre dumneavoastră. Cu toate că STASI era uluitor de eficient, e greu de crezut c-ar fi avut câte un dosar pentru fiecare turist care a vizitat Berlinul. Și, dacă am înțeles corect, v-ați întâlnit cu persoana o singură dată.

– Da, dar după aceea ne-am scris întruna… Adică eu am scris întruna. Și nu știu unde au ajuns scrisorile mele.

– Cu siguranță nu sunt în arhivele noastre. STASI nu v-a reținut niciodată scrisorile, nu v-au avut niciodată adresa în arhivă.

– Adică nu a stârnit niciodată bănuieli faptul că cineva dintr-o țară noncomunistă îi scria în mod regulat cuiva din Berlin?

– Se pare că nu.

– Dar poate că există un dosar pe numele Juttei Heim și poate că scrisorile mele ar fi acolo mai curând decât sub numele meu.

– Dar Jutta Heim nu vă este rudă, așa că nu vă putem oferi informații despre ea. Ce vă face să credeți că ar fi intervenit STASI?

La două mese distanță de el stătuse un tip îmbrăcat într-un costum cenușiu. Nu-l băgase deloc în seamă. O privise doar pe Jutta Heim, care traversase în grabă Alexanderplatz împreună cu o altă tânără. Se

grăbise după ele, încercând să le prindă din urmă.

– Domnule, nu numai ofițerii STASI purtau haine cenușii. Nu încerc să vă conving că bărbatul pe care l-ați văzut nu era ofițer STASI. Vă spun doar că numele dumneavoastră nu apare în arhivele noastre.

– Dar scrisorile mele…

– Din păcate, nu vă putem ajuta. Puteți încerca la Poștă, dar, după cum v-am spus, nu vă pot oferi nici ei informații legate de adrese. Sunteți sigur că scrisorile dumneavoastră chiar au ieșit din Malta?

– Evident că au ieșit din Malta!

Inima. În clipa asta își dă seama că inima iar începe să-și facă de cap. Tâmplele îi sunt scăldate în sudoare, a fost un efort și să rostească această ultimă propoziție. Poate din cauza efortului a ridicat tonul, fiindcă femeia din fața lui îi face semn să vorbească mai încet. Clădirea aceasta înaltă, în care oamenii micuți se ascund în spatele birourilor, tăcere, peste tot domnește aceeași tăcere ca în Alexanderplatz în ziua aceea.

– Doamnă, nu știu dacă m-am făcut bine înțeles. E ultima mea șansă să o găsesc pe femeia asta. Sănătatea nu-mi va mai permite să mă întorc în Germania, fără îndoială. Am călătorit până aici în pofida sfaturilor doctorilor, care nu mi-au dat voie să plec. Tot ce vă cer este un strop de înțelegere, un pic de ajutor.

Ochii femeii, de o nuanță cenușie, îl urmăresc fără să exprime mare lucru. Îi observă tremurul buzei, fruntea care s-a îmbrobonit și mai tare de sudoare, lacrimile care i-au apărut brusc în ochi. În fața ei se află un bărbat pierdut, nesigur, care nu știe ce să facă. Îl privește în timp ce Erik își mai descheie un nasture de la cămașă. Apoi ochii ei se întorc la monitor.

– Uitați, fac o excepție și vă rog să nu spuneți nimănui. Nu vă pot oferi informații despre terțe persoane. Dar vreau să vă liniștesc și să vă asigur că nu ați fost spionat, în cazul în care de asta vă temeați. De asemenea, am căutat numele Jutta Heim în arhivele noastre. Am căutat

prin listele de oameni care au lucrat pentru STASI, care au colaborat cu STASI și care au fost urmăriți de STASI. Fac o excepție gravă pentru cazul dumneavoastră. Numele Jutta Heim nu apare pe nicio listă. Numele acesta nu este în niciun document din arhivă.

– Adică?

– Adică Jutta Heim nu a avut niciodată nimic de-a face cu STASI, nici în calitate de colaboratoare și nici ca victimă. Jutta Heim nu există.

Erik Xerri, plimbându-se prin Alexanderplatz. Și-a petrecut restul zilei plimbându-se. S-a plimbat pe sub șirurile de tei, s-a plimbat spre etern înduioșătoarea gară, a trecut printr-o ușă uriașă, s-a plimbat printr-un labirint plumburiu, în care răsunau strigătele mute ale oamenilor gazați, s-a plimbat peste tot și pretutindeni și știa că trecuse pe lângă mai mulți oameni pe care nici nu-i observase. Nu-i auzise. La un moment dat era cât pe ce să-și scoată haina, pentru că i se lipea cămașa de piele, iar soarele era minunat, dar nu era chiar așa de cald. A mers ca și cum se afla în drum spre casă, a dat colțurile fără să fie atent la numele străzilor, fără să se uite la harta pe care o avea la el. Și apoi, brusc, s-a trezit aici, în Alexanderplatz. Acum burnițează și oamenii, pe care a început în sfârșit să-i vadă, și-au deschis umbrelele. El nu are umbrelă, dar ce contează? Nu mai contează nimic. Totul a fost atât de ușor până în clipa asta. Însă acum a devenit greu până și să respire. Îl dor picioarele, dar știe că a mers mult. Are să se întoarcă în camera lui, să se arunce în fotoliul așezat spre piață, ori o să închidă ochii și o să adoarmă. Pe vremuri se întreba dacă avea să întâmpine și dificultăți în viață, dacă era posibil ca lucrurile să-i fie întotdeauna atât de simple. Și iată răspunsul. De fapt, răspunsul l-a primit de la ochii aceia cu nuanțe cenușii, de la buzele acelea cărnoase care au rostit propoziția pe care nu crezuse că avea s-o audă vreodată: *Jutta Heim nu există*. O vede țiganca aceea care merge cu copiii așezați în cârd în spatele ei, cum trece pe la mese, ia pachețelele de zahăr și le împarte copiilor, iar aceștia le deschid, își vâră limbile înăuntru și lipăie tot ce prind. Aude o voce care spune: „Dacă nu mai e zahăr, vezi că am o punguță cu dropsuri cu lapte, pune câte unul pentru fiecare. Și nu sta

prea mult, c-o să răcești!“ O să răcească și părul i s-a umezit de la ploaie. O să răcească, îmbrăcat cum e doar cu o jachetă, peste o cămașă subțire. O să răcească în piața asta. Și zâmbește și îi simte sărutarea și-și dă seama că ea a întins mâna, bâjbâind după pachetul de țigări. Chibritul se aprinde, luminându-i o clipă fața, iar el o aude pe întuneric cum suflă fumul, în timp ce îi mângâie umărul gol, plinuț. Când intră în hotel, se mai întoarce o dată să mai arunce o privire spre piața în care Marion stă de vorbă cu domnul Magri, Marion, care își cară cutiuța cu *cannoli*. Iar Bella apare la capătul celălalt al străzii, unduindu-și șoldurile și dând din fund în timp ce bărbații din *każin* ies pe treptele de la intrare, ca să-și înfigă privirea în ea, unii dintre ei chiar fluieră ca niște lupi, dar ea nu-i bagă în seamă, își continuă drumul, cu ochii toropiți de somn. Încă îmbrăcat, așezându-se în fotoliu înainte de a închide ochii, vede jacheta largă, așezată pe umerii Liżei, ai unei Liże fără păr, aflată în pragul casei lui, o vede pe Tania Bartolo apropiindu-se de el, cu fața încă acoperită de machiaj. Acum închide ochii ca să se odihnească un pic, pentru că noaptea e deja pe sfârșite, iar Valentina îi spune că ar face bine să se culce, în timp ce-i întinde o bucată de hârtie pe care e scris numărul de telefon al Nellei, Nella care îl așteaptă jos, în Fiatul ei roșu. Dar nu coboară la ea. Rămâne aici, așteptând-o pe tânăra care are margarete micuțe în părul lung și, când apare, îi zâmbește și-i spune că o cheamă Alexandra. Acum își simte ochii tare grei, i se închid pleoapele și parcă-s de piatră, nu le mai poate deschide.

– *Papà*. *Papà*!

Asta trebuie să fie Mildred. Nimeni nu-i spune *papà*, în afară de Mildred. Ar vrea să deschidă ochii să o vadă. Chiar ar vrea, dar nu poate.

– *Papà*, cum te simți?

Dar nu-și poate mișca nici buzele. Tare ar vrea să-i spună lui Mildred. Să-i spună că în arhivele de la STASI n-a găsit nici urmă de ea. Ar vrea să-i spună ce-i ziseseră ochii aceia cu nuanțe cenușii, *Jutta Heim nu există*. Dar nu-și poate mișca nici ochii, nici gura. Fiindcă

somn. Plimbat mult. Prea mult. Ea i-a zis, doctorița Savona i-a zis să o ia încet, să se plimbe un pic, dar nu așa departe cum s-a dus el. A mers mult și acum e obosit, asta e tot. Și trebuie să doarmă, deși ar vrea să deschidă ochii și gura și să-i spună lui Mildred.

– Nu poți să vorbești cu mine, *papà*? E și Monique aici. Vrei s-o saluți? E aici Monique, e și mătușa Tes. Haide, *papà*, salută-le!

Ah, da, Monique. Și Monique ar trebui să afle că Jutta Heim nu există. Și apropo, Tessie, surioară, acum m-am întors, vezi? Ar trebui să trec pe la tine, să bem o cafea și să stăm de vorbă despre mama și despre tata. Avem atâtea de discutat, mai ales despre tata. Dar aș vrea să vorbim și despre mama. Biata femeie, ea n-a fost niciodată în centrul atenției. A fost întotdeauna izolată în bucătărie și noi n-am prea băgat-o în seamă, nu? E ca și cum în casa aia totul se învârtea în jurul lui tata. O să vorbim și despre ea, Tes, biata de ea, merită și ea un pic de atenție, nu? O să trec pe la tine, Tes. Nu te chinui cine știe ce, doar o ceașcă de cafea, că nimeni nu face cafeaua așa de bună ca tine, Tes. Și putem să stăm de vorbă despre lumea de pe strada noastră. O mai ții minte pe Marion, învățătoarea? Da, aia care făcea parte din Mișcarea pentru Acțiune Catolică. Și Bella. Tu n-ai reușit deloc să-ți dai seama unde mergea Bella în toiul nopții, nu? Prea nevinovată ai rămas, Tes, să știi. Mergea în Valletta. Asta era. Acum trebuie să dorm un pic, Tes, dar mâine sau cel mai târziu poimâine am să trec pe la tine.

– Erik, cum te simți, *qalbi*?

Asta trebuie să fie Monique. Ea e singura care-mi spune *qalbi*. Sunt doar un pic somnoros, Monique, asta-i tot.

– Erik, *qalbi*, mă recunoști?

– E și Monique aici, *papà*, vorbește cu tine. O auzi?

– Erik. Erik, poți să vorbești cu noi? Te iubesc, Erik, știi asta? Știi? Mildred e aici, și Tessie, și eu. Suntem lângă tine, Erik.

Acum stau întins. Vlăguit. Lumina e tot mai difuză. Am ochii

închiși. Nu pot să mă mișc. Restul e tăcere. Aud pași lângă mine, chiar lângă mine. Horațio vorbește mai tare: *Astfel se frânge o nobilă inimă. Noapte bună, dulce prinț, aripile îngerilor cânta-vor un imn întru odihnă* [26].

În doar câteva momente, luminile se sting cu totul. Restul e tăcere. Până când încep aplauzele și luminile orbitoare se aprind din nou. Privesc publicul care aplaudă în lojă, întind larg brațele și fac o plecăciune.

Erik Xerri a murit în urma unui infarct, la 1 septembrie 2013. Slujba funerară a avut loc două zile mai târziu, la Biserica Sfânta Maria, din Attard, iar el este înmormântat în locul de veci al familiei, din Cimitirul Addolorata. În ziua în care a fost anunțată trecerea lui în neființă, cineva a creat o pagină de Facebook, www.facebook.com/farewellerikxerri, care s-a umplut imediat cu mesaje de condoleanțe pentru familia sa, precum și cu mărturii și elogii pentru cariera lui în teatru. Ministerul Culturii a făcut o declarație în numele întregii națiuni, exprimând o tristețe nesfârșită pentru pierderea unuia dintre cei mai mari artiști din istoria teatrului din Malta. La înmormântare a participat un număr impresionant de oameni, mulți dintre aceștia fiind actori și artiști, iar premierul a participat și el, împreună cu numeroși membri ai Parlamentului. Câteva posturi de televiziune au transmis ediții speciale și documentare despre cariera lui.

Alexandra Walcott Xerri locuiește în Chester, în Anglia, și-și petrece mare parte din an în Palma de Mallorca, împreună cu partenerul ei. În ziua înmormântării lui Erik Xerri se afla pe un iaht, astfel încât a aflat de moartea lui după o săptămână.

Monique Gatt se află la conducerea unei companii care importă parfumuri și cosmetice de lux. A doua zi după înmormântarea lui Erik Xerri, a dat un interviu televiziunii de stat, în care a vorbit despre ultimele luni de viață ale marelui actor. În momentul de față lucrează la o biografie a lui Xerri.

Mildred Savridis Xerri s-a căsătorit cu un antreprenor cipriot la patru luni după moartea tatălui ei. Pe lângă fiica sa, Ella, are acum și un fiu din căsătoria cu Demetris Savridis. Locuiesc în Limassol. În fiecare an, petrece câteva zile în Malta, cu mătușa ei, și în Chester cu mama ei, Alexandra.

Teresa, *sive* **Tessie Xerri**, a rămas nemăritată și încă locuiește în casa care le-a aparținut părinților ei. O dată la două săptămâni merge la mormântul familiei ca să aprindă o lumânare și să ducă un buchet de flori.

Liża Overgaard este înmormântată în locul de veci al familiei sale, care se întâmplă să fie în aceeași secțiune a cimitirului în care este îngropat și Erik Xerri. După moartea ei, au fost găsite câteva scrisori și vederi, adresate ei de către Erik Xerri, pe care fiica ei Laura i le-a dat familiei actorului, după moartea sa.

Valentina Russo a murit într-un accident de mașină în timp ce se afla pe drum spre un sat de lângă Milano, într-un microbuz. Ancheta de după accident a revelat o defecțiune a frânelor vehiculului, care a derapat și a intrat într-un parapet. Cu toate că toți pasagerii, inclusiv șoferul, au fost duși la spital, ea a fost singura care și-a pierdut viața.

Nella Santagata a continuat să locuiască în apropiere de Siracuza, fiind contabilă la o firmă de asigurări. Nu este clar dacă a aflat de moartea lui Erik Xerri.

Tania Bartolo, după o lungă carieră în teatru și o serie de povești de amor eșuate, s-a mutat într-un apartament micuț, fără televizor. Ultima ei chemare la rampă a avut loc la finalul unei reprezentații a spectacolului *Casa Bernardei Alba* [27], în care a jucat chiar rolul Bernardei. Își petrece tot timpul pe internet, vorbind cu tot felul de oameni, și duce o viață retrasă. Ultima oară l-a văzut pe Erik Xerri pe un panou electoral care i-a ieșit în cale pe drumul spre spital, unde merge o dată la două luni pentru un tratament oftalmologic.

Marion Pisani, după o lungă carieră de învățătoare la școala din sat,

a ieșit la pensie la șaizeci de ani. A rămas foarte activă în parohie și chiar cu o săptămână înainte de a muri încă își îndeplinea sarcina de a împărți enoriașilor imnurile ce aveau să se cânte în timpul slujbei religioase. A murit la Spitalul Mater Dei, după o scurtă suferință.

Bella Falzon a făcut doi copii cu doi bărbați diferiți. Cel mai mare a murit la vârsta de nouăsprezece ani, într-un accident rutier. Când n-a mai lucrat la Valletta, a fost o vreme femeie de serviciu într-o școală a Bisericii. A murit în anul 2003.

Note

1 - Fragment din tragedia *Oedip rege* de Sofocle (n. tr.).

2 - Romanul autoarei germane Christa Wolf, *Model de copilărie,* publicat inițial în 1976 (n. red.).

3 - Nume dat de forțele aliate celui mai cunoscut punct de trecere de pe întinderea Zidului Berlinului, devenit simbol al confruntării dintre Statele Unite ale Americii și URSS în timpul Războiului Rece (n. tr.).

4 - Personaj al controversatului roman *Doctor Jivago* al scriitorului rus Boris Pasternak (1890–1960) (n. tr.).

5 - „Te slăvim, oh, azimă divină, fruct al unei iubiri sfinte cum alta n-a fost", vers dintr-un imn religios, scris de părintele Karm Psaila.

6 - „În dulcile dimineți de mai", imn religios, cântat întru slava Fecioarei Maria în luna mai.

7 - Desert tradițional italian, originar din Sicilia, ce constă în rulouri din aluat de foitaj, umplute cu o cremă dulce, de cele mai multe ori brânză ricotta, aromată cu vanilie (n. tr.).

8 - Desert maltez ce constă într-o foaie de pandișpan, unsă cu cremă de ricotta, presărată cu ciocolată rasă, fructe confiate, dulceață și însiropată cu lichior (n. tr.).

9 - Club sătesc ce avea atât rolul unui club de socializare, cât și pe cel de sediu și locul pentru repetiții ale fanfarei locale. Asemenea cluburi purtau adesea nume precum *tal-lstilla* („Steaua").

10 - *Il-Ħelsien* („Libertatea") a fost o publicație de dreapta, ce simpatiza cu Partidul Muncitoresc.

11 - Zone elegante, luxoase, din centrul Vallettei; Merchants Street este

una dintre cele mai lungi străzi ale capitalei malteze, abundând în clădiri cu o arhitectură impresionantă, biserici, palate, dar și magazine de lux (n. tr.).

12 - Barrakka de Sus și Barrakka de Jos, două grădini publice aflate în apropierea Marelui Port din Valletta, la care are vedere panoramică (n. tr.).

13 - Căsuță pentru o singură persoană, de obicei aflată în curtea unei case mai mari, însă cu totul separată de aceasta (n. tr.).

14 - Preparat tradițional sicilian, care constă într-o pizza peste care este pusă deasupra, în oglindă, ca un capac, o altă pizza. Umplutura poate fi atât sărată (carne, brânzeturi, legume), cât și dulce (cremă de fistic, cremă de ciocolată, brânză dulce, miere) (n. tr.).

15 - *It-Torċa* („Torța“) a fost un ziar deținut de Partidul Muncitoresc din Malta.

16 - Unul dintre posturile de televiziune de stat din Italia.

17 - Marcă italiană de țigari, aflată în proprietatea Monopolio di Stato. Numele este un acronim pentru *Messis suma*, „cea mai bună recoltă“, însă este popular jocul de cuvinte care îi atribuie acronimului semnificația de *morte sicura*, „moarte sigură“ (n. tr.).

18 - Romanul cunoscutului scriitor Alfred Döblin, publicat în 1929.

19 - Salvatorul („Is-Salvatur“), epitet folosit adesea de susținătorii lui Dominic Mintoff, lider al Partidului Muncitoresc între anii 1949 și 1984 și premier al Maltei în perioada 1955–1958, precum și în 1971–1984.

20 - *Leħen is-Sewwa* („Vocea adevărului“), publicație conservatoare, catolică.

21 - Fragment din piesa *Nora* a dramaturgului norvegian Henrik Ibsen, considerat părintele teatrului modern european (n. tr.).

22 - Referire la versurile unei faimoase melodii a artistului italian Vasco Rossi, *Vita spericolata* (n. tr.).

23 - „Poate că nu ne vom mai întâlni nicicând, fiecare cu necazurile lui, fiecare pe drumul alergând, fiecare drum complicat peste poate, căci suntem cu toții rătăciți pe drumurile noastre“ (din melodia *Vita spericolata* a lui Vasco Rossi).

24 - Fragment din tragedia *Macbeth*, scrisă de William Shakespeare în anul 1606 (n. tr.).

25 - Idem.

26 - Vers din tragedia shakespeariană *Hamlet*.

27 - *Casa Bernardei Alba*, piesă de teatru scrisă de Federico García Lorca (1898–1936) (n. tr.).